דף ירוק

מוסף על המשמר בתנועה הקיבוצית 15 ביולי 1986 ח' בתמוז תשמ"ו מס' 195

הקיבוץ לא היה ביתו

"אני רואה כיצד הנוער שלנו גדל ללא שורשים של ממש וראשו נתקל בתקרה החסומה": פגישה עם אבישי גרוסמן. ר' בעמ' 4

משיכת יתר בקיבוץ? כשחברים ממששים את כל תקציביהם כבר במחצית השנה וחוצים את הקווים האדומים. מה עושים? ר' בעמ' 8

שנה בלאומית והעמק בטירוף. הפועל איתן גבת בליגה העלית בכדורסל והאמריקנים כבר בדרך. בעבור סל דולרים! ר' בעמ' 13

חברי קיבוצים אומרים שיש לנו רהיטים יפים

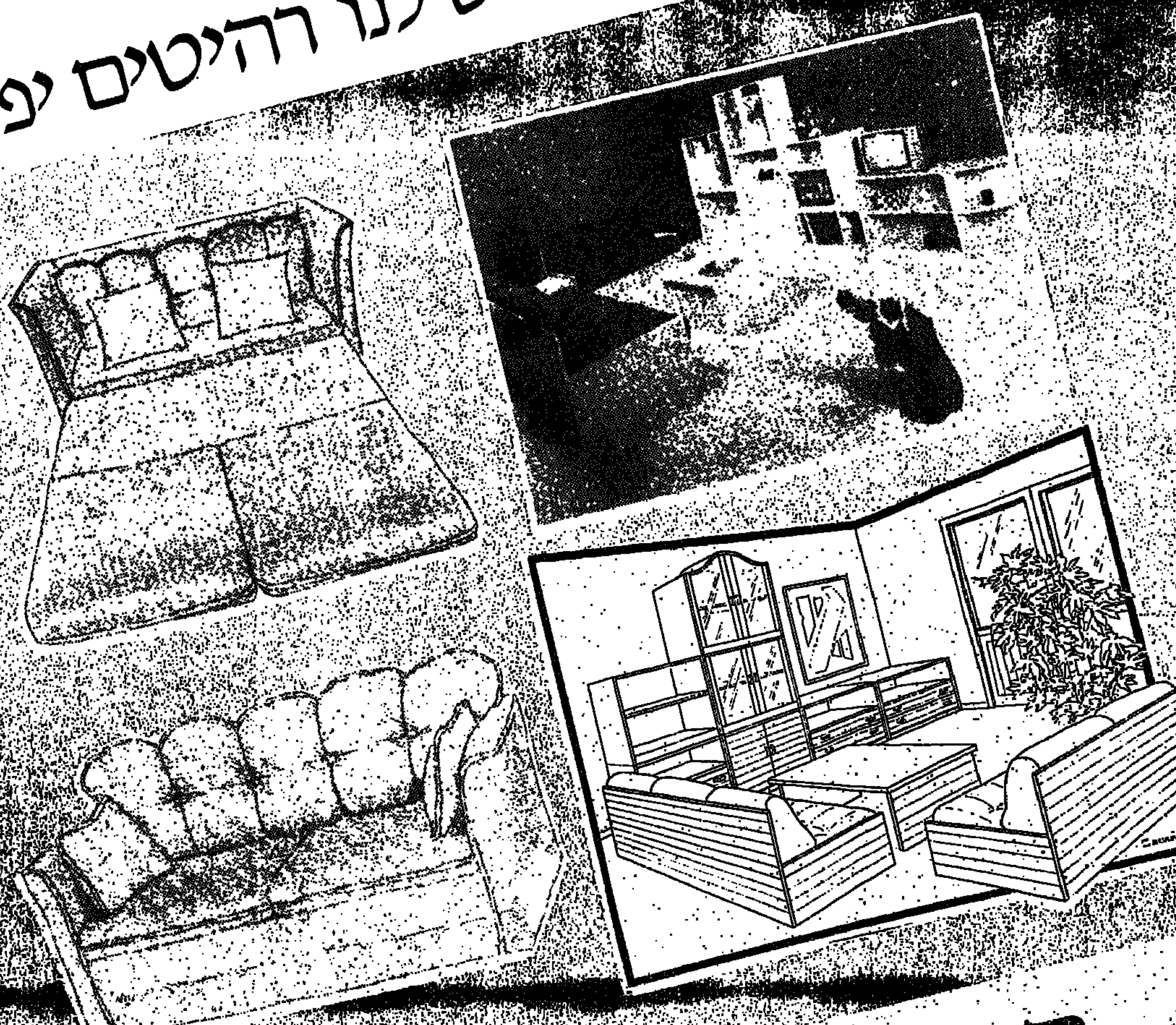

האם כבר בקרת אצלנו?

- חדרי שינה מעץ מלא
- מערכות ישיבה מעניינות: מעץ, מרופדות ומערכות מתוצרת סקנדינביה בבדי הדפס משגעים ומיוחדים
- ספות סלוניות ההופכות למיטה זוגית
- כורסאות טלוויזיה

תנאים מיוחדים לחברי קיבוצים

שעות פתיחה: 08.30–13.00, 16.00–19.00. ימים ג'+ו' 08.30–13.00

בית חלומותי תרבות הדיור שד' ההסתדרות 271 צומת ק. אתא (מאחורי הגלידרת) טל. 04-720116

בן־גוריון והקיבוץ: סוף המירוץ

בחמש השנים הראשונות של המדינה נאבק בן־גוריון בנחישות רבה נגד הרוב הגדול של התנועה הקיבוצית, כשלפתע, ב־1953, עקר לצריף הירוק בשולי שדה־בוקר וכאילו הפך את הקערה על פיה

בן 67 היה בן־גוריון, כאשר הפתיע את מדינת ישראל הצעירה והודיע על התפטרותו מראשות הממשלה והצטרפותו לקיבוץ שדה־בוקר. החלטתו לסגור את מעגל חייו כחבר קיבוץ, מבליטה כמה ממאפייני דרכו הרעיונית והפוליטית. מכל חבריו להנהגת תנועת הפועלים היה דווקא הוא הספקן ביותר ביחס לרעיונות כמו שוויון וחברה קולקטיבית. והנה האיש, שביקש להמיר חלוציות בממלכתיות, שנאבק נגד שתי התנועות הקיבוציות העיקריות, שהיה לו חלק פעיל באירועים שהובילו לפילוג הקיבוץ־המאוחד — בחר לבסוף לחיות בקיבוץ.

ב־1953, כשעקר בן־גוריון לצריף הירוק, שהוקם עבורו בשולי הקיבוץ, עדיין רגשו הרוחות בארץ בשל מה שנחשב בעיני רבים בתנועת העבודה אז כנטישת ערכי היסוד של התנועה על־ידי הבולט במנהיגיה. הם זכרו לו את פירוק הפלמ"ח, בן הטיפוחים של הקיבוץ, את סגירת בתי הספר בפני תנועות הנוער החלוציות, את ביטול זרם העובדים בחינוך ואת חלקו בפילוג הקיבוץ המאוחד. בנושאים אלו, שהתרחשו בתוך 5 השנים הראשונות של המדינה, נאבק בן־גוריון, בנחישות רבה, נגד הרוב הגדול של התנועה הקיבוצית, כשהוא מקנה עדיפות לשורה ארוכה של נושאים על פני הקיבוץ. והנה, בהחלטתו המפתיעה להצטרף לקיבוץ, הוא כאילו הפך את הקערה על פיה ושב לסדר העדיפות המקובל של תנועת העבודה: חלוציות, התיישבות, קיבוץ.

אלו שסברו, שבן־גוריון נוכח ששגה ועתה הוא מבקש לתקן את שגיאותיו באמצעות מופת אישי, לא הבינו את משמעות מהלכו. לדידו של בן־גוריון שדה־בוקר לא היה קיבוץ במובן המיוחד של הרעיון הקומונאלי, כפי שהתמסד במהלך עשרות שנים. שדה־בוקר היה ישוב יוצא־דופן, מייסדיו היו פתוחים להתנסות חדשה, לאו דווקא סוציאליסטית. לימים סיפר בן־גוריון, שהחלטתו להצטרף לקבוצה זו דווקא, היתה תוצאה של מפגש מקרי שהוליד אהבה ממבט ראשון. נראה, שהעובדה שקבוצת המייסדים היתה בלתי ממוסדת, שחברו בה אנשים שבאו מקשת פוליטית רחבה (ובהם אפילו יוצאי לח"י כמו נחמה ויהושע כהן), היתה לדידו יתרון וקו זכות. ואמנם, בשנים הראשונות הקפידו חברי שדה־בוקר, בעקשנות, לשמור על עצמאות רעיונית ואירגונית ולא הצטרפו לאחד הזרמים של התנועה הקיבוצית.

קריאת תיגר

הצטרפותו של בן־גוריון לקיבוץ שדה־בוקר היתה מעין קריאת תיגר נוספת לעבר חבריו־יריביו, לאמור: ניתן לעשות הכל, אפילו התיישבות, אפילו קומונה, שלא באמצעות הדרך והאירגון שהותוו על־ידי התנועות החלוציות. יתר על־כן, קבוצה קטנה זו, שלא צמחה בתנועות הנוער, שלא מדברת גבוהה על סוציאליזם ואחוות עמים, מגשימה מעשה חלוצי גדול יותר מאלו שרוממות החלוציות בפיהם. אבל אין הם מתיישבים בלב הר־הנגב.

בן־גוריון התקבל כחבר קיבוץ מן המניין. אך היה ברור, שאין בדעתו להעביר את משכורתו ורכושו לקיבוץ, כמקובל לגבי כל חבר אחר. הוא לא בחר בקיבוץ בגלל השוויון, או בשל ייחודו החברתי ואף לא כדי לבנות עמדה קידמית קומונאלית כשלב לקראת מהפכה סוציאליסטית. רעיונות אלו, שרווחו בקרב חבריו לא עניינו אותו. הוא לא נזקק לחברותא התומכת של הקיבוץ. קשריו החברתיים עם חברי המשק היו מצומצמים לידידות עם נחמה ויהושע כהן ולהשתתפות מוגבלת באירועים בולטים. למרות שמעולם לא כפר במפורש ברעיון השוויון, רעיון, שנחשב מקודש בתנועתו, הוא לא האמין, שבני האדם הם אכן שווים. הוא סבר, שיש להעניק זכויות שוות לכל וכי שומה על החברה לאפשר הזדמנויות שונות אבל לאנשים יש יכולת שונה וצרכים שונים [illegible] וזכאים לגמול שונה.

יחסו לרעיון המהפכה החברתית היה מת[illegible]. בנעוריו הצטרף בן־גוריון למפלגה סוציאליסטית רדיקאלית. במשך 60 שנים של תהפוכות רעיוניות דרמאטיות הוא נשאר נאמן לזרם המרכזי, שהט[illegible] כסוציאליסטי. לאורך שנים רבות אלו ניתן לת[illegible] אלפי התבטאויות, שיש בהן פאתוס סוציאליסטי אבל קילוף זהיר של שכבות הטרמינולוגיה הסוציאליסטית מגלה, שמלבד פרקי זמן קצרים (כמו בתקופה שלאחר המהפכה הבולשביקית בבריה"מ), הסוציאליזם של בן־גוריון היה נ[illegible] ובראשונה מכשיר לקידום המהפכה הציונית.

כמו מנהיגים ציונים אחרים נטה בן־גוריון לייחס ליהודים תכונות בלתי מחמיאות. הוא לא הא[illegible] שניתן לתקן את המבנה הכלכלי המעוות, [illegible] של העם היהודי, אלא באמצעות מכשיר [illegible] שיהיה בכוחו להטיל מרות ולעצב מכוח [illegible] חברה יצרנית המתפרנסת מעמל כפיה. [illegible] השאיפה לעלייה, עבודה יצרנית, [illegible] האוכלוסייה, יישוב הנגב. יכולים להתגשם [illegible] באמצעות מכשיר ארגוני, שיש ביכולתו להטיל מרות. אולם כלי זה צריך להיות מופקד בידי חבורת בעלי הכרה, המוכנים להקריש עצמם לחיי שירות.

ה"בולשביק"

הדגם שעמד לעיני בן־גוריון היה למרבה האירוניה — לנין. לנין ביצע מהפכה מרשימה באמצעות קבוצת נאמנים נחושה וכלי ארגון מחייבים. כשהכריז בן־גוריון: "אני בולשביק", הוא לא התכוון לשיטות האכזריות של הקומוניזם הרוסי ואף לא למשמעויות המארקסיסטיות של המהפכה, אלא לשימוש בארגון ככלי המסוגל לשנות את פני העם. לאורך כל שנותיו כמנהיג הוא חתר לגיבוש כלי כוח. תחילה היתה זאת המפלגה, אחר־כך ההסתדרות, במרוצת שנות ה־30 הוא הסיט את מרכז הכובד אל הסוכנות ואל הפעולה המדינית. בשלהי שנות ה־40 היה הכלי החשוב — הצבא, שנועד לאפשר את הקמת המדינה.

כשקמה המדינה דומה היה, ששוב אין צורך בכלי וולונטארי. שהרי יש מדינה ויש ממשלה. המערכת הממלכתית אמורה היתה לבטל את תפקידי המערכות המפלגתיות לגוניהן, שהיו ביסוד אותם כלים, ששימשו את בן־גוריון בדרך למדינה. לדעתו, המשך קיומם של זרמים אידיאולוגיים בצבא, בחינוך ובזרועות המימשל מיותר ומזיק. מכאן המאמץ שהשקיע בפעולות שנועדו להחליש את כוחה של התנועה הקיבוצית ואת השפעתה בצה"ל, בתנועות הנוער ובמערכת החינוך. דווקא המאבק גילם את יחסו העמוק לקיבוץ כחברה רבת עוצמה. ככל שנאבק בקיבוץ, עוד בימי גדוד העבודה, כך למד להעריכו וכך, למרבה הפרדוקס, דווקא לאחר מאבקיו הנחרצים, כאשר עלה בידו לפגוע בעוצמת התנועה הקיבוצית, הצטרף בן־גוריון לקיבוץ.

הוא לא ביטא בכך חרטה על מה שעשה וק עתה ולא ויתור על רעיון הממלכתיות. אכזבתו, שהיתה בשורש פרישתו לשדה־בוקר, היתה מהפירוש שניתן לרעיון זה בציבור. בן־גוריון, שלא נרתע מהתנגדות חבריו הוותיקים לתפיסת הממלכתיות, היה מוטרד מדרך מימושה על־ידי הדור הצעיר. דור זה אמור היה לעצב את המדינה החדשה באמצעות הממלכתיות ולהפכה, כלשונו של בן־גוריון, "אור לגויים". והנה הסתבר לו, שרעיון הממלכתיות הקנה להם לגיטימציה לעשות לביתם. מיד לאחר מלחמת העצמאות ניכרה מגמה של התרכזות במרכז הארץ, "בין חדרה לגדרה". פנייה לליכודים אקדמיים ושאיפה להתעשרות קלה. העלייה ההמונית נותרה במעברות, מנותקת מוותיקי הארץ.

מפוכח ומוטרד יכול היה ב. ג. לשער את כיוון ההתפתחות הצפוי. האיש שטען, שהצדקת הציונות היא הצעת המהפכה הגלומה בה וכי המאבק להקמת המדינה לא נועד להקמת "עוד אלבניה" אלא לחברת מופת חדשה, חש שהוא חייב בעוד ניסיון אחד לחולל שינוי. מכאן תשומת הלב התקשורתית המכוונת והרגשת המימד הדרמאטי של העקירה למדבר. מקורביו הפוליטיים לא היו מאושרים מההחלטה של בן־גוריון, שהפתיעה גם אותם. הם רמזו לו, שלא יצמח שינוי של ממש וכי אפילו הם עצמם אינם מתכוונים ללכת אחריו למדבר. ואולם בשלב הזה, 5 שנים לאחר הקמת המדינה, הוא סבר, שמוטל עליו לעשות מעשה נחרץ, כדי לנסות, ברגע האחרון, להחזיר את הגלגל לאחור.

סתירה פנימית מסוכנת

הצטרפותו לשדה־בוקר זכתה לתשומת לב רחבה. בן־גוריון הירבה להיפגש עם הציבור ובעיקר עם צעירים. הוא דיבר עמהם על כיבוש השממה ועל חיים של שירות, על עיירות פיתוח והתיישבות. המסר שהיה במעשה שלו לא בא להדגיש העדפת הקיבוץ. הבחירה בשדה־בוקר יותר משסימלה בחירה בקיבוץ ביטאה את העקירה מתל־אביב להר־הנגב, את ההתגרות בקשיים, ואת הנכונות ליקורבן. תהליך הקמת המדינה, אמר בן־גוריון, לא תם. מכמה בחינות הוא רק החל. הממלכתיות היא הכוונה הממוסרת של החברה הישראלית ליעדים התובעים מן היחיד התמסרות ליעדים לאומיים.

15 חודשים לאחר פרישתו לשדה־בוקר, נקרא בן־גוריון לחזור לממשלה. הוא עשה זאת באי־רצון. עוד 9 שנים כיהן כראש ממשלה ושוב חזר לשדה־בוקר, שם חי 10 שנים נוספות, עד מותו. השנים האחרונות, בצריף הירוק, נועדו לסיכומים. בשנים אלו הוא כתב את זכרונותיו. לזכרונות בן־גוריון לא היה אופי נוסטאלגי, הם נועדו, כדרכו בכל מה שעשה, לשמש כלי לקידום נוסף של המהפכה הציונית. הפעם היה הכלי הביוגראפיה שלו ולקחיה ההיסטוריים. למרות המאמץ וכושר עבודתו הרב הוא לא הספיק לסיים את מלאכת הכתיבה. אולם בתוך אלפי העמודים שהכין והמבנה שעיצב להמשך הכתיבה לאחר מותו, ניתן לשחזר את משמעות הקיבוץ בעיניו.

האיש, שהיה ב־20 שנות חייו האחרונות חבר קיבוץ, השקיף מבעד חלון חדרו בהתפעלות על העוצמה הגלומה ביחד הקיבוצי. דווקא משום כך היה מסויג. לדעתו, החישוקים רבי העוצמה של הקיבוץ, המסירות של חבריו למהפכה של עצמם, הפכו את הקיבוץ לערך העומד בפני עצמו. נאמנותו של חבר הקיבוץ למסגרת הפנימית עלולה ליצור מחיצה בינו לבין צרכי העם ולחולל סתירה פנימית מסוכנת. הקנאות לדרך הקיבוץ, ההנחה, שהקיבוץ זכאי להעדפה בהקצאת תשומת הלב והמשאבים והתביעה לכוון את הנהגת הישוב והמדינה לפי דרך הקיבוץ — נראתה לבן־גוריון מסוכנת. מכאן מעורבותו ומאבקיו בקיבוץ למן פילוג עין־חרוד הראשון (1923) ועד הפילוג הגדול, דור שלם אחר־כך. מכאן גם ההערצה העמוקה.

פעם, בעת צעדת בוקר במשק, אמר בתמיהה: "אנשי העלייה השנייה היו הוגי הקיבוץ ומייסדיו. אני לא השתתפתי והנה הם, ברובם הגדול, לא חיים בקיבוץ ודווקא אני, שנחשבתי ליריב, חי בקיבוץ". אחרי היריבות ומעבר לספקנות היה בדבריו סיפוק.

זאב צחור

הדף הירוק
העורכת: מרים עין־דור
עורך משנה: ארנון לפיר
צוות המערכת: עמירם כהן, בתיה שחף, אסתר נתיב, סימה באר, עודד ליפשיץ ואהוד דור
עיצוב גרפי: רחל דביר
מזכירת המערכת: רותי קרוש
צלם המערכת: בועז לניר
מודעות: חיה קיטב
המערכת והמנהלה: רח' חומה ומגדל 2, 67771, ת"א
טלפון: 03־378833
מען למכתבים: שק דואר נעול 61999
תוכן המודעות על אחריות המפרסם בלבד
זכויות הגרפיקה שמורות

מה הולך

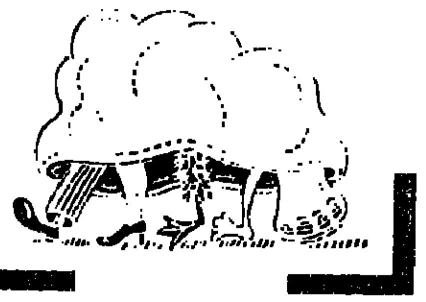

גוונים

זמרייה שנפתחה אמש ייפקד השנה, לראשונה, מקומה של מקהלת הקבה"א. כל־כך למה? "כי בתקופה בה העריצות והאלימות של השלטון הגזעני בדרא"פ היא בשיאה. וגם אצלנו מתגברות המגמות הגזעניות. לא יכולנו להשלים עם הופעה של שתי מקהלות מדרא"פ – אחת לבנה ואחת של שחורים ממדינת חסות, בעוד שמקהלה של שבט הזולו שהיתה אמורה להגיע, העדיפה לנצל את כספי הנסיעה לעזרת משפחות של שחורים שנפצעו בידי המשטרה". כך רחל אהרוני (בית־אלפא), רכזת התרבות בקבה"א.

– השמעתם את הטיעון בפני הנהלת הזמרייה לפני שנשלחו ההזמנות לחו"ל?

– לצערנו, למרות שיש לנו נציגים בהנהלת הזמרייה, נודעו לנו העובדות באיחור רב, רק לפני שבוע. היתה התרוצצות, ומיד פנינו וביקשנו מהמארגנים שיפעלו לתיקון הדברים. הם לא נענו.

– הופעת מקהלה מגרמניה אינה מרגיזה אתכם באותה מידה?

– כיום, דרא"פ היא המדינה היחידה בעולם, שקיימים בה חוקי גזע.

– לשיר עם דרום־אפריקנים חמור יותר מאשר לסחור איתם?

– דיברנו על כך במזכירות הקבה"א, ולא פעם אחת. הקבה"א אינו מדינה בזכות עצמה, שקושרת או מנתקת יחסים עם מדינות. קיבוצים שמכרו לדרא"פ מוצרים לתועלת המשטרה והצבא שם, הפסיקו לייצא לשם. היצוא של מוצרי צריכה, מזון, חקלאות – נמשך. אם תחליט מדינת ישראל לנתק את קשריה עם דרא"פ, נהיה הראשונים להצטרף. ובכל זאת – יש הבדל בין קשרי תרבות לקשרי כלכלה ומסחר. מוסוליני אמר בזמנו, שתרבות היא מעל למשטר. אנחנו טוענים, שאי־אפשר לנתק בין תרבות לעמדה פוליטית. משום שבחוויה התרבותית יש ביטוי להזדהות, קרבה ומתן לגיטימציה לנורמות המיוצגות.

– שלא במקובל, לא ליווה הקבה"א את צעדו ברעש גדול.

– לא רצינו לפגוע בזמרייה ולא רצינו להשיג רווח פוליטי. לכן נמנענו מהכרזות ופרסומת. פשוט, רצינו להיות נאמנים למצפוננו.

– "מצפון? בזה שאני לא משתתף בזמרייה ניקיתי במשהו את מצפוני? אני עושה איזה פשע בזה שאני משתתף בזמרייה עם ילדים מדרום־אפריקה? הם אינם רוצחים. בפעם הראשונה שנסענו לשיר בגרמניה היינו נבוכים נורא. אבל אחרי ששרנו שם את "על הורדות פולין" והקהל

(המשך בעמוד 17)

אולם קונצרטים בביתך
עם 508 של WHARFEDALE
זכיה שניה ברציפות
בתואר "BEST BUY" באירופה
* תצוגה מלאה של סדרות:
* 3 — Series
* 5 — Series
* 7 — Series
* Diamond
* Mach Series
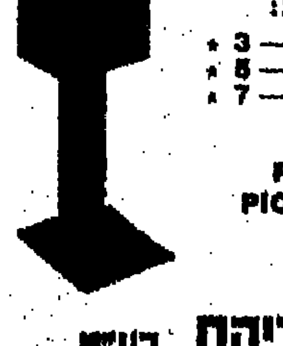

מיטב מערכות הסטריאו:
ROTEL * JVC * ONKYO
PIONEER * AKAI * HITACHI
מכירה גם בהמחאות
אמנון סאונד אלקטרוניקס בע"מ
רח' בוגרשוב 42 ת"א • טלפון 03־295620

שיטת הבידוד התרמי של תרמוקיר.
רק להוסיף מים ולערבב!
* בידוד תרמי הומוגני ללא גשרי קור. שיטה חסכונית.
* סוף לסדקים בקירות.
* גימור יפה הוא חלק מהשיטה.
* 15 שנים של הצלחה, באירופה ארה"ב ויפן.
* ישום מהיר גם במבנים קיימים.
* ייעוץ והדרכה חינם באתר הבניה.
תרמוקיר
מפיץ ראשי בחיפה ובאיזור הצפון: עמלן בע"מ. הנביאים 2 חיפה, טל' 04־672101/2
תעשיות לבנייה מתקדמת. קיבוץ תורשים.
ד.נ. השרון התיכון 45865, טל: 03־9369824/6
טלקס: 33499, תכן־עבור תרמוקיר

שטיחי מוריה בעבודת־יד
חנות המפעל — דיזנגוף סנטר
בואו לבדוק ולהשוות את השטיחים שלנו עם כל שטיח אחר המיוצר בשוק. אנחנו מדברים על:
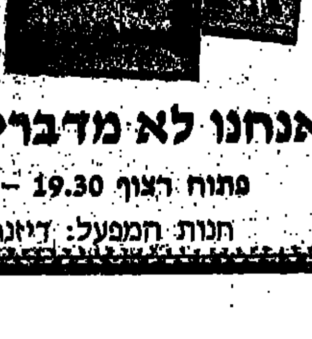
איכות החוט
איכות הצביעה
מקוריות העיצוב
ו־ואחריות — על הכל!
אנחנו לא מדברים על הנחות פיקטיביות
פתוח רצוף 10.00 — 19.30 * מוצ"ש 20.00 — 18.00
חנות המפעל: דיזנגוף סנטר תל־אביב, טל' 285391

דגלי איכות
בדגמים חדישים־חדישים!
מבחר מערכות
HITACHI, JVC, LUXMAN,
KENWOOD, ROTEL,
YAMAHA, TOSHIBA,
ONKYO, MARANTZ...
מבחר רמקולים
ITT, SEAS,
WHARFEDELE,
JAMO, BOSE,
WESTRA, WHD...

* מעבדת שירות – תיקונים במקום
סטריאו שירי איתך לאורך שנים!
החנות המקצועית הוותיקה
רח' הרצל 55, חיפה
טל. 671273-4

„כתוצאה מהטישטוש הערכי שלנו, מהמסרים המורכבים שהקיבוץ מוסר, מהשמיים החסומים מבחינה אידיאולוגית — יש קושי גדול במציאת מחנכים, שירצו ויוכלו להתמודד עם החניכים". אבישי גרוסמן (עין־שמר) אחרי שנתיים של ריכוז פדגוגי במוסד חינוכי

„ועוד רוצים שייצא ממנו פרח"

גם מי שנושא עמו מנה גדושה של אופטימיות, והמאמין כי סוף הטוב לבוא, יתקשה שלא להעלות קמט דאגני על מצחו שעה שהוא משקיף אל העתיד ממקום עומדו היום — בישראל של 1986. אך בעוד אותו „רואה ורודות" פטור מלהסיק מסקנות, המתחייבות מן המצב, ולקבוע דרכי פעולה בהתאם לו, נדמה, שהמערכת החינוכית שלנו אינה יכולה שלא להגיב ולהשיב ערכנית.

בימים אלה מסיים אבישי גרוסמן, מעין־שמר, את תפקידו כרכז הפדגוגי של המוסד החינוכי „מבואות־עירון" (מענית, מצר, ברקאי ועין־שמר), ואני מנסה למצוא אצלו ראייה מחודדת של הדברים בהם עסק, ולעמוד על ההיערכות החינוכית העכשווית.

„החינוך שאנחנו קיבלנו, בשנות החמישים והשישים, חינוך אשר עוצב בעיקרו על־ידי שמואל גולן, התקיים בעולם שניתן היה לצפות בו את אשר עשוי להתרחש, או שקל היה לחשוב, שזה אפשרי", פותח אבישי גרוסמן, „ולכן ניתן היה להציג דרכים, שנדמה היה שיתנו תשובות. הכל חיו בהרגשה, שהדברים ניתנים להגשמה, והדורות, שהתחנכו באותם ימים, האמינו שאכן כל זה מתגשם בהם. כל הקריטריונים, שאמורים היו להתקיים בטיפוס שגדל והתחנך בקיבוץ, נראה היה שהם בהחלט מתממשים. זאת גם היתה תחושתם של בוגרי החינוך עצמו.

היתה תחושה, שיש לנו דרך; שיש רעיון; לא היה מקום לפיקפוק או לעירעור — כולל בעניין הגשמתו של הרעיון הסוציאליסטי בכללותו. היתה אז ציונות אופטימית, וההרגשה ששלטה אז ריכרה על כך, שהציונות עלתה על דרך המלך. מלחמת העצמאות נתפסה כמלחמה האחרונה, ושררה תחושה, שתנועת העבודה תשלוט לנצח, וערכיה יהיו התשתית הרוחנית לחברה הישראלית, אשר התעצבה באותם ימים. היה מסר אחיד ודומיננטי ולאורו גדלו הבנים הראשונים.

לאור אידיאל צר

היום השתנה האקלים החברתי והרוחני בכל התחומים — שינוי מוחלט. הפרספקטיבות היום חסומות. כך גם בכל הנוגע לתפיסת העולם הסוציאליסטית. איפה יש היום חברה, שהרעיון השיתופי־שוויוני מתקיים בה, ואשר שוויון ערך האדם במרכזה — מלבד בקיבוץ?

מכאן, שקשה מאוד היום לחנך לאור אידיאל, שהוא אינו רחב יותר מזה הקונקרטי — שהוא הקיבוץ עצמו. כאשר הקיבוץ אינו נתפס כחלק מתפיסת עולם כוללת, אין לך יכולת להפנים את הרעיון ומערכת ערכיו, כך שייקלטו במובן הרחב שלהם. כתוצאה מכך, שוב לא רואים את כל רוחבה של השקפת העולם, אלא רואים את הפרטים הקטנים שלה, ובהיעדר הבנת הרעיון בכללותו הם נראים, לא פעם, מאכזבים ומתסכלים".

— האם ניתן בכלל להציב היום מטרות חינוכיות, שיכינו את הדור הצעיר, המתחנך לקראת העתיד, במצב שיש בו קושי עצום לחזות אותו ואת מהותו?

— „זו בעיה גדולה, לחנך במצב, שבו לא ברור בכלל, אם קיימת פרספקטיבה, במצב שהחברה הבוגרת חיה בתחושה של אי־ביטחון קיומי ואי־ביטחון בכל הנוגע לאידיאולוגיות המרכזיות שלה וליכולתה להגשימן. ברור, שאת כל אלה היא מקרינה כלפי מטה.

קשה למצוא היום אדם, המדבר ציונות והמלהיב את שומעיו. מי שמדבר היום ציונות, דבריו מגיעים אל אוזני המאזינים כשהם חלולים. שוב לא קיים החיבור החברתי בין הראציו לבין מימד האמונה. ידוע, שרק החיבור בין הבנת ההיגיון שבדברים לבין האמונה, בתנועות החילוניות, יכול להוביל לעשיית מעשים, שהם מעל ליום־יומי, ולגרום להתלהבות בעשייתם.

הבעיה האמיתית תלויה במצב החברה הישראלית בכללה. וזו חברה, אשר משליטה שלטון כיבוש כבר 18 שנים, שבה משמשים ביחד הפחד מפני הערבים עם האמונה בעליונות היהודים, חברה שהדמוקרטיה שלה נופלת שוב ושוב לקרשים מן המהלומות שהיא סופגת, והחיה בתחושה של מלחמות נצח עם הערבים. זאת הבעיה במימד הגדול והיא היא המשפיעה יותר מכל על מצב הדברים.

מחיר ה„אנחנו"

במימד הקטן, נעשים דברים רבים, המכינים, לכאורה, את החניך הצעיר לקראת המציאות, אשר תהיה בעוד עשור או שניים: אנחנו משתדלים לבנות שיעורים, שבהם יועמדו דילמות למחשבה בלי שיוצג בהם פתרון בית־ספרי. כך שהתלמידים ירכשו ידע, אבל בעיקר שירכשו כלים לחשיבה ויפתחו סקרנות מחשבתית. היום מלמדים את שתי השפות, האנגלית והערבית, בצורה רצינית יותר. כך שהתלמידים יהיו פתוחים לעולם ברמות גבוהות מאלו שלנו. כיום שמים דגש נמרץ יותר בנושאים, אשר יהיו הדומיננטיים בעתיד — כמו המחשבים.

מוכרחים לתת לחניכים לתרגל גישות מחקריות, לשאול שאלות ולחפש תשובות, להציג אלטרנטיבות שונות, וכל אלה ברמת ידע וציוד באיכות הגבוהה האפשרית, ובשיתוף פעולה עם האנשים מן השורה הראשונה בארץ.

הצרה היא, שזהו גיל, שבו הנוער עסוק בבעיות שלו עם עצמו והסביבה ואינו פנוי לנושאים האלה.

בעולם, המתפתח בקצב פנטסטי ואשר עתידו לא ניתן לחיזוי, החינוך לקראת מערכת חיים קיבוצית מחייב עיצוב של אדם משכיל, בעל כושר תגובה מהיר להשתנות התנאים, תוך שמירה על מערכת עקרונותיו הבסיסית, בעל דמיון יוצר ועירנות אינטלקטואלית, רחב־אופקים ודרישה עצמית גבוהה, ועוד תכונות חשובות, שוודאי לא הזכרתי, ואילו המערכת הקיבוצית, אשר מקפידה על עקרון העבודה העצמית, תדרוש, בסופו של דבר, מאדם בעל רקע חינוכי כזה להתייצב ליד הליין בתעשייה. מבלי להקל ראש בשוויון ערך העבודה, נדמה, שבמוקדם או במאוחר, תתגלע סתירה בין העיצוב החינוכי, אשר מוקנה לחניך, לבין המציאות שתמתין לו כשיחליט להשתקע בקיבוץ.

זאת באמת סתירה מהותית. אם אנחנו רוצים להמשיך ולקיים חברה שיתופית־שוויונית, אשר בה 'מגיע' לכל אחד ויתאפשר לכל אחד להתפתח ולהתקדם במידה שווה, ואיננו רוצים ליצור מעמד של עילית אינטלקטואלית ואחרת, ולעומתה — מעמד של פועלים פשוטים, ועוד רוצים לקיים את עקרון העבודה־העצמית: ברור מאליו, שקיימת כאן סתירה אימננטית בסיסית.

ויש לה מחיר — למעט יוצאים מן הכלל, שהצליחו לפרוץ ולהגיע להצטיינות בתחום עיסוקם — רוב רובנו מצוי בפול של ה'אנחנו', היצירה המקורית ביותר והעיקרית של צורת החיים

אבישי גרוסמן: „אנחנו מחנכים אדם שיהיה סובלן ובלתי אלים בחברה שמבינה רק כוח"

הקיבוצית היא זו של ה'אנחנו', ולכך, כאמור, יש מחיר".

השמיים חסומים

— אנחנו מחנכים אדם לסובלנות ולהקפדה על האמצעים להשגת מטרותיו — כיצד זה מתיישב עם המציאות הישראלית, שהיא אלימה ביסודה?

— „בחברה הישראלית מתקיימים מאבקים כמעט לחיים ולמוות, בין השקפות עולם שונות בתכלית. דתיים מול חילונים, אנשי ארץ־ישראל השלמה מול בעלי התפיסה הדמוקרטית־שוויונית, עימותים עדתיים ואולי עוד כמה, ואילו אנו מחנכים אדם שיהיה, כאמור, סובלן ובלתי אלים — בחברה שמבינה רק כוח. ברור, שיש בכך כדי לסתור את מטרת החינוך, שהיא להגיע לאדם, אשר יהיה מסוגל להשפיע ולפעול במערכות האלה. מי שחונך על אי־אלימות לא יוכל להשפיע בחברה שכזו. מכאן מתבקש לשנות את המטרה החינוכית. אבל אז, אם נחנך אדם, שלא בורר באמצעים להשגת מטרותיו, אדם שאינו סובלני — או זה כבר לא אנחנו — ואז אולי לא כדאי כל העניין. זאת דילמה, שאני מתלבט בה מאוד, מבלי שיש לי תשובה עליה".

— אנחנו שולטים בדברים, או נגררים אחריהם?

— „כאשר הפרספקטיבות אינן ברורות, קשה מאוד להציב מטרות ולעצב אמצעים. השאלה העיקרית היא: אל מה אתה מחנך ולא איך.

החניכים שלנו מוכנים, לכאורה, לצאת לכל ביסורו של דבר, מה שמאפיין את רובם, שהם ישרים ולא מניפולטיביים, אנשים שהפנימו את ערך האדם וערך העבודה, הם יודעים לעבוד בצוות ובפרטים הם מוכנים טכנית לכל חברה, לא פחות מכל תיכוניסט מצוי מכל בית־ספר טוב.

יש שטיח ויש שטיח תבור!!!

חינם על כל קניה

שטיחי תבור – מאפשרים לך לא להתפשר וללכת על הטוב ביותר

החודש ימכרו כל מלאי השטיחים ב־40% הנחה

שטיחים סוג ב' עם פגמים קלים ימכרו עד 60% הנחה

בתבור תמצא את המבחר הגדול ביותר בארץ לשטיחים בעבודות יד בסגנונות שונים: סיני, מקסיקני, מודרני בחריטה סינית

אפשרות הזמנה כל גודל, דוגמא וצבע ללא תוספת מחיר ■ אחריות 10 שנים על כל שטיח

אל תוותר – לך על הטוב ביותר!

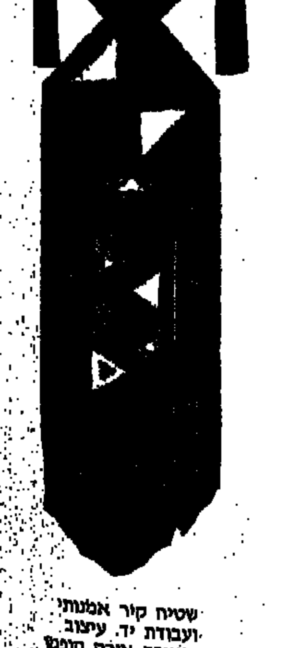
שטיח קיר אמנותי: עבודת יד, עיצוב הציירת אורה הופנר

ניתן להשיג את שטיחי תבור בחנויות השטיחים המובחרות

שימו לב לשעות הפתיחה! מכירה מיוחדת זו דרך המפעל.

שטיחי תבור

שטיחים בעבודות יד

רח' התחיה 14 יפו, מול איצטדיון בלומפילד, טל': 03-829556

פתוח מ־07.30—16.00, יום ו' מ־07.30—13.00

אבל קיימת בעיה, שמטרידה אותי, לגבי יכולתנו להמשיך בדרכנו החינוכית: כתוצאה מהטישטוש הערכי שלנו, כתוצאה מהמסרים המורכבים, שהקיבוץ מוסר, וכתוצאה מהשמיים החסומים מבחינה אידיאולוגית — יש קושי גדול במציאת מחנכים, שירצו ויוכלו להתמודד עם החניכים, ושיוכלו להציג בפניהם עמדות מגובשות, הנשענות על דעות מגובשות ואמונה. אנשים, שיהיו מוכנים לעמוד בכל הקונפליקטים האלה ולשלם את המחיר".

נקי ולא מזויף

— איך ניתן לבנות טיפוס, שיהיה בעל סקרנות אינטלקטואלית וחשיבה יוצרת במערכת חינוכית כמו זו שלנו?

— „מאוד מציק לי, שרק מעטים ניחנים באי־שקט אינטלקטואלי אצלנו. כאלה המחפשים תשובות מעבר לקונקרטי ולמעשי. כאלה שהם רגישים לעוול חברתי, לקיפוח, לאי־צדק — מעבר לגדר הקיבוץ. מה שגורם לכך, זהו חוסר בחיכוך מספיק ובקבלת גירויים מהמציאות החיצונית ובקליטת השפעה ממנה. קיימים פילטרים רבים מדי בין ההתרחשויות מבחוץ לבין החניך. אין מגע ישיר.

חייבים לדאוג לכך, שחניכינו יגיעו למגע אינטנסיבי עם המציאות החיצונית, מבלי שנתפרק מהכלים היסודיים שלנו. זה אומר, שצריך להיפתח כלפי חוץ ולהגיע למגע יותר אינטנסיבי בכל הרמות, ועל בסיס של הדדיות ושוויון ערך. אני לא מציע לפרק את המוסד החינוכי, כפי שישנם כאלה המעלים את ההצעה הזו, ולמכור את מה שיש לנו תמורת הסיכוי והסיכון של רכישת דבר חדש, כי השעה היא שעה קשה. אולי קיומית. ועד שנעשה את הפתיחות והנסיונות — אנחנו עלולים לעמוד בפני שאלת קיום היש. אבל צריך לפתוח את המוסדות החינוכיים בפני נערים מחברות אחרות. אצלנו החל כבר תהליך של שילוב ילדים מגן־השומרון".

— נראה, שקיים אצלך איזה קוד פסימיסטי עמוק, אשר מנחה אותך בהשקפותיך. מי שעוסק בחינוך, נדמה לי, טוב שיהיה מצויד במעט יותר מנות של אופטימיות.

— „ראשית, כשאתה בא לשוחח עם מישהו, עליך לדעת אל מי אתה בא. אך מעבר לזה, אני מאמין גדול בנוער שלנו. כאשר אני רואה, כיצד הוא גדל ללא שורשים של ממש, וראשו נתקל בתקרה החסומה אשר מנמיכה את קומתו, ועוד רוצים שייצא ממנו פרח — אני עומד ומתפלא, כיצד הוא באמת יוצא פרח. הנוער שלנו הוא מעולה. בתנאי האגואיסטיות, החומרנות והאלימות של החברה הישראלית — הוא יוצא נקי ולא מזויף. וזה המון בשבילי. החבר'ה שלנו לא חוששים לשאול שאלות: אינם מוכנים לקבל סמכות חיצונית; הם ילכו איתך עד הסוף, רק כאשר אתה רוכש את אמונם.

הבעיה החינוכית אינה קשורה לנוער. הנוער כרובו מוכן לקלוט במישורים האינטלקטואליים והרוחניים. הבעיה היא עולם המבוגרים. מה שישפיע בסופו של דבר, זה מה שיקרה בחברה הישראלית והצרה הבסיסית שלנו — שלגבי אותם הגורמים המשפיעים יותר מכל, אין לנו שליטה עליהם".

אהוד דור ■

אהוד דור

מבחוץ

הסיפורים שהבת שלי הכי אוהבת

אני אוהבת את עין־החורש אהבת־נפש; אתה יכול לכתוב את זה, מפני שאני אוהבת את המקום. וקשורה אליו ואל חלק גדול מהאנשים שבו — למרות המרחק. בשבילי מולדת זה עין־החורש. זו לא שאלה — זו ידיעה. כל מה שקושר אותי לארץ־ישראל, אל מה שאפשר לכנות כתרבות ישראלית, מתמצה בעין־החורש.

היתה לי ילדות טובה מאוד בקיבוץ. אני זוכרת את עצמי גדלה מתוך שמחה. מאוד לא ממורכבת ובלא קשיים. אני חושבת, שמי שהיתה לו ילדות כזו והגעה כזו אל החיים — אירע לו דבר חשוב מאוד.

הסיפורים, שהבת שלי הכי אוהבת לשמוע, הם הסיפורים על קבוצת „גפן". אני חושבת, שזה לא מקרי, משום שהיא בוודאי מרגישה בעושר שאני יכולה להביא אליה באמצעות סיפורי ילדותי. זה קשור, בוודאי, במקום, בנוף, בפרדסים, בשביל אל הבריכות, בעמק־חפר, וזה קשור כמובן באנשים ובילדים. אני עדיין חושבת, שהמסגרת של חברת הילדים עצמה — היא הנכונה והטובה ביותר שאפשר להעניק לילד.

במשך השנים נהיית הראייה מבוקרת ומפוכחת יותר. למעשה, מתעצבות נקודות ההשקפה ואיתן משתנות הפרופורציות, וביום מן הימים למדתי, שהמסגרת הקיבוצית היא בעלת גמישות מוגבלת והיא ניתנת לבחינה ולהערכה באופן הבא: הגישה הרציונליסטית, שבה אתה מכיר בתכונותיה, לטוב ולרע, של המסגרת הזו, ואתה מסתדר עם זה — או שאתה פשוט אוהב את המסגרת הזו. כלומר, מלכתחילה אתה מאוהב בה ומוכן לעמוד במגבלות הגמישות שלה.

אני עזבתי את הקיבוץ, משום שחיי התגלגלו כפי שהתגלגלו ולא מפני שלא היה לי טוב בהם: עכשיו אני מביטה בדברים מבחוץ וממרחק. גם מרחק פיזי וגם מרחק של שנים. ואני מתבוננת לא רק על הקיבוץ, אלא גם על החלק שלו בתוכי.

נדמה לי, שמה שאני רואה מן המרחק הזה, הוא מה שלא ראיתי כאשר הייתי בפנים. המגבלות שאני רואה היום, הן מורכבות יותר ורבות יותר. אולי זה מפני שאת הנוקבות של החיים רואים בגיל מבוגר יותר, ואולי כאשר אתה בחוץ, נראים הדברים ברורים יותר.

כך או כך, יש משהו לא מספיק פתוח, או סגור מדי במסגרת הזו אשר עוצר את האנשים — לא בדרכם, אלא קובע עבורם יותר מדי, או מכביד על האופן שבו הם הולכים. הכוונה שלי היא לא לכמויות אלא לאיכויות. אני מדברת על מיצוי הפוטנציאל, או אפילו על התנאים להיווצרותו.

אינני בטוחה, שהיום הייתי מסוגלת להיחשף במקום שאני לא יכולה לבחור אותו. אם אתה חשוף וגלוי במסגרת שאינה רצויה לך, או אם עליך להימנע מזה בגלל אופיה המיוחד של המסגרת — אתה מפסיד את טעם החיים. אם אתה כל הזמן בהתגוננות — אתה בצרה. ואת מגבלה קשה מאוד. יתכן שמתקפחים באישיותך דברים מהותיים מאוד, שלא ברצונך ולא מתוך תנאים אכזריים. אלא מחוץ ללחץ של החברה, שבה ורק בה אתה קיים.

נקודה אחת שלא הבהרתי בחיי: אני עברתי הרבה תלאות בעין־החורש, בעיקר על רקע פוליטי. אני עזבתי את מפ"ם והלכתי שמאלה. בעבור זמן קצר נגרם לי קושי, שאינני יכולה לאבחן אותו: לא היו לי טענות, ולא צברתי מרירות ויתכן שזה מקור האופי שלי, שקשה לי לנטור (ולהזיק רעה) אך, ככל הנראה, משהו חילחל בי ואולי היה לאחד הגורמים לעזיבתי את הקיבוץ. דבר אחד ברור לי: לא נותרו בי משקעים נגד הקיבוץ. לכרות, שאם אני משחזרת את הדברים, הם עדיין נראים לי איומים ונוראים.

עניין נוסף, שאני לומדת להעריך אותו מאוד: ככל שאתה מתקדם בחיים יותר ונוגע לעמדה של השפעה, מוגבלת ככל שלא תהיה, כפי שאני הגעתי, אתה יודע להעריך את כושרה של חברה, או מסגרת, לקיים את עצמה — מבחינה מעשית של ניהול, של ייצור, של יצירה.

במערכות הממלכתיות של מדינת ישראל, זה לא דבר שיש בו בכדי להחזיק רמת חינוך טובה, תעשייה טובה, והברה שמעניקה שירותי בריאות וסיעוד כמו אלה הקיימים בקיבוץ. ואלה הדברים החשובים והמכריעים בעצם.

יחד עם כל הדברים האלה, אני רואה את עמוס עוז כותב את „מקום אחר", ואיך שהחברים לא אהבו את הספר הזה: ואיך אנשים חיים בחברה הזו מכווצים ומקופלים. וכמה שהדבר הזה קשה בקיבוץ. — אני רואה ויודעת את הדבר הזה.

אך הקושי הזה אינו מתקשר לאהבה או להערכה לקיבוץ. הקושי הזה מתקשר לצורך, או ליכולת, לחיות או להישאר בתוכו. אם היו מבקשים או מציעים לי לחזור לעין־החורש. אני לא הייתי יכולה להשיב בביטחון על שני דברים שהם אחד: האם אני רוצה בכך, או — האם אני מסוגלת לכך. ולמען האמת, אני די שמחה, שאני משוחחת איתך על הקיבוץ ולא עומדת בפני הברירה הזו.

אני חושבת, שהקיבוץ נועד עבור אנשים אופטימים וחזקים. אך יש מעט אנשים אופטימים וחזקים, וגם האנשים האופטימים והחזקים אינם תמיד כאלה. ■

ניבה לנור, עיתונאית במערכת „דבר". בת עין־החורש והיתה חברה בו במשך 10 שנים

רק 4,990.— ש"ח והסטריאו הזה שלך!

רסיבר ימהה דיגיטלי + פטיפון סוני הנעה ישירה + טייפ דק כפול

אקאי + אקולייזר סנסוי + קומפקט דיסק לייזר + רמקולים 150W AR

החלף ישן בחדש! ★ 12 תשלומים דולריים

סטריאו בסיטונות

* 48 רסיברים, מגברים וטיונרים .... החל מ־199.—
* 37 טייפים־דק + טייפים כפולים .... החל מ־249.—
* 42 זוגות רמקולים תוצרת חוץ והארץ .... החל מ־129.—
* 48 פטיפונים ומערכות משולבות .... החל מ־149.—
* חיסול מלאי כללי לדגמי 1986 ★ לא כולל מע"מ

על כל פריט כודד התשלום במזומן ★ אספקה מיידית עם פרעון 50% מהמחיר.

סטריאו ויזית העליה 62 תל־אביב ★ פתוח מ־10.00 עד 13.00 16.00 עד 19.00

M.G.G.

מידות גדולות לגבר

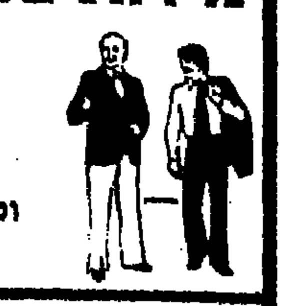

כל סוגי האופנה:

מכנסיים עד מידה 76

חולצות עד מידה 58

בלייזרים עד מידה 66

וכמו כן בגדי ספורט לכל המידות

כתובתנו: טשרניחובסקי 5, תל־אביב טלפון: 658965 — 660386

שעות עבודה: בוקר: 09.00-13.00 — 16.00-19.00 יום ג',ו': עד 14.00

„חדש"

ספריה הונגרית

MAGYAR NYELVEN

עיתונים, תקליטים וקסטות

ספרים למכירה והשאלה

העברת כספים להונגריה וצ'כיה

רח' נס־ציונה 4, תל־אביב 03-659684

למכירה בהזדמנות

עסק פעיל עם מבלטים למתכת לדגמים בלעדיים לנושאי מדפים לכל מטרה

• מדפי טלפון

• מכתביות לחיבור לקיר מתאים לשיווק בארץ וליצוא, במיוחד לקיבוץ כתוספת למפעל קיים או כעסק נפרד

$ 25,000

לפנות למר בגגל, טלפונים: 08-229546, 08-240540 בערב: 03-349415

במבו האום 1986

הנחות מיוחדות לחברי הקיבוצים תנאי תשלום נוחים

רהיטי במבוק מעץ ראטן

בעיצובים מיוחדים ובדי ריפוד יפהפיים

מרפדים רהיטים מכל הסוגים

רח' עלית הנוער 3 גבעתיים טל: 324104

ארנון לפיד

ירק

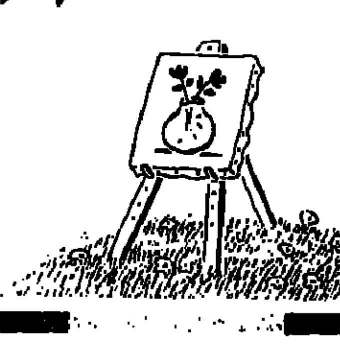

כץ־עוז מקרב לבבות

אפילו הידיעה על צאתו לאור של קובץ חידושים של הרמב"ם באילת, אינה זוכה בשבועון „כפר־חב"ד", סוף יולי, לרוחב יריעה, שקיבלו שם התצלום והדיווח על ביקורו של סגן השר כץ־עוז בכפר חב"ד (15.6).

כותרת הרשימה מבליטה את מה שנראה בעיני המארחים, ובצדק, כהישגו העיקרי של הביקור: „סגן שר החקלאות הניח תפילין ,לעזור לקירוב לבבות בין יהודים'!" התמונה המצורפת מתעדת את המעמד.

– סגן השר כץ־עוז (נחל עוז), ההצגות האלה לא מתאימות לך.

– איזה הצגות, בחייך. עשיתי סיור בנושאי מים וקרקע, והם הזמינו אותי לביקור מקצועי. יש להם בכפר־חב"ד מטעי אתרוגים. אתרוגים זה סיפור מעניין מאוד, אבל עם הרבה בעיות שקשורות בשיווק, שנת שמיטה, אם מותר לרסס או לא וכו'. בעיקר הם מודאגים מאיזו מחלת הדרים, שתקפה את האתרוגים, כנראה משום שאינם מורכבים, והמחלה הזאת מחייבת טיפול. אחרת תפגע גם בפרדסים בסביבה. כיוון שכבר הייתי במקום, עשיתי סיור במוסדות החינוך, בספרייה, במועצה המקומית, ואז הם אמרו לי, בוא תניח תפילין. אמרתי, אתם רוצים תפילין, שיהיה

כץ־עוז באקט של קירוב לבבות

תפילין. אין בעיה. אני יהודי. יש לי בארון סידור, תפילין וטלית, כבר מגיל 13.

– זאת אומרת, שאתה יודע להניח תפילין?

– זאת בעיה? לוקחים ועושים כמה סיבובים על הראש ועל הידיים ואומרים את מה שצריך. מה הבעיה?

– ברשימה מדווח על התרשמותך, התרגשותך והערכתך לאנשי חב"ד על פעילותם החינוכית. עד כדי כך?

– ככה כתוב שם? זה מוגזם. נכון שיש להם מערכת מוסדות חינוך מפותחת בכל הרמות, עם 2000 ילדים, בהם גם חילונים מכל הארץ, ולא רק משכבות מצוקה. זה דבר עצום. הלוואי עלינו.

– החמצת הזדמנות להזמין את מארחיך, במסגרת קירוב לבבות, להתרשם מהחוויה החילונית בקיבוצים.

– מה פתאום שאני אזמין אותם. אני צריך אותם אצלי בקיבוץ – לידיעתך, לא הסתרתי מהם את מה שאני חושב עליהם.

– מה אתה חושב?

– אמרתי להם בצורה ברורה, שלדעתי הם לא יותר יהודים מאיתנו. היהדות שלהם היא יהדות של דלת העם מהשטעטל בפולניה. היהדות שלנו, של תנועת העבודה והקיבוצים הינה היהדות המקורית, האותנטית, כפי שנוצרה כאן בארץ־ישראל, הרבה לפני שהתפתחה יהדות הגולה.

סוציאליסטים רפורמים

בשקט ובענווה (סוציאליסטיים), אך בביטחה ובהתמדה, וכבר שנתיים וחצי, מתכנסים מדי חודשיים ב„יד טבנקין", שישים עד שמונים חברי קיבוצים, אקדמאים ופעילי משק־העובדים, כדי לדון בשאלות הנוגעות לקידום השיתוף והניהול העצמי. על כן ייקרא „החוג לקידום השיתוף והניהול העצמי". בראש החוג עומד אשר מניב (מעין־צבי), מאחרוני אותו עולם הולך ונעלם של ייקים־סוציאליסטים־אינטלקטואלים, שאופקיהם רחבים, ושרוולי חולצותיהם ומכנסיהם רחבים ותחומי התעניינותם מרובים. את מניב מרתקים, למשל, ומגרים לעיתים מזומנות לכתיבת רשימות פובליציסטיות, נושאים כדמוקרטיה, דת ומדינה, אבל יש שניים חשובים אפילו מהם: „הקו המתון בוויכוח המדיני, נושא השלום והנושא הסוציאליסטי. את שני אלה אני רואה כמכריעים לגורל המדינה והחברה הישראלית, ובהם, אני סבור, יש לי מה לתרום".

— ודיונים אקדמיים בחוג אינטימי אחת לחודשיים יתרמו לפריצת הסוציאליזם בארץ?

— הדיונים אינם אקדמיים ואיננו עוסקים רק בדיונים. בפגישותינו עסקנו בנושאים קונקרטיים כמו הקואופרציה בארץ, חברת־העובדים, החינוך לשיתוף, צורות שונות של שיתוף, שיתוף עובדים במפעלים האזוריים וכו'. אנחנו גם יוזמים מחקרים ומפרסמים חומר מקורי ומתורגם בנושאי שיתוף, ואנחנו מנסים — ופה עלי לומר בכל הצניעות, שעדיין לא הצלחנו, זו עבודה קשה וממושכת — להיות מעין שדולה לקידום הרעיון המשותף אצל המוסדות הפוליטיים. בעיקר חברת העובדים. כיום מוסכם כבר על חברת־העובדים למצוא אדם שמתפקידו יהיה לטפח צורות חדשות של שיתוף. גם התק"ם, בוועידתה אשתקד, תמכה בכיוון זה, ואני מניח שיש לנו חלק בכך. אנחנו לא רק חוג לשיתוף. אנחנו גם חוג לקידום השיתוף. הביצוע, לצערי, נתקל בקשיים, אולי דווקא מפני שכולם מכירים בנחיצותו. הבעיה היא שלהנהגת ההסתדרות יש תמיד דברים יותר דחופים, והדחוף כידוע דוחה את החשוב.

— מדוע צריכה התנועה הקיבוצית לפעול לקידום צורות שיתוף שאינן קיבוץ?

— אני חושב, שזה מעניינו ושזוהי שליחותנו בחברה הישראלית. אין לי ספק, שהקיבוץ הוא הצורה הטובה, המפותחת והמעולה ביותר של שיתוף, אבל כולנו יודעים, שרוב אזרחי המדינה לא רוצים או לא יכולים לחיות חיי שיתוף מלאים, ואז, אני מאמין, טוב קצת שיתוף מבכלל לא.

— כמו בפוליטיקה, גם כאן אתה נוטה לפשרות.

— נכון, זו עמדה רפורמיסטית טיפוסית, אבל תמיד נחשבתי רפורמיסט בזוי. מי שהולך על הכל או לא כלום, נשאר עם לא כלום. לכן מוטב להסתפק במעט, וככל שירבה השיתוף כן ייטב.

— תנועת מונדראגון בספרד היא המודל שלנגד עיניך?

— העובדה שהחוג שלנו קם בעקבות ביקור, בקיץ 83' במונדראגון, ודאי אומרת משהו על התרשמותנו ממה שראינו שם. מדובר בתנועה קואופרטיבית, שמצליחה מבחינה משקית וכלכלית, תוך שמירה קנאית על עקרונות הקואופרציה האמיתיים, שלא כמו בישראל. גילינו, שהעסק פועל שם עם אנשים פשוטים, אנשים מהשורה, ולא מהאליטה, ונוכחנו שארץ־ישראל שהיתה בעבר חלוצת שיטות שיתוף שונות וחדשניות, מפגרת כיום אחרי מה שנעשה בעולם בתחום זה. במונדראגון מצליחה הקואופרציה הרבה יותר מאשר אצלנו. התנועה משתרעת על כל חבל הבאסקים, ויש בה שילוב של המוטיב הלאומי הבאסקי עם הרעיון הקואופרטיבי השיתופי. משהו כמו הסינתזה שבין הסוציאליזם לציונות שלנו.

יש להם 85 מפעלים תעשייתיים ו־50 קואופרטיבים מסוגים שונים: לשיכון, חינוך, שירותים. יש להם גם מוסד מחקר. בכל אלה עובדים 19,000 חברים, ואם תוסיף להם את המשפחות, תקבל מאה אלף נפש. משהו כמו התנועה הקיבוצית שלנו.

— שקיבוצניק יתפעל עד כדי כך ממונדראגון...

— זה לא שאין לי ביקורת. זה משהו פחות טוב מהקיבוץ, אבל עולה פי כמה על הקואופרציה היצרנית בארץ, פי כמה וכמה על המשק האדמיניסטרטיבי של חברת־העובדים, ופי שבעה על המשק הפרטי.

— אנשי מונדראגון מתפעלים במידה דומה מהקיבוץ?

— בהחלט. כשהיו אצלנו בביקור, סיירנו איתם בכל הארץ, והם התרשמו מאוד מהקיבוץ והגיעו למסקנה, שזה המודל ממנו יוכלו ללמוד הכי הרבה. מנכ"ל הבנק שלהם כתב ספר על הקיבוץ, כולו שבחים למדינה ולהסתדרות אבל בעיקר לקיבוץ. אנשי מונדראגון מגדירים עצמם כישראל של ספרד. כך או כך, מונדראגון מוכיחה, שאפשריות צורות שיתוף שונות גם לכאלה שאינם שוחרי הקיבוץ. אני רואה מתפקידנו להשרות מרוחנו על סביבתנו. אם במקום חברה תחרותית, הישגית ורודפת סטאטוס וחומר תהיה החברה הישראלית חברה עם מידה של שוויון, שיתוף ואחריות הדדית, ייטב גם לקיבוץ. אני אומר: הקיבוץ, פסגת הסוציאליזם, קשה לרבים. הבה נפתח צורות חדשות. אם הגויים יכולים, למה לא אנחנו, בעלי הפטנט?

— לאיזה הישגים בתחום הקואופרציה הגיעו הגויים?

— באנגליה, צרפת, סקנדינביה, מעט בגרמניה ובארה"ב, יש דוגמאות שונות ומעניינות של שיתוף וקואופרציה. מדובר בקואופרציה שמנסה להימלט מבעיות אופייניות לקואופרציה הצרכנית בארץ. שם אין חלוקת מניות, שם לכל עובד תעודת השתתפות אחת, שם אין מניעה לכניסת עובדים חדשים. שם גם התגברו על הבעיה הקשה של מכירת חלקו של חבר הקואופרטיב. העיקרון הוא, איש אחד = קול אחד, ולכולם קול שווה.

יש מאמץ לשים דגש על שליטת הפועלים במפעל וניהולו בידי הפועלים. זו היתה, אגב, תוכנית הסוציאליסטים בצרפת, שלא יצאה לפועל. מעניין, שאפילו בארה"ב הקפיטאליסטית יש חיפושי דרך ונסיונות למסור בעלות לידי הפועלים בדרך של העברת מניות. קפיטאליסטים ארוקים כבר מדברים שם במונחים כמו „יוזמה חופשית קולקטיבית" או „קפיטאליזם שיתופי". זה אינו אידיאלי, אבל זה יותר משנעשה אצלנו.

— יש לך איזו תרומה מקורית משלך לקידום השיתוף בארצנו?

— הצעתי בזמנו לחברת־העובדים, ולא נעניתי, שתקום בה זרוע שלישית. היום יש בה שתי זרועות: המשק האדמיניסטרטיבי, בו הבעלות היא בידי הציבור — ההנהגה הפוליטית, ומכאן כוחו, אלא שהפועל מנוכר ולא שותף דיו — והמשק העצמאי, הקיבוץ, המושב, ובמידה מסויימת הקואופרטיב. על אלה חשבתי, שצריך להוסיף זרוע שלישית, בה הבעלות תישאר בידי חברת־העובדים וההסתדרות, כשם שהבעלות על אמצעי הייצור בקיבוץ היא בידי ניר שיתופית. הבעלות הפורמאלית הזאת תשמור על רוח המשימתיות, אבל כל זכויות הבעלות החברתית יהיו בידי הגופים השיתופיים עצמם, בצורה קואופרטיבית. אני נמנע מלקרוא לכך קואופרטיב, משום שהקואופרציה בארץ אינה סיפור הצלחה, ואולי עלינו למצוא מונחים חדשים. למה דווקא קיבוץ ומושב? אני בעד משהו באמצע.

זוהי, לדעתי, מחשבה ההולמת את המסורת הקונסטרוקטיביסטית של תנועת העבודה הישראלית, ואותה עלינו לנער ולחדש. זוהי, אגב, המשמעות האמיתית של הסוציאליזם המודרני. נקודת המפגש בין הסוציאליזם והדמוקרטיה.

— אפשר לשמוע בדבריך ביקורת על הסוציאליזם הקלאסי.

— משום שהסוציאליזם התרכז יותר מדי במקרה, במלחמת מעמדות, הלאמת אמצעי ייצור, שליטה פוליטית, והעיקר — האדם עצמו — הלך לאיבוד. אני בא מהמסורת הגורדוניסטית ואני חושב, שהסוציאליזם בעולם כולו חוזר אל השאלה, מה הפתרון לניכור האדם. סוציאליזציה היא, כהכרח, הלאמה ושוויון? בעיות החברה הישראלית, כמו בעולם כולו, הן כאלה שרק רעיונות של שיתוף מסוגלים להמציא להן פתרון. רק בקיבוץ האדם אינו עוד מספר. זה נשמע כפרדוקס, אבל דווקא בקולקטיב חוזר האינדיווידואום למקומו הראוי.

— מה צריך לקרות כאן כדי שנהיה לחברה סוציאליסטית?

— אינני יודע איך מתרחשות תמורות חברתיות. אינני מאמין במהפכות. הגישה הקונסטרוקטיביסטית של תנועת העבודה דיברה על הקמת תאי חברה חדשים. כך או כך, אם נגיע למצב ש־25 אחוז מהתעשייה בארץ יהיו בידי חברת־העובדים, זה אינו בלתי משמעותי מבחינה כלכלית. ואילו היתה התנועה הקיבוצית כפולה בגודלה, זה היה עוד יותר משמעותי; ואילו קמו צורות שיתוף חדשות ותפסו עוד נתח בכלכלה — זה היה מצוין. עובדה, שעד שנות ה־50' הכתיבה תנועת העבודה את הערכים בארץ. התנועה השיתופית היתה מקור השפעה. לפחות זאת נוכל להשיג שוב, אם נהיה חזקים יותר במשק. אבל גם יותר מכך. אז נוכל להניף בגאווה את דגלנו. נוכיח, שיש לנו גם בשורה חברתית־רעיונית, מעבר למאבקים הפוליטיים. נחרדתי, כששאל מישהו, לפני ועידת התק"ם, האם בכלל יש לנו בשורה ייחודית.

— יש לנו?

— איזו שאלה. אילו הלכנו בגאווה ובאמונה עם הבשורה הזאת לכלל הציבור הישראלי, היה מתחזק מעמדנו כלפי פנים וכלפי חוץ. תק"ם נתפסת כיום ב„העבודה" יותר ויותר כעוד קבוצת לחץ או מחנה. אילו ניצבנו לצד קיסר בחוד המאבק לשוויון כלכלי, היו הכל מבינים את בשורתנו. והוא הדין בעניין השיתוף. לו אמרנו לציבור, בסדר, אינכם יכולים לחיות בקיבוץ, אז בואו ונקים יחד מפעל שיתופי בעיירת פיתוח ונראה שאפשר לחיות ללא הישגיות, סטאטוס, ניכור. אני חושב שהיו מקבלים אותנו יותר מבחינה פוליטית, וממילא היינו אנחנו חזקים יותר.

השם והשמן

השם „צריך", מצטט משה תאומים פתגם משופשף, „צריך גם להראות, לא רק להעשות". לא מאתמול הוא מצטט את המשפט הזה באוזני התנועה הקיבוצית, כי אם מכבר, ומכל מקום, הרבה לפני שנתמלאו העיתונים בדיווחים על מעשים לא יפים ולא כשרים שעשו קיבוצניקים בכספים לא להם, הרבה בטרם התדרדרה תדמיתו של הקיבוץ לשפל, שבו היא מצויה כיום.

תאומים, יחצ"ן, מבעליו של „גיתם — מערכות תדמית", מחשיב, כמאמר פתגם אחר שהוא אוהב לצטט, יותר את השם מאשר את השמן, והוא מודאג, כלשונו, מכך שהתנועה הקיבוצית חוטאת לעצמה זה שנים בהזנחת תדמיתה. „יש חברות או גופים, המוותרים מראש על התוכן, על המהות, ומסתפקים בטיפוח התדמית בלבד. התנועה הקיבוצית תמיד נהגה להיפך: היא טיפחה את העיקר, וויתרה לחלוטין על התדמית. וכיום היא מתאמצת נואשות להסיר מעליה תוויות גנאי ואותות קין, שהדביקו לה מתנגדיה".

— איך בודקים תדמית?

— אין שיטה מתמטית, אבל יש שיטות מחקר, שבעזרתן ניתן למדוד את עמדות הציבור לגבי נושאים או אלמנטים שונים. התנועה הקיבוצית חייבת לגשת למחקר כזה, ומיד אחר־כך ליישום מסקנותיו. כאיש מקצוע, העוסק בתדמית חברתית ופוליטית, אני חש וכואב את הפער העצום שבין מעשיו הטובים של הקיבוץ לבין תדמיתו.

טיפוח העיקר והזנחת התדמית — שגיאה!

— התנועה יכולה לשפר את תדמיתה בכוחות עצמה?

— פעם יכלה. בזמנו, עוד לפני שעלה הליכוד לשלטון, הצעתי לקיבוצים שיעשו זאת בכוחות עצמם. אז עוד היה אפשר. היום כבר לא. כל מה שתעשה היום התנועה הקיבוצית בעניין זה יהיה בבחינת סמי ארגעה למחלה קשה. התובעת התערבות של מומחים.

— אינך מפריז בחשיבותה של תדמית טובה לתנועה הקיבוצית?

— אדרבא. זו חשובה במיוחד ודווקא לתנועה הקיבוצית. מי שעוסק רק במסחר וגריפת כספים יכול לצפצף. לא כן גוף, שיש לו תפיסות ויומרות להשפיע מרוח ערכיו ותפיסותיו. מי שרוצה לשנות ולקבוע נורמות, אסור לו להראות באור שלילי. צריך להבין: תדמית רעה פועלת לאורך זמן לא רק על השונאים משכבר, אלא גם על אוהדים בפועל או בפוטנציה, והחמור מכל — גם כלפי פנים, על חברי־הקיבוץ עצמם. המוטיבציה יורדת, חל רפיון, נוצרת הסתגרות.

— התנועה הקיבוצית היא לקוח נוח לבוני־תדמית?

— בהחלט, משום שלה לא צריך לבנות תדמית מן היסוד, אלא רק לנפץ את התדמית השלילית שלה, שטופחה על־ידי מתנגדיה ושונאיה.

— היית לוקח על עצמך את המשימה?

— ברצון, קודם כל בשל סיבות אמוציונאליות, אחר־כך בשל סיבות לאומיות ורק לבסוף בשל העניין המקצועי והמסחרי שבדבר.

אתה ר"ץ והולך לאיבוד

3260 קולות, שהם 7.7 אחוז מכלל המצביעים בתק"ם, ניתנו לר"ץ בבחירות האחרונות ובקבה"א – 11 אחוז, במושבים השיתופיים הקשורים בתק"ם – 7 אחוז). מהאלפים האלה, חברים וטובים בקיבוציהם, נמנע ייצוג במוסדות התק"ם, בהסתמך על מצע התנועה ומועצות נען ויפעת) המדבר על „זיקה בין ישובי התק"ם למפלגת העבודה בחומר, ברוח ובכוח־אדם". לא רק זה – הייצוג (בפורום „חברינו") נמנע מהם, אלא שגם בימי פעילות ורכב אין מזכים אותם. ואת מיסי החבר שמגיעים למפלגתם בגינם טרם שילמו קיבוציהם. אם כל אלה נמנעים מכ־10 אחוז מאוכלוסיית התק"ם, מה בסיס יש להתנאות בפלוראליזם וליבראליזם. ומהו, בעצם, פירושו המעשי של סעיף 51 בתקנון הקיבוץ, המבטיח, כי „לא ייפגע חופש הביטוי של החבר וחופש השתייכותו למפלגות ולזרמים מדיניים, הנמנים על הסתדרות העובדים הכללית ועל ההסתדרות הציונית העולמית, ובחופש פעילותו בהם" (נוסח „האיחוד" לשעבר. נוסח ה„מאוחד" טולרנטי פחות, כמובן).

– ישעיהו פרי, שורשיק (מחניים), מזכיר התק"ם. מדוע לא מקבלת ר"ץ את המיסים המגיעים לה בגין מצביעיה בתק"ם?

– יש כאן כנראה איזו אי־הבנה. חברים, המגדירים עצמם במסגרת מחנה העבודה הציוני, אכן זכאים שקיבוציהם ישלמו עבורם מיסי חבר, כשם שמשלמים הקיבוצים עבור חבריהם במפלגת העבודה. אלא שמיסי חבר לא משולמים על מצביעים, אלא על חברים במפלגה, ואינני בטוח, כמה חברים בר"ץ יש בקיבוצים. מלבד זאת, אין מדובר במס המשולם אוטומטית מדי שנה. אלא, ככל הידוע לי, באגרת מיפקד, המשולמת תוך כדי או בעקבות מיפקד, וכן לקראת בחירות. בעקבות המיפקד האחרון למפלגת העבודה, נתנו 600 אלף שקל כאגרת מיפקד בגין המתפקדים החדשים וכהשלמת מס על החברים הוותיקים. אם יש כ־36 אלף חברי העבודה בקיבוצים, הרי מדובר בשני שקל לאיש. פנינו אל מזכירויות הקיבוצים וביקשנו מהם לטפל בפניות של חברי ר"ץ בהתאם למקובל עליהם בתשלום עבור חברי העבודה.

– ומדוע לא ישב נציג ר"ץ בפורום „חברינו"?

– על־פי תפיסתה והרכבה הפוליטי והמפלגתי, הגדירה עצמה התק"ם, כתנועה עם קשר מיוחד למפלגת העבודה, וקבעה, שפעילותה הפוליטית־מפלגתית תיעשה בה, בעיקר. מתוך כך קבעה התנועה מערכות מימסד ודרכי דיון וקבלת החלטות במישורים פוליטיים, מפלגתיים ופרסונאליים־מפלגתיים, הקשורים במפלגת העבודה, ובה בלבד. על־פי הבנתי. התנועה קבעה בכך שהיא רואה את נציגותה הפוליטית־מפלגתית במסגרת העבודה, ותיאבק על רמתו, עוצמתו ואופיו של הייצוג הזה.

אין כל זה אומר, שחבר תק"ם, שייבחר כח"כ מטעם מפלגה אחרת, חדל להיות חבר תק"ם, או שאינו יכול להיבחר לתפקיד בתנועה. לתנועה מערכת מוסדות פוליטיים מפלגתיים, כמו „חברינו", שהוא פורום פוליטי רחב של חברינו במרכז התנועה. עוד קבעה ועידת התנועה, ובהמשך לאמנת האיחוד, שאין היא מפרידה את הפעילות הפוליטית מפלגתית בין התנועות, ואינה בוחרת במתכונת של מחוז מפלגתי נפרד. כפי שנהג פעם „האיחוד". מכאן נובע, ש„חברינו" הוא מוסד הקשור במפלגת העבודה, ואין בו מקום למי שאינם חברי העבודה.

– כמה חברי תק"ם פעילים מטעם התנועה בשירות העבודה?

– 8 במנגנון המפלגתי, 4 בכנסת. שניים בוועדה המרכזת של ההסתדרות, 1 בנעמת. סה"כ 15 איש, אם אינני טועה.

– ולר"ץ לא מגיע אפילו פעיל אחד?

– לא. הפעילות התנועתית־מפלגתית צריכה להתרכז במפלגת העבודה. נכון, שבמקרים מסויימים תמכנו בפעילות ר"ץ, משום שראינו בכך היגיון.

– הנורמות האלה תקפות גם למקרה של שינוי מגמות בהצבעה בתנועה?

– אמרתי, שבקונסטלציה הנוכחית, על־פי הזיהוי המפלגתי של רוב חברי התק"ם, כך צריכים הדברים להיות. אם יחול שינוי משמעותי במפת מצביעי התק"ם, יהיה, כמובן, צורך לבחון דברים מחדש.

– חבר בר"ץ יכול למלא כל תפקיד בתנועה?

– כמעט לכל התפקידים בתנועה יכולים להיבחר חברי מפלגות אחרות. מטבע הדברים, תפקידים המחייבים זיקה למפלגה, כמו ח"כ או מזכיר תנועה, חייבים להתמלא רק על־ידי חברי מפלגת העבודה.

— יוסי שחר (אילון), רכז המחלקה הפוליטית בקבה"א. 10% מצביעי ר"ץ בקבה"א נהנים משוויון זכויות מלא בתנועה?

— מן הצד הכספי, כיוון שהקבה"א משלם למפ"ם מס תנועתי גלובאלי ולא מס פר חבר מפלגה, ר"ץ אינה מקבלת בגין מצביעיה בקבה"א כל תשלום. קיבוץ שרוצה לתת — נותן. עם זאת, אנחנו בהחלט מסייעים בדרכים שונות לחברים המבקשים לפעול למען מפלגות אחרות. לקראת הבחירות סייענו לר"ץ גם בכסף וגם ברכב. פעילי ר"ץ אזוריים קיבלו רכב מקיבוציהם על חשבון התנועה.

— בוועה"פ של התנועה יכולים לשבת גם חברי ר"ץ?

— הוועה"פ אצלנו הוא כמו המרכז בתק"ם. וכמו שם, גם אצלנו חברי הוועה"פ בחלקם נבחרים בקיבוציהם וחלקם בוועידת התנועה. כך שאין מניעה שישבו בוועה"פ גם חברי מפלגות אחרות. רן כהן, למשל, ישב בוועה"פ. גם כשהיה ח"כ, ולא מטעם מפ"ם, כידוע.

— חבר ר"ץ יכול להיבחר לכל תפקיד בקבה"א?

— אני מניח, שהוא לא יוכל להיות מזכיר הקבה"א. לגבי תפקידים אחרים, אני רק יכול לומר, שלא ידוע לי על מישהו שנפסל בשל דיעותיו, ימינה או שמאלה ממפ"ם.

— חברי ר"ץ נהנים, איפוא, ממלוא הזכויות בקבה"א.

— בשנתיים וחצי שאני פעיל לא שמעתי כל תלונות על קיפוח מצד אנשי ר"ץ בקבה"א.

שיער

ותות מכשרי היסטוריה המונית: כ„הלנה רובינשטיין", המפיץ הבלעדי, מתלוננים שכל קווי הטלפון למשרדי המכירות חסומים.

בפרפומריות ובבתי־הכלבו משוועים לסחורה נוספת.

קרובים ומכרים של חברים בהגושרים מתחננים לפרוטקציה.

עד כדי כך קשה המצוקה, שנטע כנעני, מנהל השיווק של „סופט אנד איזי", שאינו טמפון, או קרם לחות, אלא מסיר־שיער חדשני תוצרת „מפרו" הגושרים, מתקשה למצוא ביומנו שעה פנויה, שתבוזבז על ראיון לעיתון קרתני, ואינו מוכן להתחייב ולהביא עמו, שנראה, את המכשיר החדש. משום שפשוט אין לו. אין! אפילו מכשירי ההדגמה נחטפו מתוך ידיו. סופו שהוא מגיע בכל זאת והמכשיר בידיו, והוא מדגים ברצון את פעולתו על רגל שעירה, ועשרים נשים נרגשות מתגודדות סביבו ומשתאות לתוצאה. והוא מסרב בעדינות לאשת המודעות של העיתון לסייע לו בפרסום: תודה. אין צורך. עצרנו את הפרסום. איננו יכולים לספק את הביקוש.

הפרצוף – של כנעני – המכשיר של „מפרו", הרגל (המגולחת) של הגרפיקאית — צלם: בתעי לביד

„מפרו" הגושרים, יש לדעת, אינו, ולא היה מלכתחילה, אבל אולי יהיה פעם, חרושת מכשירים קוסמטיים. מחלקת ייצור מסירי־השיער היא רק מחלקה קטנה (שמונה עובדים) וחדשה (שנתיים) במפעל המעסיק שישים עובדים־חברים, ושעיקר תוצרתו היא פלסי מים (שני מיליון דולר יצוא בשנה. פרס היצואן המצטיין ב־81') וכוונות לכלי ירי (1.5 מיליון דולר יצוא. חוזה עם חברת הענק אפ.אן)...

— אז איך התגלגלתם לייצור מסירי־שיער לנשים?

— מיום שרכשנו, ב־75', את המפעל, שהיה בית־מלאכה קטן לפלסי מים ביפו, אנחנו קשורים עם „שמיר־מערכות", חברה לייעול ואוטומציה, שמתמחה בפיתוח ובניית מכונות לצרכים ספציפיים בהזמנה. הם אלה שישבו על המכשיר 10 שנים, ועל־פי הנחיותיהם יצרנו לראשונה לפני 3 שנים את האבטיפוס. לפני קצת יותר משנה נחתם בינינו חוזה. וייצרנו 40 מכשירים, ששימשו אותנו למחקרי שוק וסקרים.

— מה חקרתם ומה מצאתם?

— השקענו עשרות אלפי דולר במחקרי שוק. הגענו עד ארה"ב, ובשיתוף עם מכוני המחקר של אוניברסיטת ת"א ואוניברסיטת וורתון בפילדלפיה, ערכנו מחקר מקיף. גם שם וגם פה, ואחר־כך ישבנו שבוע ימים בסמינר בארה"ב, כדי לסכם וללמוד את הממצאים. מצאנו, למשל, שבישראל 85 אחוז מהנשים מסירות שיער מהרגליים. בצרפת, אותו דבר, פחות או יותר. באמריקה קרוב ל־90 אחוז.

— ובגרמניה בכלל לא.

— נכון. איך אתה יודע? בגרמניה רק כ־10 אחוז ובסקנדינביה אפילו זה לא. בדקנו את כל השיטות הקיימות להסרת שיער. בארץ 40 אחוז מהנשים בעדיפות שעווה. 45 אחוז בגילוחים ובמשחות. הפרסיות למשל, מוציאות עם חוט שערה אחר שערה, ויש שמורטות עם סוכר. בקיצור, כל השיטות פרימיטיביות, לא יעילות וגורמות לתופעות לוואי לא נעימות ולא אסתטיות.

— ואילו המכשיר שלכם?

— מדובר בקפיץ פלדה, שמצידו האחד הוא מפותל, עם פתחים שרוחבם פי שבעה מעובי השערה, ובצידו השני הוא סגור. הקפיץ מסתובב סביב עצמו במהירות, תופס בשערה ועוקר אותה עם השורש. התוצאה כמו בשעווה, אבל עם המכשיר זה נקי יותר ואפקטיבי אפילו לשערות באורך שני מ"מ, ואין צורך להמתין עד שיצמחו קוצים. כמובן, שאין תופעות לוואי כמו שריטות, חתכים והתנפחות ורידים. לאחר הטיפול השיער צומח רך, עדין ודליל, ובטווח ארוך אפילו נעלם לחלוטין.

— הוא יעיל גם לשפם הנשי?

— הוא יעיל בכל מקום. לא אפרט.

— יש לו גם חסרונות?

— ידוע, שיש רתיעה מסויימת מכל מכשיר חשמלי, למרות שמדובר במכשיר שפועל על 12 וולט. כמו פנס כיס. הטיפול כרוך גם בכאב קל. אם כי רק מעטות אמרו שזה כואב יותר משעווה, והיו שאמרו כי פחות. הניסיון שלנו מלמד, שהכאב הוא פסיכולוגי בחלקו. וגם אלו שבתחילה נרתעו בגללו מהמכשיר, מכורות לו כיום לגמרי.

— מלכתחילה ידעתם שמדובר בלהיט?

— אנחנו היינו היחידים שהאמנו. אנשי עסקים ומנהלי מכירות ידועים אמרו לנו, תמכרו את הזכויות לאחרים ותברחו מזה. אתם מסתבכים.

— ומה קורה באמת?

— התחלנו לייצר באופן סדיר בראשון לחודש זה, והשוק בהיסטריה. כל התחזיות הפסימיות התבדו. המומחים אמרו, שיש לצפות לחדירה איטית לשוק, מלווה בהסברה רצינית וכו'. הערכנו, שבשנה הראשונה נמכור 3000 מכשירים. אנחנו הימרנו על 20 אלף, ומסתבר שגם זה היה פסימי. היום אנחנו מייצרים 500 מכשירים ליום. באוגוסט נכפיל את הכמות, ועד אוקטובר נגיע ל־3000 יחידות ביום. כמאה אלף בשנה.

— הפטנט בלעדי לכם?

— רשמנו את הפטנט בכל העולם. זה עלה לנו 100 אלף דולר.

— עתידכם מובטח.

— הלוואי. יש כמה קשיים לוגיסטיים בעיקר. אנחנו מייבאים חלקים מסויימים ותלויים באספקה מחו"ל. יש לזכור גם, שהרחבת הייצור תחייב גיוסים ותורנויות נוספות של חברים. ואת זה יש להם גם כיום לא־מעט בבית־ההארחה.

— בעיניך, ולא כאיש מכירות, רגל חלקה לאשה יפה מרגל שעירה?

— זה לא המראה, זה ההרגשה.

משיכת יתר

מבט מהכיס הציבורי אל התקציב הפרטי

בתיה שחף

איך זה אצלכם

ברעם: בלי גיליוטינה

כברעם נעשה המעקב אחר תנועת התקציבים מדי חודש, ובאופן ידני — ללא מחשב. החברים למדו לחיות עם התקציב הנתון, שהחלוקה לסעיפיו השונים „מתיישרת" עם הצעת התנועה. „קיצצנו בתקציב המינימרקט, ותערוכות הבגדים והנעליים הורדו לפרופיל נמוך מעט מבעבר. מי שעדיין לא מרוצה, קופץ העירה", מסביר מוריס מוועדת הצריכה. קפיצה כזו העירה, יש לזכור, אינה דבר של מה בכך, בהתחשב בריחוק ממרכז עירוני, ו„זמינות" התחבורה הציבורית. אשתקד הוקפא הנופש. ובנסיעות לחו"ל — שלא בוטלו — חלה ירידה משמעותית. „אולי בשל הקיצוץ בחו"ל, מסתמנת ירידה תלולה דרומה... רבים בוחרים להינפש באילת", מעיר מוריס.

בשיטת המאבק הצמוד, ניתן למוסדות לאתר בזמן סימני חריגה בתקציבים האישיים: „ועדת הצריכה והמזכירות מקיימות בירורים עם בודדים, המתקרבים לקו אדום, עוד בטרם יחצו אותו... בניהול עניינים בחברה שלנו. אף פעם לא נופעלת גיליוטינה. תמיד יימצא מוצא", מדגיש מוריס.

התקציב הוא גלובלי, לשנה, ואין הגבלה של הוצאת מזומנים חודשית. מוריס כבר ארבע שנים ב„עסק", ועדיין אינו יכול להצביע על מאפיינים של בני גילים שונים בהתנהגות עם הכסף וניצולו. „גם מה שמקובל לחשוב, אודות מימוש רב של שימוש ברכב בין הצעירים — לא מצאתי בציבור שלנו. אך יש לזכור, כי כאן הוותיקים ביותר הם בני 55".

באחרונה הונהג בברעם השימוש בכספומט, בעיקר בלחצם של החיילים המוצאים עצמם לא אחת בסופי שבוע רחוקים מקופת הבית, וקרובים יותר לבנק זה או אחר, בעיר הגדולה...

חקוק: חריגים כרוניים...

התיישרות על־פי הצעות התק"ם. קיצוץ נוסף של 10%, יד על הדופק — בקרה חודשית אחר תנועות התקציבים. זה המצב בחוקוק. ועם זאת: „כל זמן שלחבר יש כסף, לא מתערבים ולא נכנסים לנשמה", מדגיש גדי, המזכיר. „הבקרה שלנו מאפשרת לאתר חריגות, וכשאלה מתקרבות לקו אדום, אנחנו מתריעים ואף מגבילים בהוצאות — בזמן שנותר".

מהו מקרה חריג? — „כשבחלוף חצי שנה מתברר, ש־70% מהתקציב כבר נוצל".

„קבוצת החריגים מהווה כ־10% מכלל האוכלוסיה", מסביר גדי ומפרש: „כמעט תמיד אלה אותם אנשים, ואפשר לומר, שזה כרוני"...

„כרוני, אבל מחלה בריאה", מעיד גדי ומודרז להוסיף, שכאשר יודבר הנגע הזה, יצוץ משהו אחר.

נחשונים: מקרה בודד

נכון לסוף חודש מאי, במעקב חודשי מסודר, לא ניכרות כל חריגות בשימוש השוטף בכסף העומד לרשותם של החברים בקיבוץ נחשונים, הנוגע... פי הצעת כלכלני התנועה, ללא תוספת... עד כה נרשם רק מקרה בודד של שימוש... בכספי התקציב הנתון לכל השנה, ולפי... של ורד מוועדת צריכה, זו בהחלט אינה...

ממוקדי קנייה, המצויים ברוב הקיבוצים... בנחשונים מצוי רק כל־בו (לפי שעה). גם החלוקה השבועית במטבח מספיקה, וניתן להשיג... מותרות. מצרכי יסוד העונים על הצרכים... נעליים והלבשה חסרות עדיין בנוף קיבוצי זה... טלפונים בחדרים אין. מאושרים עם זה... נושא לוויכוח", טוענת ורד. „ייתכן שהקירבה... והגישה הנוחה לשם, קצת מקהים את העוקץ".

בהצעת התקציב של הקבה"א מוצע לתת... לרווקים, ונחשונים, שאינו חורג בשום סעיף... התנועה, במקרה הזה מאשר את ה„חריגה".

שלוחות: הוותיקים „יושבים" על סכומים

כ־140 משפחות ועוד צעירים וחוזרי צבא... בקיבוץ שלוחות, שבעמק בית־שאן, כספי... האדם נקבעים כתקציב כולל, שבתוכו... לסעיפי משנה. הקו המנחה את מעצבי... נקבע על ידי הצעת תנועת הקיבוץ הדתי... קשים, אנו פונים לציבור בבקשה, שלא להגזים", אומר צבי אבני, הגזבר. „יותר מזה, ברבע... של שנת התקציב הקפאנו 15% מהסכומים... לחברים. אין לגעת בסכומים אלה, הם... לחברים בבוא העת, מבלי לאבד מערכם".

בני גילים שונים נוהגים אחרת בסכומי הכסף העומדים לרשותם, בשליחות, וכך אנו... מעטים, שכבר היום ברור, שיתקשו „לגמור את השנה"... וצבי שמאחוריו כבר מתקופת... מוכן לאשר, כי אותם „בלתי זהירים" חוזרים... הטעות הזו כבר יותר מפעם אחת... „הוותיקים ,יושבים' על סכומים די גדולים... במשך השנים. הצרכים שלהם שונים, ובשום... לא הייתי נוקט במונח ,קמצנות', אדרבא, אלה... נתפשים כסמל לחיסכון".

כפר־בלום: מתריעים — ואח"כ סוגרים

ארבעה חודשים אחרי קביעת תקציב... הוחלט בכפר־בלום לקצץ את הנופש... הכלכלית טפחה על פנינו, ונאלצנו לנקוט... הזה", אומרת תמר פרסנס, מזכירת המשק.

צעדים שונים ננקטים גם במקרים של... מהתקציב, כמובן — לא בבת אחת... הבקרה הממוחשבת נותנת לנו תמונת מצב... ואלה המתקרבים לחריגה בתקציבם... התרעה על כך. כשזה לא עוזר — סוגרים... התקציב".

לסגור תקציב פירושו, להגיע ל... ולמרכולית מצויד בתלושים מיוחדים... זכות להצטייד בדברים הכרחיים... לא נעים...

„נכון, שהוותיקים מסתדרים עם התקציב... יותר מהצעירים. וכאן בהחלט נזקף לזכותם... שכבר צברו. אבל לא רק הם, 95% מהציבור... מצליחים להגיע טוב לקו הגמר", מציינת תמר...

רגבים: הצעירים „מבוזבזים" אחרת

חנה אברהמי נושאת על כתפיה את עול... התקציבים, המעקב והרישום כמרכזת ועדת... של קיבוץ רגבים. „אנו חיים על־פי תקציב התק"ם... היא מסבירה „והוא מקוצץ מספיק... כללית... מודע למסגרת הזאת, אבל יש יוצאים מהכלל... אנו מאתרים, משוחחים ומתריעים על... מדי לקו הגמר".

למרבה הצער, לכמה חברים נגמר התקציב... יותר מהשנה שעדיין זורמת... „אותם... מספרת חנה, „נהנים כרגע מתקציב... המאפשר להם לעבור את הזמן שנותר —...

איך מטפלים בנושא „האוברדרפט"? — „בשיתוף עם המזכירות וועדת החברה אנו מגיעים אל האנשים, משוחחים ומשכנעים אותם שלא לחכות לדו"ח החודשי, אלא לתכנן מראש את צעדיהם הכספיים, ולעקוב בעצמם".

„לא סוד הוא" מעירה חנה, „שמשפחות צעירות ,מנוכוות' אחרות את התקציב, ומוצאות עצמן זקוקות יותר לתמיכה, פה ושם, וזו ניתנת להם. לרוב, מהוריהם החיים בעיר. גם הוותיקים עדיין מוסיפים ופעילים. יש נכדים, הוצאות ביגוד ובילוי — כמו כולם. רק במקרים בודדים — אחדים מהם עוברים סכומי כסף, מדי שנה, לנסיעה לחו"ל".

גבולות: בעוד חצי שנה...

כדי ששנת התקציב תיראה „יפה" והעסק לא יתמוטט, נוקטים בגבולות כמה יוזמות, בצד היצמדות להנחיות כלכלני הקבה"א. ניצה, רכזת ועדת הצריכה מונה בזהירות: „לא ביטלנו נופש, אך הקצבנו 50 דולר לחבר, בהם הוא חופשי לנהוג כרצונו: גלגלים, מלון (ליום אחד?) וכו'. אנו מאפשרים לנצל ½ בלבד מתקציב הריהוט לדירות חדשות, וזה מספיק בהחלט, כשלא משתוללים. דיירים ותיקים, שצברו כבר נקודות בלאי, יוכלו השנה לנצל רק 30% ממצבור זה".

מוקדי קנייה בגבולות – בינתיים כל־בו בלבד. המבחר על המדפים, שאף פעם לא היה זוהר במיוחד, קוצץ עוד יותר. ליתר צרכי הקיבה דואג המטבח, ואם בעבר נראתה החלוקה השבועית עשירה ומגוונת, הרי שכיום נותרו מנות הפרי והגבינה הצהובה. וגם זה משהו.

לאותם חברים, החולמים לממש תוכניות בחו"ל, אין בפי ניצה בשורות: „השנה אין צבירת נופשים, וגם את מימוש צבירת־העבר לא נבצע. יותר מזה – הוקפאו גם ביקורי קרובים. זה המצב".

מוסדות הקיבוץ ערים למצבים של חריגה בתקציב, וסיום מהיר מדי של תקציב – לפני תום השנה. כאן נוקטים צעדי אזהרה, ובירור אישי – כשנחוץ. „אשתקד איפשרנו לכאלה להצטייד בכל־בו רק במצרכי חלוקה חופשית. את זכות הקנייה הם ניצלו וגמרו מהר מדי..." מאידך, יש גם חברים בנונרים, שגמרו את השנה בסבר פנים יפות ועם עודף בכיס.

החברים בקיבוץ מודעים למצב, גם אם הצעדים שנעשו לא מוסיפים אושר. יחד עם זאת, נזכיר כי בגבולות שנת התקציב רק יצאה לדרך, כאן היא חחילה רק באפריל. „כולם עדיין מחייכים", מעירה ניצה. „נראה איך ניראה בעוד חצי שנה"...

עין־החורש: הציבור רחמן גדול

הלה חרוזי עובדת בהנהלת חשבונות בעין־החורש ומצויה בעמדה בה מתנקזים דו"חות הוצאות החברים. כאן היא מכינה אותם למסוף. „עשינו צימצומים בכמה סעיפים חשובים, אבל אין ברירה", היא מסבירה ומפרטת: „קיצצנו בנופש (תקציב) ומספר הימים שנאשר השנה. גם זה לא ברור עדיין. בינתיים העסק מוקפא. יתכן גם, שהצעירים יותר יוכלו לתרגם זאת לנופש גלגלים ,לחוץ' ביותר, בן יומיים כלבד. לי אין בעיות כאלה, אני שייכת לשכבת הוותיקים".

כשתקציבים שווים לכל נפש, מעירה הלה, נשבע הדברים שבידי הוותיקים נותר סכום גדול יותר בסוף השנה, וטוב שכך: יש מה לתת לבנים, לנכדים, ואפשר גם לחסוך ולאסוף אגורה לאגורה, כדי לגיבוש חלומות רחוקים. „היו כמה פניות למימוש כסף בטיול לחו"ל. הקיבוץ שלנו ותיק וגדול וכ־500 חברים וצרכי האוכלוסיה רבים ומגוונים. המגמה במקרים כאלה, היא לאפשר לוותיקים לצאת. מה גם, שכאן מתגלה הציבור כרחמן גדול". שאר החברים חיים וממשיכים לצבור נופשים, למרות ש„השנה אין מאפשרים לממש צבירת ימים לנסיעה לחו"ל. כולנו מקווים, כמובן, להתבהרות, ולימים טובים יותר".

לבון: צ'ק מההורים

בעבר – מצפה, היום קיבוץ לבון, המתלבט בקשיי גדילה. „סימני ילדות", שאחד ממאפייניהם הוא חוסר יציבות במרכיב האנושי.

כמשק צעיר, זכאי לבון, על־פי התק"ם – לפריווילגיות שונות, גם בנושאי תקציבים. „כנראה, שנחרוג ב־7% מעל לתקציבי התנועה, למרות שמותר לנו גם יותר מזה", מציין ירון, מרכז המשק. גישה ליבראלית זו, או אחרת, חריגות בתקציב, יש גם כאן, ומן הראוי לטפל בהן. „בשל האוכלוסיה המורכבת, יש דרכי שימוש שונות בתקציבים. כשחבר גרעין ,מסתבך' כאוורדרפט, וזה נמשך ונחמיר, אנחנו סוגרים לו אוטומטית את התקציב, ולא אחת מוצאים עצמם חבר'ה כאלה, פונים אל הוריהם בבקשה לסגור את הפער בצ'ק מהבית".

על מה מוציאים את הכסף? כל־בו כמובן, ומחסן הלבשה קטן. יש גם פאב אזורי (משותף ל־4 קיבוצים), וכו, יחד עם המשקאות הניגרים, זורם גם הכסף... גם כשיוצאים העירה, לבילוי, לכרמיאל.

בעיה בוערת: „כרגע הבנות אצלנו במיעוט, חלקן עזבו, וחדשות טרם הגיעו, כך שיש מצוקה והחבר'ה בוחרים לבלות בחוץ. נסיעה ברכב, למרות הסיבסוד, עדיין נוגסת לא מעט בעוגת התקציב האישי".

לבון ממוקם באיזור מרהיב ביופיו, ומיותר להרעיף שבחים על אוויר הפסגות. „עם כל הסימפטיה למקום", קובל ירון, „קובעת השורה התחתונה. קרי – אלה שנשארים כאן".

כפר־מכבי: לחצי נופש

קיבוץ כפר־מכבי יחגוג בסתיו יומולדת 50, ונראה כי חבריו היו רוצים להעניק לעצמם כמתנת יובל, אחד מאלה: השלמת חלוקת טלוויזיות צבעוניות לכולם, או טלפונים בחדרים. בינתיים, עד להגשמת הדברים הגדולים, עסוקים כאן ומתלבטים ביומיום, בלחצים וב... תקציבים.

בזמנים קשים אלה, כשמבטלים נסיעות לחו"ל (פרט לביקורי קרובים מדרגה ראשונה), דווקא הקיצוץ בכספי נופש מורגש ביותר שאת, ובהחלט בעייתי בקרב החברים, בשאר המגזרים: אין הרבה לחצים. „החברים מודעים למצב, וכפר־מכבי מאז ומתמיד ידוע בתנועה כמשק צנוע. כך שלא הוצרכנו לרדת מפסגה גבוהה מדי", מפרט שלמה מגן, העוסק בתקציבי אחזקת אדם. „כבר היו שנים, בהן נהגנו על־פי הצעות התנועה, ואף ירדנו מהן".

כאן מציין שלמה את מערכת ניהול החשבונות הממוחשבת, וכן בעלי תפקידים, המשתפים פעולה ונותנים כתף לניווט נכון ושמירה על רמה, כל אחד בתחומו, מבלי לחרוג. גם כשקיימים מוקדי קנייה – כל־בו, מרכולית, חנות בגדים – נזהרים החברים מלחרוג ממסגרת תקציביהם.

וכמו בכל מקום, גם כאן צצים „עיכורי קניות" בודדים, אלה מוזהרים בתחילה, ומאוחר יותר ניצבים בפני עובדות בשטח: הגבלת קניותיהם במקומות הנ"ל. „נכון, שהוותיקים זהירים וחסכניים יותר, בעוד שצעירינו מרשים לעצמם לפזר כספים ביתר קלות, ובלבד שלא להחמיץ הנאות היום – על חשבון המחר".

מיותר להזכיר צימצום מלאים כמטבח, וככפר־מכבי זוכרים לכל־בו ימים טובים יותר. עם מדפים עמוסי סחורה במבחר רב.

מרחביה: מחיר הלינה

קיבוץ מרחביה זוקף לזכותו את היותו אחד מראשוני התנועה הקיבוצית, וממניחי היסוד ל... לינה המשפחתית בקבה"א. וגם מלאות עשור (כמעט) להנהגת תקציב כולל. עשר שנים מעניינות ובהתקות מבחינה כלכלית. כאשר האחרונות שבן אינן מהטובות דווקא...

בהתאם לכך – נבנה התקציב על סעיפיו השונים, ומוגש להחברים. הקו המנחה – הצעת כלכלני הקבה"א, נימנה עוד מורידים ומקצצים: בבלאי הריהוט, בתקנון חו"ל ומוקפא.

גם הנופש כיום, זה כבר לא מה שהיה. „מזה כמה שנים, עומדים לרשות ,נופש גלגלים' 4 ימי רכב. השנה ירדנו ל־4 ימים. או – 4 ימי חופש בכסף". מסבירה נאוה, רכזת השירותים. „המבוגרים יוצאים לבתי־הבראה של קופ"ח. המגמה הכללית היא לעודד יציאה לחופש, בכל מיני צורות: יש לנו גם דירה בירושלים, לחודשיים. כשכל ,מחזור' בה – 4 ימים". „כל הסיפור של תערוכות ובאזארים בוטל מזה שנה ויותר. השארנו מעט תכשיטים בכל־בו. כאשר המלאי בו ירד כמו גם בהנעלה והלבשה. במרכולית קיצצנו ב־10%, ומוצרים יקרים, שבעבר קישטו את המדפים, הוסרו ואינם — כדי למנוע פיתוי". נינה מזכירת מרחביה מתייחסת לתקציב האישי של החברים: „החבר חופשי לנהוג בתקציבו האישי כרצונו. כמובן, יש מעקב חודשי, כשהכוונה - לא להיכנס לחבר לנשמה. כשנאתרים סימני חריגה, משוחחים עם הנוגע בדבר. ויחד מגיעים לפתרון. בעבר הרחוק קרו מקרים בודדים שסגרנו תקציב, אבל תמיד משאירים פתח ליציאה".

סידרת מסחריות חזקה לכל מטרה!

Fiat Ducato

"פיאט דוקאטו" נוחות ללא פשרות!

בחר לך את ה"דוקאטו" המתאימה לעסקיך ותהנה מנהיגה כמו במכונית פרטית: ביצועים ומושר תימרון גבוהים, תאוצה מרשימה, 5 הילוכים, מיכשור בקרה מודרני, רמת בטיחות גבוהה, שדה ראיה פנורמי, תא נהג מרווח ומרופד במושבים אורטופדיים נוחים — ניתן להתקין בו מזגן אוויר. והעיקר — נוחות מירבית בטעינה ובפריקה והוצאות תיפעול ואחזקה נמוכות.

"פיאט דוקאטו" מורשה לבעלי רשיון נהיגה מסוג ב' כמו למכונית פרטית.

סידרת המסחריות החזקה במנועי בנזין או דיזל:
- הדוקטו מציע את נפח המטען הגדול ביותר
- הדוקטו מציע את משטח ההטענה הנמוך והגדול ביותר
- הדוקטו מציע פתח מרכזי גבוה ונח
- מערכת הצתה אלקטרונית — בנזין 91 אוקטן.
- משקל כללי מורשה עד 3100 ק"ג
- עומס מורשה במנועי בנזין עד 1685 ק"ג
- עומס מורשה במנועי דיזל עד 1585 ק"ג
- מנועי הבנזין בנפח 1971 סמ"ק, 75 כ"ס דין
- מנועי הדיזל בנפח 2500 סמ"ק, 75 כ"ס דין

אספקה מיידית!

FIAT

פיאט. טכנולוגיה בתאוצה

חצי מנוע C/I פתרון מושלם

יחיד מסוגו

המנוע "מגמגם".
הגיע הזמן לקנות חדש.
יקר. אם כן - עושים שיפוץ.
עצור!!!
אפשר לחסוך 40% ממחיר מנוע חדש
הכיצד?!

"חצי מנוע" (SHORT BLOCK) I/C של בריגס אנד סטרטון הינו מנוע מקורי, ללא אביזרי החיבור והתוספות היקרות. ואתה מרכיב אותו בעצמך. פתרון מושלם של חברה עולמית מובילה במנועים: BRIGGS & STRATTON. מנועי I/C - עוצמה, יעילות, שקט בתפעול ובעיקר - השקט הנפשי שלך.

יבואן בלעדי, שירות ואחריות:

טריגון
חברה לציוד הנדסי בע"מ,
יד חרוצים 15, תל-אביב 61375,
טל: 03-371477/8
אבא מסור למנוע עולמי.

BRIGGS & STRATTON

אל תחכה לגשמים!

איטום את הגגות בקיץ עם ניר־לט – ושלם בסתיו!

אל תחכה לחורף - אטום את הגגות כבר עכשיו, בקיץ, כשהגגות עדיין יבשים והמלאכה נעשית בקלות ובזריזות.
איטום הגגות בניר־לט יבטיח לך גגות יבשים כל השנה וימנע ממך אחת ולתמיד אי־נעימויות של נזילות, רטיבות ועובש.
לניר־לט, המפעל החדשני של קיבוץ ניר־עוז, החומרים הטובים ביותר והשיטות המתקדמות ביותר לאיטום:

- יריעות על בסיס אקרילי - דורקס M.
- איטום ובידוד על בסיס אקרילי - אביטקס.
- איטום והלבנת גגות - דורקס A.
- איטום והלבנה לגגות - פוליאוריתן - דורקס P U.

10% הנחה לאשלייה ג׳מזונו על איטום בחודשים יולי־אוגוסט!

לפרטים נוספים:

מוצרי תכן:
סניף תל־אביב: רח׳ הארבעה 10-12, טל׳ 03-263267.
סניף חיפה: רח׳ גזל 16 (חוף שמן), טל׳ 04-67483/4.
סניף ירושלים: איזור התעשיה תלפיות, טל׳ 02-718211/2.
סניף באר־שבע: רח׳ קק״ל 39, טל׳ 057-39123/5.
מפעל ניר־לט:
קיבוץ ניר־עוז, ד.נ. הנגב, טל׳ 057-83607/8.

ניר לט. מומחי האיטום.

החברה להגנת הטבע
מזרחה בחברה טובה
טיולים – 1450 $
35 יום בשטח

הודו־נפאל 86

ייעוצים וחומר עזר: ימי ד׳: 7–4 אחה״צ.
רח׳ השפלה 3 ת״א, טל׳ 03–375063

טיסות להודו כל שבועיים

מנגד תראו אותה (ב׳)

מהו סדר הקדימויות? היעדר תקנון תנועתי מחייב מביא להסתבכויות קשות במעבר ללינה משפחתית

בחמש השנים האחרונות השקיעו קיבוצי התק״ם, לפי תחשיבי התנועה, כ־50 מיליון דולר נטו בשיפוצים ובבנייה חדשה, שנדרשו כתוצאה מהמעבר ללינה המשפחתית. על־פי הכלל, שהתוצאה קשורה לאופן עריכת החשבון — יש גם הערכות אחרות.

במרבית הקיבוצים ההרחבה והבנייה לשכבות הרלוונטיות גררו גל של בנייה בלתי מתוכננת, דווקא בתקופה של ירידת הרווחיות ובתנאי מימון קשים. ההערכות המדברות על 300 מיליון דולר, רואות בעניין זה סיבה מרכזית להסתבכות הקשה של קיבוצי התק״ם. אחת הסיבות לבנייה „פראית" זו היא מחסור בתקנון ובסטנדרט תנועתי מחייב ומקובל בנושא הדיור בעידן הלינה המשפחתית. צוות חשיבה, שמונה על ידי מזכירות התק״ם והורכב מנציגי מחלקות החינוך, התכנון, הכלכלה והבנייה — עוסק זה זמן מה בגיבוש נוהלים חדשים ובקביעת דגמים מחייבים בנושאי הדיור ותכנון הדיור.

לוטה מוקדי מקיבוץ גל־עד, המרכזת את הצוות, אומרת: „מטרתנו לגבש ,מדיניות מגורים תנועתית׳. מצד אחד להכין ,האנדבוק׳, קובץ של תדריכים והמלצות, הנוגעים לתפקידים שונים בתחום התכנון והבנייה בקיבוץ. להגדיר תחומים ותפקידים, מה בדיוק עושה רכז התכנון ומה תפקידו של רכז הבניין ומהי חלוקת הסמכויות ומערכת הפידבקים ביניהם. במקביל, הכנו פרוגראמה של הדיור הנחוץ, לפי הבנתנו, למשפחה בקיבוץ, בתקופות השונות של חייה, ובמסגרת זו — גם פרוגראמה של הדיור הנחוץ למשפחה בעידן הלינה המשפחתית".

ההמלצות הללו, שעדיין אינן לפרסום, יעלו לדיון על שולחנה של מזכירות התנועה באמצע חודש זה. בינתיים, עד שיתקבל איזשהו ,שולחן ערוך׳ חדש, בונים הקיבוצים על־פי הסמן הקיצוני ביותר.

פעיל כלכלי בתק״ם מסביר: „יש תהליך מאוד קבוע וחוזר על עצמו. בדרך־כלל קיבוץ בעל יכולת כלכלית מחליט לבנות לפי סטנדרט יותר גבוה וזה האות לכולם לפריצת הסכר, וללא כל קשר לצרכ[ים] ובוודאי לא ליכולת הכלכלית. איפה כתוב, מי ע[שה] מי בדק, שמשפחה קיבוצית — גם [...] משפחתית, על אחת כמה וכמה משפחה [...] זקוקה ל־72 מ״ר ומדוע לא 80, או 90...?

„לפני עשר שנים", מוסיף הפעיל, „היה [...] 52. לפני 5 שנים כולם כבר בנו 66, מישהו [...] עם 72, וכל התנועה עכשיו בונה 72... [...] המשקים בונים לא על־פי קריטריונים הגיונ[יים] צרכים, אלא על־פי תוצאתם של מאבקי הכוח [...] השכבות השונות".

איך מתמודדים קיבוצים, המצויים בתה[ליך] המעבר, עם הבנייה ואילו קריטריונים [...] קרימויות התגבשו בהם? — בכתבה הבאה.

ראו את האופק

קיבוץ עינת הוא דוגמה למעבר משלב [...] ניסיון לעקוף קריטריונים.

אליהו בהן, חבר צוות התכנון, מספר: „קי[בוץ] עינת עברנו ב־83׳ ללינה משפחתית, בתנא[ים] הקיימים׳. מתוך ידיעה, ששנתיים לפחות נ[...] לחיות בלחץ.

ביום מסוים, ,יום השין׳, העברנו את כל הילד[ים] עד כיתה ז׳. מכיתה זו ומעלה נשארו הילדים [...] הנעורים.

האמת היא, שאצלנו, יחסית כמובן, ניתן [...] לסבול את המצב. אמנם, רוב הדירות בעינת [...] (44 מ״ר), אבל יש בהן חלוקה פונקציונאלית [...] חדרים. למשפחה אחת, שהיו לה 4 ילדים, הוס[פנו] אשקובית (חדר טרומי).

מבחינת הקדימויות, עמדו בפנינו שתי ברי[רות:] להרחיב למשפחות עם ילדים, או לשים דגש [...] צרכיה של האוכלוסיה הוותיקה. את שני הדבר[ים] ביחד בלתי ניתן לעשות. תוך קיום של חוגי [...] הגענו להסכמה עם האוכלוסיה הוותיקה, שהוות[יקים] שלהם מבחינת ההרחבה נטו — פתוח ודופק.

הלכנו לשיפוץ מיידי בשכבה זו במטרה לגמ[ור] עם הנושא הזה לפני שנתחיל לטפל בהרחבת הד[יור] בשכבות הצעירות. הרחבנו להם את המטבח והשירותים, שיפצנו סידורי חשמל וצנרת והחלפנו מרצפות. אמת, שום בעיה של הלנת בנים ונכדים מבחוץ לא נפתרה בשלב זה. כעת, לאחר שנתיים, עברנו לשלב השני: הרחבת הדירות הרלוונטיות לזכאים ללינה משפחתית, כולל אלו של דור הביניים (+50). לכל דירה אנחנו מוסיפים מבנה טרומי (מטבח וסלון מוסיפים לדירות של צעירים) כך שכל הדירות בעינת, כדי למנוע כל בעיות בעתיד, יעברו לסטנדרט של 72 מ״ר".

אליהו מדגיש, שגם אם החברים ידעו, ששנתיים יהיו בלחץ, ויש לחץ קשה, היתה פרספקטיבה. ראו את האופק. חיוני שתהיה תוכנית כוללת, וכל חבר צריך לדעת, מתי יגיע תורו.

הקריטריונים בקיבוץ עינת היו על בסיס של ניקוד, שלקח בחשבון שיקלול של שנות ותק, מספר הילדים בלינה המשפחתית ומשך הזמן שישהו בה בעתיד. חצאי משפחות, הוחלט בעינת, החלטה קצת יוצאת דופן, יזכו לדיור בדיוק כמו משפחה שלמה.

צורך אמיתי?

ביגור, קיבוץ גדול ומסובך בהרבה מעינת, ההתייחסות לנושא היא כמעט מרעית. עם קבלת ההחלטה על המעבר, לפני כשנתיים וחצי, נבחרה „רשות שיכון", שבראשה הועמד מח״ט במילואים, ונבחר צוות תכנון, שהחל לעבוד באינטנסיביות רבה באיסוף נתונים דמוגראפיים, נתונים על דיור קיים, אפשרויות הרחבה וצרכים בתחום הבנייה החדשה.

גם יגור החליטה, שהרחבה תהיה כוללת לכלל האוכלוסיה ודירת הקבע בקיבוץ, בין אם דירת רווק, או דירת משפחה, עם או בלי ילדים — תהיה בסטנדרט של לינה משפחתית. גם ביגור הדגש הוא על בנייה מהירה, עד כמה שניתן מבחינת האילוצים הטכניים והכלכליים: „אם לא נבנה מהר", אומר יאיר עוגן, רכז רשות השיכון — „הבעיות יחריפו והלחץ בסיר־הלחץ ילך ויגבר. הבעיה אצלנו היא הקריטריונים לקביעת סדר הקדימויות. כי כולם יקבלו בסוף דירה בסטנדרט של לינה משפחתית. גם ותיקים, גם רווקים. מבחינה זו היתה התלבטות קשה. כי מה דין משפחה עם ילד אחד לעומת משפחה שיש לה שלושה ילדים בגיל הנעורים (כבר מעבר ללינה המשפחתית). או משפחה, שכל בניה מחוץ לקיבוץ ומרכז חייה נהפך להיות הציפייה לנכדים, ווה אצלם צורך אמיתי? ומי בכלל יכול להגדיר צורך של מישהו אחר?".

לאחר דיונים נוקבים ותוך קיום „חוגי הפעלה חברתית" נקבעו כמה קריטריונים (בקרב הזכאים ללינה משפחתית): הראשון מתייחס לגודל השיכון הקיים. השני למספר הילדים והשלישי לגיל הזכאים. ניתנה עדיפות למשפחות מעל גיל 30 (כולל חצאי משפחות שהילדים לנים אצלם). בניגוד לעינת, בקיבוץ יגור רק אחד מבני הזוג הפרוד יעבור לשיכון מוגדל בשלב הראשון.

הפתרון לשכבות הוותיקות נמצא באמצעות שיפוצים, תהליך שמתחיל בימים אלה. בדרך־כלל חיבור שתי דירות ליחידה אחת של 72 מ״ר.

זמן הגאולה

השיפוץ הוא כללי. משפצים את כל הדירות ובכל הבתים. שוב לפי סדר קדימויות מסוים, שהוחלט עליו. בראשונה את אותם הבתים, שיש בהם ריכוז של משפחות, הזכאיות ללינה משפחתית, אך בהתייחס לטיב המבנה ולגודלו. בעדיפות שנייה בתים, המכילים ריכוז משפחות עם ילדים (גם בגילים שמעבר לגיל הלינה המשפחתית), ובעדיפות שלישית כל יתר האוכלוסיה. באותו המבנה, בדרך־כלל בתים של 4 או 8 דירות, משפצים את כל הדירות, גם אם גרים בכמה מהן רווקים, ביוצא־מן־הכלל אחד: בבתים שניתן להוסיף להם קוביה טרומית (אשקובית) — הרווקים לא מקבלים.

קיבוץ יגור, החייב לשפץ ולבנות מאות דירות, החליט שמשפחות ללא ילדים לא יעברו עם בני שכבתם לשיכונים החדשים (68 יחידות דיור בסטנדרט של 4 חדרים).

במקרים ספציפיים, שלא נפרט אותם כאן, על־פי המלצת ועדת החברה, פעלו בכל זאת לפנים משורת הדין. בשלב זה תיפתר בעייתם של שליש מזכאי הלינה המשפחתית. יאיר מקווה, בלי התחייבויות, שתוך 5 שנים יסתיים התהליך כולו: „הבעיה החברתית תחמיר כאן מאוד". הוא אומר. „אם לא נמהר עם המעבר".

בקיבוץ גבעת־חיים מאוחד. גם שם ההרחבה היא לסטנדרט של 72 מ״ר והיא כללית ולכל האוכלוסיה.

כמו ביתר הקיבוצים, סדר הקדימויות הוא הבעיה. בשלב הראשון הוחלט להרחיב למשפחות עם ילדים עד כיתה ז׳ (כולל). הדירות הראשונות יימסרו, על־פי התחזית, בסוף אוקטובר שנה זו והאחרונות בראשית 87׳. בגבעת־חיים, למרות התחושה הקיימת, כביתר הקיבוצים „התקועים", שהמצב החברתי והמתחים השוררים בקיבוץ הם בקשר הדוק של משך השהות בתנאי הדיור הנוכחיים — מסרבים להגדיר את זמן הגאולה. „מי שהיום יגדיר, מבחינת הזמן, מתי ייגמר התהליך, הוא או רמאי, או טיפש", אומר ראובן אתר, רכז צוות השיכון.

עמירם כהן ■

„כואב לי"

הסיפור של סימה, מקיבוץ בדרום של הקבה״מ לשעבר, הוא קטע מהפרובלמטיקה, המאפיין את המבוכה:

„עד שעברנו, היינו מסדרים בהשכבה את כל בעיות הקיבוץ, במקום להקדיש הכל לילדים. לכן, מזמן הוצאתי אלי את הבן הצעיר — והיה ברור לי, שלא אחזיר אותו.

כשהתחילו לבנות ללינה משפחתית החליטו להוסיף חדר רק למשפחה, שיש לה יותר מילד אחד. אצלנו, ולעוד משפחות במצבנו, עשו מה שנקרא כאן ,הרחבה׳. הוסיפו כמה מ״ר לסלון ולפינת האוכל וכן חדר־שירותים נוסף. אבל חדר־ילדים לא הוסיפו. לכן נאלצנו לחצות את הסלון במחיצה, כדי שלילד יהיה חדר.

בתמימותי, קיבלתי שיש מצוקה כלכלית וצריך להתחשב בה, ולכן לא ערערתי. זו היתה טעות. התברר שאני הטפשה היחידה: מי שלוחץ ומאיים — מקבל. פתאום כל אחד הוא בעיה אישית, חריג ומסכן. יש אצלנו כמה משפחות ,חד־הוריות׳, שיש להן ילד אחד. אני לא מקנאה באף אם לא נשואה, אבל צריך להתייחס למשפחות כאלה לפי קריטריונים ענייניים בלבד. באים ואומרים לי: ,גם כך יש איתן מלא בעיות׳, והוסיפו להן חדר. אנחנו ארבע נפשות בשני חדרים, והם שניים הגרים בשלושה חדרים.

אחת המשפחות נפרדה בדיוק לקראת המעבר. הבעל הוריע, שהוא מלין אצלו את הילדים חצי שבוע ודרש עוד חדר. התשובה היתה שלילית. יש תקנון ומצב כלכלי. הלך הבחור ונקט בעיצומים. איזה שבועיים, לא יצא לעבודה... התחילו כל מיני לחצים של ההורים והמשפחה, ועכשיו בונים לו. בונים לו ובונים לגרושתו. ואנחנו, סתם נורמלים ונורמטיבים, משפחה טובה ובריאה — נשארים דפוקים.

הכל עניין של איך קיבוץ עומד בלחצים. אני יודעת, שאפשר גם אחרת. בקיבוץ מגל, לדוגמה, היו בתקופת המעבר ללינה משפחתית שבעה מקרים של פירוד משפחות. קורה. חמישה זוגות דרשו, שלשני בני הזוג יבנו דירה עם לינה משפחתית. אמרו להם — לא! היתה שם החלטה חד־משמעית: על הזוג לקבוע, מי יקבל.

אני חיה היום בקיבוץ שלי בתחושה של עוול. נחנקת כל פעם שאני נכנסת לבית ורואה את המחיצה המכוערת שבנו לנו. אבל אין זה רק העניין של עוול. זו גם שאלה של תנאי דיור.

כל עוד הבעיה של כולם — אתה חי עם זה. אבל לראות משפחה חד־הורית בשני חדרי שינה וסלון ענק, כשאינני מסוגלת להלין את גיסי ומשפחתו, וכשהבת שלי מסרבת לעבור אלי מ׳הנעורים׳, כשהיא חולה, כיוון שאיננה מוכנה להיות עם ילד בן תשע, זה מקומם אותי.

זו הסיבה, שלא תראה אותי יותר באסיפות לא מוכנה לשום פעולה. התנתקתי".

לינה משפחתית בגבעת־חיים. מסרבים להגדיר את „זמן הגאולה".

בדרך למעונות היום

שאלה שבוודאי תעלה בעתיד: מהו תפקידו של בית־הילדים בעידן הלינה המשפחתית?

ישנם סוציולוגים קיבוציים, שמנבאים לנו, שהתהליך העכשווי מוביל לחיסולם הסופי של בתי־הילדים בגיל הרך והפיכתם ב„מעונות יום" בגיל בית־הספר הם יהפכו למה שמכונה בעיר „יום לימודים ארוך" (כיתה + ארוחת צהריים).

קיום שלוש הפונקציות: הכיתה, בית־הילדים ובית־ההורים, הוא מיזוג משוגע של בזבוז עבודה, עול כלכלי מיותר ובילבול בלתי נחוץ של הילד. ואין שום סיבה, גורסת דעה זו, שבמציאות הקיימת, כשהאם הקיבוצית המצויה מסיימת עבודתה בשעות אחה״צ המוקדמות ובית־ההורים משתרע, או בעיקר ישתרע בעתיד, על פני ארבעה חדרים — שלא להסתפק בשתי פונקציות: כיתה ובית־הורים.

מדוע לא יחזור הילד הביתה בשעה 00.13 כמו כל ילד יהודי, במקום להסתובב עד „התקפות" בארבע חמש אחה״צ בהשגחתה המפוקפקת של „מקימות" מבוחנות, או אולפניסטיות?

בריון, שהיה בוועדת החינוך של התק״ם (ב־19.2.85), שעסק בסקר שערכו מנחם רוזנר ושאול שביר מ„המכון לחקר הקיבוץ" באוניברסיטת חיפה, הנוחות, דמפה, פרומי (רמת מכובש) דבות המחלקה את הנושא על השולחן: „השאלה היא, לא רק איך לקיים את בתי הילדים, אלא האם צריך בכלל בית־ילדים?"

יש קיבוצים, שאכן חושבים, כמו בסטמור הלינה המשפחתית, וממשיכים את העגלה קדימה (או במהופך). בקיבוצים רבים כבר אין משמרות בבתי־הילדים ואחרים עברו להלנת שמונה־עשר קומונתיים וכו׳.

מתי חוזרים הילדים ללינה בבתי־הילדים, או לבתי „הנעורים", אם בכלל — שואלים מטפלים והורים, הרצוי שיחזרו — זו שאלה נוספת שמתלבטים בה.

ההמלצות התנועתיות מדברות על שובה ללינה משותפת בכיתה ז׳. בשטח עולה גיל החזרה ביותר ויותר קיבוצים. רק מקיבוצים מעטים (8%) עוברים בכיתה ז׳, מעטים — בסיום ח׳, ומרביתם בסיום ט׳. ויש גם, כמו בקיבוץ צרעה, שעוברים רק בי״ב.

הנימוקים שמעלים קיבוצים, בכדי לדחות את החזרה, הם טכניים מעיקרם: אזור בתי־הילדים רחוק וחשוך, הסידורים לא מתאימים וכו׳.

אך מאחורי נימוקים אלה מסתתר אירגון בולט של הורים רבים, המעלים את השאלה, האם בכלל כדאי ורצוי שיעברו לבית־הילדים, או למה שמכונה בתק״ם „נעורים"?

עומר סרציאלי, המטפל בבני נוער ב„אהל הנשיא", מספר כי המעבר הזה גורר אחריו בעיות חברתיות ואישיות קשות ביותר. ילדים, שלא למדו מעולם לגור במשותף, אין בהם מוטבות ובגרות לעשות את המעבר הזה. ודווקא בגיל הקשה של ההתבגרות. גם אם על פני השטח נראה שהם רוצים במעבר. וזה גיל, מוסיף העונה, של מבוכה והתלבטות, של אנדרוגינאליות [...] אחד וצורך בחברת מצד שני, גיל שנוער משקיע בו אנרגיה עצומה. בהסתגלות הכרחית, המעבר ללינה המשותפת, מהווה עומס כבד נוסף על המעוקבת, הנפשית של המתבגר, ובעיקר על הבנות, שהסתגלותן קשה עוד יותר. „אני מטפל אם כדאי ואם צריך", מסיים העונה, „לעשות בכלל את המעבר הזה".

גם נושא זה עלה בדיון. פורעת החינוך של המוקדים הושמעה שם דעות שונות. על גיל המומלץ למעבר הזה, ודעתו של רכז המחלקה היתה, שגיל 13–14 הוא מוקדם מדי. ספק אם יש יכולת להשמיע (בגיל הזה) אנרגיה להסתגלות מהירה בחדר־שינה משותף עם ילדים חדשים שבאים ממוסגרים שונים. לדעתו, הזמן המתאים — אמצע או סוף כיתה ט׳.

תרה ממחלקת החינוך בתק״ם מציינת: „אנחנו נלחמים כבר המגמה לרסן את ביד הילדים מתבגר החינוכי ולחפור אותו לפעול [...] טלה את המשפחה את השהות של הילדים עם המטפלת בחלקן. מתחילת החינוך המתחמם שלנו מתנשאת בשכבות הקיבוצים להוסיף להעסיק את הילדים בשעות אחה״צ בריא, אולפניסטיות בנות גרעין ובנות צעירות מהנעורים, שאין להן הסמכה חינוכית".

בענייני המעבר „נכון, יש בעיות בנושא זה, אבל הנושא שלנו, שחברים צעירים בראו סולם גם לינה משותפת, ולא רק בגלל מצוקה הדיור והצפיפות אצל ההורים. כשבדרך כלל אין לכל ילד חדר בבית ההורים.

לדעתנו, הלינה המשותפת בגיל הנעורים היא חלק בלתי נפרד מהחינוך המשותף. החשוב לילדים וטוב לקיבוץ. וכבל תקווה לנו הצעירים עצמם — גם הם דורשים את המעבר הזה".

הצעות השבוע במחסן דניש

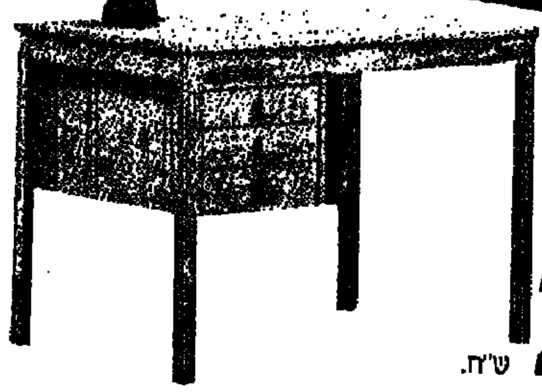

שולחן כתיבה DOMINO 6
תוצרת דנמרק, עשוי מעץ אורן מאסיבי, בגימור מעולה, במקום -.311 ש״ח
רק **-.261** ש״ח.
10 שולחנות במבצע!

מערכות ישיבה מעץ אורן וטיק תוצרת הארץ ותוצרת דנמרק, בבדי ריפוד שונים.
לדוגמא: ספה תלת מושבית + ספה דו מושבית + כורסא + שולחן קפה תואם, הכל עשוי מעץ אורן מסיבי והריפוד בד פרקטי ויפה
רק **-.1,885** ש״ח
במקום -.2,094 ש״ח
2 סטים במבצע!

מערכות ישיבה מודולריות, תוצרת הארץ ותוצרת דנמרק במבחר בדים ושלובי עץ העשוי בשיטת כפוף המיוחדת לסקנדינבים!
לדוגמא: כורסא יפהפיה תוצרת דנמרק MERNILD 011 בעיצוב צעיר ומודרני, בבד ריפוד שחור, עם שזירה של פס אדום, העץ צבוע בשחור, במקום -.300 ש״ח

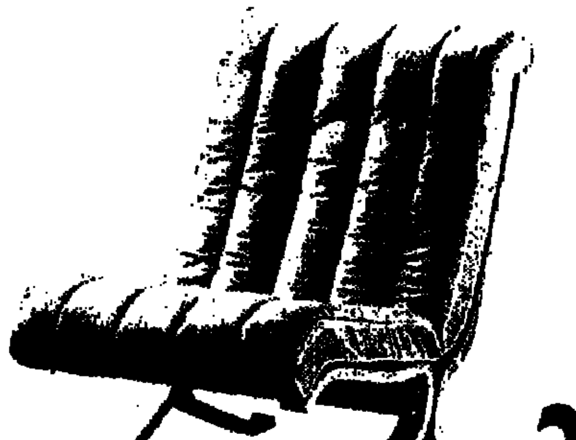

רק **-.270** ש״ח

הקונה 6 כורסאות ביחד, יקבל מנורת שולחן תוצרת MAXAM דנמרק - בחינם! שמור ל-10 הלקוחות הראשונים!!

מערכות קיר ומזנונים, תוצרת DOMINO דנמרק, מעץ אורן - במחירי מבצע מיוחדים!
לדוגמא: יח׳ ויטרינה בגודל 185×40×80 עם דלתות זכוכית, 5 יח׳ במבצע. במקום -.653 ש״ח
רק **-.379**

כל המחירים במזומן כוללים מע״מ. אפשרות ל-13 תשלומים. מכבדים כרטיסי אשראי ויזה ישראכרט ודיינרס. פתוח מ-9 בבוקר עד 7 בערב רצוף ביום ו׳ מ-9 בבוקר עד 13.00

דניש המחסנים
קרית אריה, פתח תקוה ליד צומת גהה
כניסה ע״י עץ הזית רח׳ אפעל 18,
טל. 03-9222078

מה הולך

גבת בלאומית:
בעבור סל דולרים

הפועל איתן גבת עלתה השנה ללאומית. מוקדם מדי? אולי. איזה סיכוי יש לקבוצת כדורסל קיבוצית בליגה העלית? האמריקנים כבר בדרך וגם הוצאות הענק. האם בגבת יכירו את החמישיה שלהם?

לקבוצת „איתן" גבת, מהליגה הארצית, מחוז הצפון, כדורסל, אירע „תקר ספורטיבי". היא היטיבה לשחק מהמצופה, זכתה בניצחון אחד מעל למתוכנן ועלתה לליגה הלאומית. במשך כל העונה לא ידעה המערכת הסובבת אותה איך „לאכול" את המתרחש, וכשהבינו מה קורה, כבר אי־אפשר היה לעצור את ה„עגלה". „האם אפשר היה לבוא אל השחקנים ולהורות להם להפסיד בכוונה? — זה לא ספורט" — אומר אחד המקורבים לקבוצה.

עמירם הלוי, רכז הספורט של המועצה האזורית יזרעאל, האיש שעל גבו הוטלה ה„צרה" הזאת, מודה שיש בעיות: „העלייה הזאת ללאומית באה לנו מוקדם מדי. לפי החשבון שלי, היינו צריכים לעלות רק בעוד שנתיים, לאור אמונה, שהמצב הקיים בכדורסל הישראלי, של טירוף מערכות מוחלט, לא יוכל להתקיים לאורך זמן ויביא לשינוי, או של מבנה הליגות או של התקנון, שינוי שיאפשר לנו להתמודד בליגה הלאומית. בפועל נוצר מצב קצת שונה, וצריך להתמודד עימו. נכון להיום, יש החלטה של המועצה האזורית להעמיד קבוצת כדורסל, שתתמודד בכבוד בליגה הלאומית".

— מה המשמעות של קבוצת כדורסל כזו?

— „קבוצת כדורסל טובה כוללת מאמן מהדרג הבכיר, שני שחקני חיזוק אמריקנים, גם שחורים אם צריך, ושני ישראלים טובים. כמה זה עולה? תלוי ברמתם. אני מעריך, שמדובר בסדר גודל של 100,000 דולר. יש עדיין הרבה סימני שאלה, אך זהו הכיוון, בו אנו הולכים.

כדאי לדעת, שהאזור שלנו, המורכב מ־30 ישובים, הוא איזור כדורסל מובהק, עם מסורת ועם תשתית. החל מקבוצות עבר מפוארות כמו: גבת, יגור, גניגר, מזרע, עין־דור ועוד, והמשך בדורות של שחקנים גדולים כמו: איתן חיימוביץ ז"ל, שעל שמו נקראת הקבוצה, דני כהן, בארי שיפמן, איתמר מרזל, שמי זסלבסקי, בועז ינאי ועוד רבים אחרים. כך שיש אצלנו צימאון גדול לכדורסל משובח.

נכון להיום, יש לנו במועצה תשתית רצינית: 22 קבוצות בגילים 14־19, בנים ובנות, ו־28 קבוצות של בוגרים בקיבוצים שונים, בליגות השונות, וכן בליגה בת 10 קבוצות של קט־סל. בכל הפרוייקט הזה מושקע השנה סכום הקרוב ל־100,000 דולר.

יוחנן רובין: „דבר טוב קרה לקבוצה, שעלתה ללאומית. אחרת הכוכבים המקומיים היו עוזבים ועוברים לקבוצות לאומיות אחרות"

כך שלקבוצת הצמרת שלנו בהחלט יש תשתית מפוארת".

תמיכה פירושה כסף

איתן חפר (גבעת־חיים), רכז ענף הכדורסל במרכז הפועל ויו"ר הוועדה המקצועית באיגוד הכדורסל, סבור שהכדורסל בארץ, כמו שאר שטחי החיים, מצוי בתהליך של אמריקניזציה מואץ, והפערים בין הליגות השונות הולכים וגדלים. עקב כך הולך ונסוג הכדורסל הקיבוצי, שעוד בתחילת שנות ה־70' נתן את הטון בארץ. „אם התהליך יימשך", מבהיר איתן חפר, „לא יהיה יותר כדורסל קיבוצי ברמה גבוהה. אני מכיר את המערכות שלנו. התנועה הקיבוצית לא תתמודד ולא תחפש תשובות למצב. והכדורסל, כמו שאר ענפי הספורט בקיבוץ,

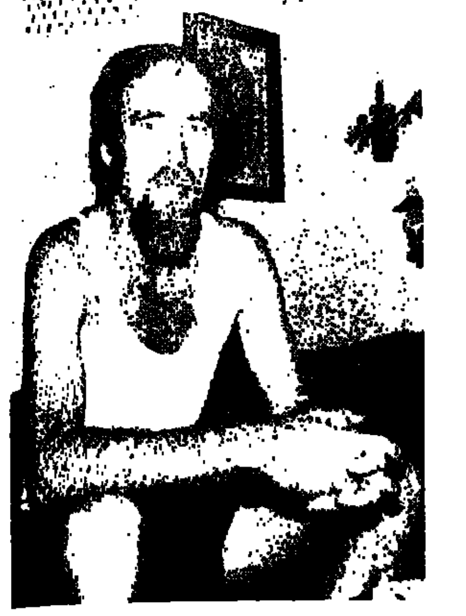

בארי שיפמן: „זהו הרס הכדורסל בגבת. אינני מאמין, שייתכן בקיבוץ מצב של אנשים, שכל עיסוקם הוא כדורסל מקצועני"

ילך ויירד לרמה של ספורט עממי".

— בקיבוצניק הנמצא בעמדת מפתח בספורט הישראלי. מה אתה עושה כדי לשנות את המצב?

— „יש הבדל בין התנועה הקיבוצית לבין הפועל. המנסה להתמודד עם נושא קירוס הספורט התחרותי כחלק מההסתדרות. הפועל החליט להקים רשות מיוחדת לספורט הייצוגי, וכעת הכל תקוע, בגלל מאבקי כוח פוליטיים. המפסידות הן אגודות הספורט של הפועל.

כרגע, אין להפועל פתרון רציני לבעיית הספורט הייצוגי. קשה לי להאמין, שהתנועה הקיבוצית תישא את דגל הראשונים בתחום זה".

אמנון כהן, רכז מדור הספורט ב„ברית התנועה הקיבוצית" חש מתוסכל מאוד. „הספורט בתנועה הקיבוצית", הוא הסביר, „אינו נמצא בסדר־עדיפות גבוה". כך גם המדור שלו, לא נועד לטפל בספורט הייצוגי בליגות הבכירות, אלא בפעילות של ספורט עממי. אך אמנון הוא תומך נלהב להקמת קבוצת ייצוג קיבוצית ברמה גבוהה, כולל חיזוק אמריקני וכו'. „זהו פרוייקט בעל פוטנציאל חברתי ותקשורתי עצום, היכול להוות מקור להזדהות ולגאווה", הוא אומר. „אסור לנו לשכוח, שאותו שחקן שחור, שישחק עבורנו, ילבש גופייה של הקבוצה שלנו וייצג אותנו. בכוונת המדור להביא לדיון ב„ברית' את נושא התמיכה בספורט הייצוגי. ותמיכה פירושה כסף".

„המדור סובל מבעיה קשה של דימוי", מתאונן אמנון כהן. „כשאין לנו תקציבים לעזרה, איננו שווים הרבה כגורם היכול לסייע לספורט הייצוגי. התונע תקציבי ענק".

כל העמק בטירוף

ומה עם גבת? נראה שגם „הפועל" וגם „הברית" לא יתנו כתף רצינית לעזרה. אולי ידברו, ינודו ראש ויספקו כפיים. התכ'לס שלהם מוטל בספק. מי שייאלצו להתמודד עם המצב יהיו קיבוץ גבת והמועצה האזורית יזרעאל.

ליוחנן רובין, המנהל שנים רבות את הפועל איתן גבת, אין הרבה ספקות. „אין ברירה אחרת", הוא קובע. „צריך להביא אמריקנים ולחזק כך את הקבוצה, כדי שהיא לא תרד ליגה. לדעתי, קרה לגבת דבר טוב בכך שהיא עלתה ליגה. אם לא היינו עולים, כוכבי הקבוצה המקומיים היו עוזבים ועוברים לקבוצות לאומיות אחרות".

„...היו זמנים אחרים. שיחקנו עבור משהו עם רוח מיוחדת וגאוות יחידה. היום הוציאו את אנשי גבת מהתמונה."

יוחנן מודע לכך, שלגבת אין אפשרות להרים לבדה מעמסה כספית כזו. לכן הועברה הקבוצה לאחריות המועצה האזורית. הוא אינו מתעמק בקשיים והבעיות לא מטרידות אותו במיוחד. „אל תהיה מוראג", הוא מרגיע. „בשנה הבאה תהיה לנו קבוצת כדורסל טובה. שנה אחת בליגה הלאומית — וכל העמק הזה יהיה בטירוף. ואחר־כך זה כבר ירוץ".

בארי שיפמן, כוכב הקבוצה בשנות ה־70, כואב מאוד את המצב. „אז היו זמנים אחרים", הוא נאנח. „שיחקנו עבור משהו, עם רוח מיוחדת וגאוות יחידה. היום הוציאו את אנשי גבת מהתמונה, וכציבור, מחצי רצון, איבדנו את האינטרסים שלנו ואת השליטה במערכת. היו מספר דיונים באסיפה, אך מאחר שהקיבוץ אינו מסוגל לעמוד בהוצאות של סכומי עתק אלו, הוחלט להעביר את הקבוצה למועצה".

„לנו, כחברי קיבוץ", מדגיש שיפמן, „יש סתירה יסודית במצב של להקת אמריקנים, המהווה את קבוצת הכדורסל המייצגת את גבת. צריך לשאוף לקבוצה ישראלית ולהביא שחקני חיזוק ישראלים צעירים כמו נדב הנפלד, או תומר שטיינהאואר ואחרים, כדי שיהיה לקבוצה צביון מיוחד. אין פה זכות קיום לקבוצה בלי אופי וגוון מקומי, בלי נשמה..."

„זה מישני לגמרי, בשבילי, אם נרד ליגה ואם לא", מוסיף בארי שיפמן במרירות. „מה שעושים עכשיו, זהו הרס הכדורסל בגבת. הרפתקה, שתעלה ביוקר רב. ויש גם בעיה אידיאולוגית אמיתית. אינני מאמין שבגבת יתכן מצב, שיהיו בקיבוץ אנשים, שכל עיסוקם הוא כדורסל מקצועני".

הבעיה האידיאולוגית מציקה לרבים. איתן הפר חריף מאוד בנושא: „יש לנו בעיה עם „קופי ספורט". אנשים שיהיו בקרבנו, יקומו ב־10.00 בבוקר, ישחקו כדורסל ויקבלו כסף רב: בגליל הם חיים בקרית־שמונה, ויש להם חווה של חובות וזכויות. מה יעשו בגבת? אינני יודע".

יש בעיה נוספת, סבור איתן, שבגבת עדיין לא מודעים אליה. „קשה לקיים מסגרת", הוא מסביר. „בה חלק מהשחקנים משתכרים כסף, והם גם אלה, שמקבלים את דקות המשחק. אחרים משחקים בהתנדבות, למען ההנאה, והם אלה שיושבים בדרך־כלל על הספסל. בנוסף לכך היום כדורסל זהו SHOW, שבסופו של דבר מורכב מיכולת כספית. לנו, כחברי קיבוץ, יש בנושא בעיה בסיסית כשאין לשלם לחברי קיבוץ שכר תמורת עיסוקם".

לא בושה

בגבת יש גם חברים רבים, המרימים גבה נוכח השכר שמקבל המאמן, בן הקיבוץ אמיר שמר. לאמיר עצמו אין שום בעיה עם מצב זה. „בשנתיים שאני בעיר", הוא אומר, „למדתי שאין זו בושה

„...יש לנו בעיה עם קופי ספורט. אנשים שיהיו בקרבנו, יקומו ב־10.00 בבוקר, ישחקו כדורסל ויקבלו כסף רב."

לקבל כסף. אני משקיע זמן רב, ידע ומאמץ, ועבור כל אלה מגיע לי שכר הוגן".

אמיר שמר, ששני אחיו, אלון ואורן, משחקים בקבוצה, מכיר היטב את המערכת ומודע לקשיים. „אנחנו נביא אמריקנים. זה בטוח", הוא מבטיח. „אבל אני מקווה שנמצא שחקנים טובים, שיהיו גם טובים מבחינה חברתית ושישתלבו במסגרת החיים מחוץ למגרש הכדורסל. נהיה חייבים לאמצם במשפחות ולטפל בהם היטב".

אמיר גם אינו מודאג מהעובדה, ששני אחיו משחקים בקבוצה — „מי שיהיה טוב — ישחק. ככה זה בספורט התחרותי". הוא מבהיר ומבקש לציין: „גבת היא אגודה נהדרת, שנותנה לעבוד בשקט עם כל התנאים. חוץ מזה, צריך שתהיה קבוצת צמרת, ראש לכל הפירמידה, שיהיה לנוער עם מי להזדהות".

עמירם הלוי, רכז הספורט במועצה, אוהב את הקביעה הזו. איתן הפר ואמנון כהן מסתייגים. „הנוער הקיבוצי אינו מסוגל להתמודד בתחרות ברמה גבוהה", סבור איתן. „אין לו נכונות להשקיע ולהתאמץ, כדי להיות הטוב ביותר. הקיבוצניק הממוצע מסתפק בבינוניות. אין לו מספיק מוטיבציה כדי להגיע למעלה. לכן, כל הסיפור הזה על הפירמידה — אינו רציני".

„הניצחון בספורט, אינו הדבר היחידי. אלא הבלעדי, שצריך לשאוף אליו", מעיר אמנון כהן. „עלינו לבנות מערכת, שתגדל ,ווינרים', אבל צריך לחנך את הנוער שידע גם להפסיד בכבוד, ולא יישבר מהפסדים".

השחקנים המקומיים בגבת מודאגים. חלק מהם (אילן רוקח וטובי סלילת) עזבו לקבוצות אחרות. הם אינם בני קיבוץ. השאר חוששים מהתייבשות על הספסל. חלק מקווים לקבל דקות משחק. „ישנם חמישה בני גבת, שישחקו בקבוצה בשנה הבאה, ויתכן שיהיו עוד", מסביר יוחנן רובין, מנהל הקבוצה.

ברור לנו, מסכם אמיר שמר, המאמן, „שנצטרך להתכונן היטב, להיות בכושר גופני טוב משל האחרים, ולתת מלחמה על הניצחון. נעשה כל מאמץ לא לרדת ונקווה לטוב".

שלמה גלזר

צמחי מרפא נגד נשירת שיער
— „אימפלן" התגלית החדשנית

לאחרונה החלו להביא ארצה סדרת תכשירים לטיפול בשיער בעייתי של חברת „אימפלן" הבלגית. החברה משווקת את מוצריה כבר 20 שנה באירופה ולפני שנה החלה בהפצת מוצריה בישראל בהצלחה מכסימלית.
הסדרה עשויה מצמחי מרפא שמגדלים בעיירה קטנה מצפון לבריסל. באזור המצטיין בתנאי גידול מיוחדים הודות לערפל הכבד המכסה אותו מדי בוקר.
הפרחים והצמחיה נקטפים. עוברים כתישה ומאוחסנים בחבית ענק חצי שנה. שם הם עוברים תהליך תסיסה ולאחר מכן בא תהליך הזיקוק והאריזה.
הסדרה המשווקת בארץ כוללת 17 מוצרים לטיפול בנשירת שיער יבש ושמן, טיפול נגד קשקשים וכן סוגי שמפו להבראת השיער.
הטיפול בנשירה הוא יסודי וכולל שמפו לחפיפה המחזק את שורשי השיער. כמוסות לניקוי השורשים ומי שיער לאיזון מחזור הדם והזנת הקרקפת. כל המוצרים אינם מכילים אלכוהול והם טבעיים לחלוטין.
חב' „אימפלן" נענתה לפניות החוזרות ונשנות והסכימה להגדיל את חלק החברה המיובאת בארץ לאחוז גדול יותר מכלל הכמות המיוצרת בעולם. וזאת לאור הדרישה ההולכת וגוברת למוצרים אלו בארץ. החברה נותנת ייעוץ והדרכה ללא תשלום.
על כל קניה בסכום של 100 שקל שי בסך של 8% במוצרים לטיפוח השיער לפי בחירת הלקוח.
לרכוז הקניות: אנא. ראו זאת כפניה אישית. לפנות ישירות ליבואן, לטוסא או מאיר.
היבואן: סול קוסמטיקס
גבעתיים סירקין 18. טל. 729506, 731092

קנה היום, שלם...
עד 13 תשלומים!!!
לחברי קיבוצים בתנאים מועדפים

איריס מערכת סטריאו
רדיו טייפים נוידים, רמקולים, טלוויזיות, וידיאו וכו' במחירים הזולים בארץ! בואו לבקר ולהתרשם! ת"א, רח' אבן־גבירול 135 (מול השק"ם) טל' 03-5460879 פתוח בין השעות 9.00-19.00 גם ביום ג' אחה"צ

אנו מציעים לך להצטרף למנויי העתון במסגרת מבצע מיוחד:
על־פי פנייה אלינו, תקבל לביתך הקיבוצי עתון ללא תשלום למשך חודש ימים, ולאחר־מכן תוכל לחתום על המנוי הקבוע בהנחה של 50%

על־המשמר מפרסם מדי יום שפע של ידיעות על המתרחש בארץ ובעולם. העתון בצורתו החדשה והרעננה מביא לקוראים מידע בכל התחומים החל מפרשנות כלכלית בעלת מוניטין בארץ, דרך מדורים רבים המוקדשים לענייני בטחון, המזרח התיכון, המפלגות, ענייני חברה וגמור במדורים מגוונים בתחומי התרבות, האמנות, מוסיקת פופ וסקירות בינלאומיות מאת כתבינו בחוץ־לארץ.

על־המשמר כולל בכל סוף שבוע את המוסף „חותם" ובו מיטב הרפורטאז'ה הישראלית, תחקירים ומדורים אישיים.

חבר קיבוץ — הנך מוזמן לעשות הכרה עם על־המשמר — ואתה תחליט, לאחר הנסיון של חודש ימים — אם ברצונך להיות מנוי קבוע של העתון. מה שעליך לעשות הוא למלא את הספח המצורף ולשלחו לפי הכתובת.

אחרי קבלת הספח, העתון יגיע לביתך.

אל „על־המשמר"
חומה ומגדל 2
ת"א, 67771

שם משפחה ושם פרטי ______ שם הקיבוץ ______

אני מבקש לשלוח לי את העתון במסגרת מבצע היכרות לתקופה של חודש ימים.

חתימה ______

מסמך

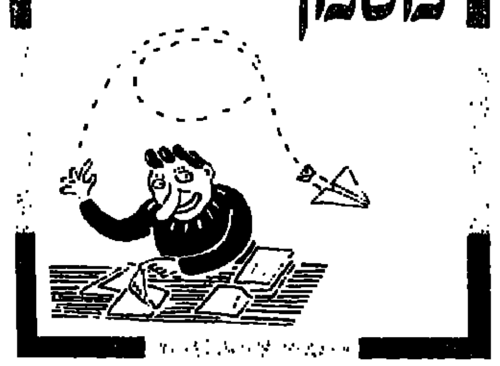

מוכרחה לבוא התפרצות

32 ימי מילואים, נמתחים ללא קץ, במאחז צה"ל שבלב מחנה הפליטים ג'יבליה ברצועת־עזה. עם חיים מיכאלי (בית גוברין), מ"פ במילואים

קולו של המואזין קורע את דממת הלילה. במאחז צה"ל, שבלב מחנה הפליטים ג'יבליה, ברצועת עזה, מתהפכים חיילי המילואים על משכבם. נימנום קל נותר להם עד היציאה הבאה לפעילות מבצעית. עוד יום עבר. 32 ימי מילואים נמתחים ללא קץ.

מחוץ למאחז עולם אחר: מחנה הפליטים הוא סבך אין סופי של סימטאות צרות ומעוקלות, לעיתים לא יותר מ־80 סנטימטר רוחב, שצחנת הביוב הזורם עולה מהם וזוהמה וליכלוך, היכן שלא תניח את רגליך.

מראה שכיח הוא אשה המשליכה אשפה מטרים ספורים מפתח ביתה. אחר־כך יבואו העיזים ויאכלו את קליפות התפוזים והבצל, ואחריהן הברווזים, החתולים והכלבים, ולבסוף עובד הניקיון של אונר"א, שיפור את מה שנותר במטאטא קש.

בצפיפות אוכלוסין, שהיא שיא עולמי לקילומטר מרובע, אין אפס: זרם האדם ברחובות לעולם אינו פוסק.

45,000 נפש, נכון לעכשיו, בשיעור ילודה של 4% לשנה, הם איום שאינך יכול להימלט ממנו. והילדים, הילדים הגדלים לשנוא ויודעים לסמן „וי" באצבעותיהם הקטנות ולזעוק „בי.או." (פי.אל.או) לעבר חיילי צה"ל. עלובים ככל שיהיו, הם ביטוי לעוינות שתפרוץ בהכרח. אם לא היום אז מחר.

פצצת זמן

חיים מיכאלי (43, בית־גוברין), מ"פ ביחידת מילואים חרמ"ש: „אנחנו 20 שנה יחד במילואים. יש בינינו עירונים, מושבניקים וקיבוצניקים. מכירים זה את זה ויודעים למה לצפות מכל אחד. שירתנו כבר בשטחים ושירתנו בלבנון. המיוחד בעזה זו התחושה, שאין לנו מה לעשות שם. שזה מצב של חוסר מוצא. מוכרחה לבוא התפרצות. המסה האדירה הזאת של אדם, צפיפות עצומה של אוכלוסיה, תנאים מחפירים של עוני ודלות, ללא תקווה — פצצת זמן.

פגשתי בג'יבליה ערבים, שאני מכיר אותם כעובדים באיזור בית־גוברין. עם כמה מהם יש לי יחסי ידידות. בשבילי הם בני אדם שנקלעו, שלא ברצונם, לסיטואציה בלתי אפשרית.

הרגשתי לא נוח עם זה, שהם עוברים חיפושים משפילים. זה מגביר את השנאה.

ראיתי ביחידה שלי אנשים, שהמציאות הזאת, של אוכלוסיה עויינת המתרבה במהירות, יצרה אצלם אנטי חזק. היו חיילים, שבתקופת המילואים הזאת עברו תזוזה ימינה בדיעותיהם הפוליטיות.

לצה"ל פנים רבות. יש חיילים בסדיר, שלהם זה מובן מאליו, הם נולדו למציאות הזאת, התנהגו כמו בצבא כיבוש. היו מוכנים להרביץ בכיף. בי מעורר גועל ודחייה לחשוב שמתעללים בערבים. זה מנוגד למצפון שלי. ההוראות קובעות במפורש, שאין לבזות אדם שלא לצורך. אבל ניתן לפרש זאת בצורות שונות. תמיד יותר טוב לירות מלהסביר. אני עצמי לא היססתי לתת פקודה לירי במקרה של תקיפת המאחז.

כל הפרשה הזאת של תעסוקה מבצעית היא נושא מתסכל ומביך. ככל שעובר הזמן, נעשה יותר גרוע: הם מתרבים יותר ושונאים יותר. המחנק והליכלוך מגבירים את הצחנה.

טרור בזיתוליו

בתי־ספר, מסגדים ומוסדות אונר"א הם מחוץ לתחום לחיילי צה"ל. שם מתנהלת באופן חופשי התארגנות לאומנית. פעילות שאינה מסוכנת, עדיין, אך מלבה שנאה. בקריאת המואזין ניתן לקלוט, בין השורות, הטפה לשלטון פלסטיני על שטחי ארץ־ישראל.

הילדים הגדלים לשנוא. עלובים ככל שיהיו, הם ביטוי לעויינות שתפרוץ בהכרח. אם לא היום, אז מחר.

נערים משליכים בקבוקי תבערה על מאחז צה"ל וממהרים להיעלם בין הסימטאות ואתה, לך תמצא אותם. גם אם תגיב במכת אש, לא תהיה לך מטרה לפגוע בה. זהו טרור בזיתוליו, תכלנות פרימיטיווית, המנסה לתפוס אותך ברגע של חולשה. בג'יבליה למדו לחיות עם הנוכחות הישראלית הממושכת. תושבי המחנה מכירים את כללי המשחק: יודעים את מגבלות הכוח הצבאי ככוח שיטור. אם יוטל עוצר על המחנה, צפוי שנשים ימשיכו להלך ברחובות, כאילו אין הדבר נוגע להן. ההוראות קובעות, שאין לפנות בדברים אל אשה ואין לערוך חיפוש בבגדיה.

בג'יבליה למדו לחיות עם הנוכחות הישראלית הממושכת. תושבי המחנה מכירים היטב את כללי המשחק ויודעים את מגבלות הכוח הצבאי ככוח שיטור.

יחידת מילואים חדשה מתנסה, בדרך־כלל, בחוויות של פיגועים והתגרות, הבאות לבחון את מהירות התגובה ונחישות החלטת המפקדים. אם יגלה המפקד אותות היסוס, יימשכו הפעולות כל זמן שהותה של היחידה במאחז. בסיורים המתבצעים כל שעות היום והלילה (משמרות מפוצלות — לשמירה על עירנות החיילים) מתפקד צה"ל ככוח משליט סדר. לא יותר. בחוליות של ארבעה — שניים לבושי אפוד ושניים קלי תנועה, למקרה שצריך לדלוק אחר חשוד בורח. — סורקים את הסימטאות. עוברים בשוק ובאיזור המימשל וכך, עד סיום המשמרת.

כלל ברזל הוא לא להתערב בקטטות רחוב ולא בסיכסוכים מקומיים. ויכוח עלול להתפתח לידי, ומזה יש להימנע. חיילי צה"ל מטפלים רק בחריגות: תנועה חשודה, התנהגות שאינה מתיישבת עם עיסוקי התושבים, או מכונית שאינה נשמעת לפקודה „עצור". לדו־קיום הזה נחוץ שקט ומבחינת השלטון הישראלי רצוי מצב של תעסוקה מלאה לגברים הערבים תושבי המחנות.

לצאת משם

בימיו של אריק שרון נפרצו במחנה מעברים ודרכי גישה לרכב. המחנה חולק ל־13 רובעים. עתה קל לנוע באיזור, גם עם ציוד־כבד. וימים אחדים של שהות בג'יבליה מספיקים, כדי להכיר את הסימטאות. חיילי המילואים מתרגלים להלך בין הבתים הממוספרים ולקלוט תנועה חשודה, שיש להתחקות אחר מקורה. אם עבר הסיור בשלום, ימהר המילואימניק לפינתו שבמאחז, לתפוס שלווה, עד היציאה הבאה.

אם יוצא לך להיכנס לבתים, לביצוע חיפוש, או למעצרים, תופתע לגלות בפנים סדר וניקיון, שאינם מתיישבים עם הזוהמה שבחוץ. חצר פנימית ובה עציצים וגינות, כשמסביב חדרי מגורים מרוהטים בסגנון שלא היה מבייש סלון תל־אביבי מצוי. זה יכול היה להיות מראה מלבב, אלמלא הצעקות ובכי התינוקות (עשרים ילדים בבית, שתי אמהות), ואתה משחק את הקשוח ומקלל את הרגע...

חמש פעמים ביום קריאת „אללה הוא אכבר", הבוקעת מצריח המגדל, משגעת לך את האוזן ומזכירה לך, שכאן זה לא בית. בחוץ עוד חושך. במעברי המחנה יתייצבו בטרם אור מוניות, טנדרים ואוטובוסים, ויסיעו אלפי גברים לעבודה בשטחי הארץ הכבושה. עם ערב יחזרו למחנה הפליטים, ואתה תעצור את הרכב בצומת, תבקש לראות את תעודות הזהות ואולי תחרים איזה סכין מטבח, או נבוט אחר עלוב. אתה יודע, והם יודעים, שמחר יהיה להם בטנדר סכין אחר ודווקא את האקדח לא החרמת, כי לא מצאת, אחד אפס לטובתם.

חייב להימצא פתרון מדיני. זאת פצצת זמן. לפני שמטיפים לדרום־אפריקה, אני חושב, שמשפטנים וחברי־כנסת צריכים לבוא ולראות את מחנה ג'יבליה, להיות נוכחים בעת שחיילים שלנו מלווים בבכי ילדים וצעקות נשים. זהו מילכוד שנפלנו לתוכו.

בשיחות שהיו לנו במחנה היו חיילים שטענו, שצריך לצאת משם, לסגור את האיזור, להקיף בגדר ולמנוע מעבר ישראלים לרצועה. אין לנו מה לחפש שם, אומרים החיילים למפקדים. זה כמו להיות פליטים לחודש אחד. לדעתי, יש להכריז על עזה כעל אוטונומיה חד־צדדית ולצאת משם כמה שיותר מהר".

דינה רמג' ■

נאות הככר
לגלות עולם נסתר
הודו, קשמיר, נפאל
טיול תפמות
35 יום — 999 דולר
מתארגנת קבוצה קטנה של צעירים/ות לטיול בגישה שונה.
ייעוץ מיוחד על הטיול יינתן ע"י צוות מדריכים בנוסח נאות הככר בתי"א
בכל יום ה' אחרי צ החל משעה 18.00 במשרדי נאות הככר
רח' הירקון 252 טל. 03-5463111 לאחר חייעוץ יוקרנו שקופיות.

שקולניק את מרשלק בע"מ
הפצה ושיווק של צבעים, כימיקלים וחומרים לעבודת יד ותחביב

חורט זכוכית צורב זכוכית	עיניים ואפים לבובות
צבעי בד עמידים	צבעי זכוכית
אמאיל קר	תבניות לפסלונים, לנרות ותמונות.
צבעי פנטסיה	
גומי ליצירת תבניות	ספרים לעבודות יד

המביא מודעה זו מקבל 10% הנחה
רח' העליה 62, ת"א 66062 טל. 831268

המרכז לצייר ולחובב

חינם
לתקופה מוגבלת
אייר ברש בדג'ר
דגם 250 על כל
קניית קומפרסור
המרכז הארצי לאייר ברש מציע
קומפרסור לאייר ברש
מתאים:
★ לצייר ★ לאיש האחזקה
★ לגרפיקאי ★ לצבעי
★ לתפאורן ★ לניקוי מערכות עדינות
טופר, שינקין 4 ת"א 65321, טל: 03-282446

מושב שדי אברהם מחפש
קיבוצניק בשנת חופשה
לריכוז גידולים משותפים
ועבודות נוספות במושב
בדבר פרטים נא לפנות למושב שדי אברהם טל. 057-82251/8 או 057-82350 — בשעות הערב — ולבקש את עומר

קיבוץ בארי
מחפש
גננת
עדיפות לבעלת נסיון
(לא יותר מילד אחד)
להתקשר בשעות הערב 057-949172

פרסם ב„הדף הירוק"

שעון מעורר

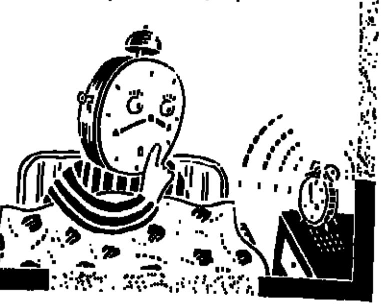

על האחריות שבשליחות

הן בית־שמאי והן בית־הלל מחזיקים בדעה, שהפועל כשלוח אינו יכול להעשות עד בעניין שפעל בו כשלוח.

מחדלי העבר והתשובות בהווה מחייבים כל חבר טוב ומודאג להמשיך ולתבוע דיון ציבורי נוקב בסוגיית האחריות.

אהרון ידלין נוהג לספר על זלמן ארן המנוח, שנשאל על נכונותו ללכת אחר ההנהגה... והיה עונה: „אני הולך אחר ההנהגה בעיניים עצומות, אבל... מדי פעם פותח עין לראות, שאיננו נופלים לתהום".

הדאגה לעתיד התנועה איננה מתרכזת בסימטאות דובנוב וסוטין, הגיעה העת להבין, שישועה תצמח אך ורק בשיתוף־פעולה הדוק ומתואם בין כלל חברי וקיבוצי התנועה, תוך הכנה והכרת האמת, הסקת מסקנות והפקת לקחים!

הפרשיות הציבוריות במדינה כיום מעידות אלף מונים על חשיבותם של דיווחי אמת כלפי האחראיים, ולהבדיל מפקדים בכירים. שליחינו חייבים דיווחי אמת קודם כל לשולחיהם — חברי הקיבוצים — לשם יצירת ההכנה ושיתוף הפעולה.

האם כולנו הסתחררנו? האם טושטש הגבול בין שולח לנשלח? יש תאריכי ישיבות, חילופי מכתבים, דיווחי שיחות, אשר יעידו על חברים, אשר לא נהו ולא הסתחררו, התריעו וביקשו לעזור, הסבירו והציעו להרתם ללא תנאי, והעיקר — עשו זאת לפני המפולת.

דרך עקלתון ודרך הישר

הקשה והכואב מכל הוא לומר לעצמך: „אמרתי לך שכך יקרה", וכך זה קרה.

החלטות מרכז התק"ם מתאריך 21.3.83, לאחר מפולת ריגר־פישמן, אומרות:

סעיף אחר... אין התנועה רואה בהון הכספי ענף להשגת רווחים בתחום פעילות העומד בפני עצמו ומתנגדת לשימוש בהון בדרך של הימור וספקולציה, ההורסת את היסודות הבריאים של הכלכלה והחברה בישראל ופוגעת במיוחד בסקטור היצרני...

סעיף 10... הפעילות הפיננסית של התק"ם, בכל תחומיה, תהיה כפופה למערכת בקרה ופיקוח ציבורית־תנועתית באמצעות וועדות נבחרות, בחירת הוועדות תאושר בישובים על־ידי האסיפה הכללית, באזורים על־ידי אסיפת משקים, ובתנועה על־ידי המרכז.

סעיף 14... המרכז קובע, כי קיבוצי התק"ם, המוסדות התנועתיים, כולל תאגידים כלכליים של המשקים והארגונים האזוריים, ימנעו מלקבל על עצמם סיכונים פיננסיים למען השגת תשואה גבוהה יותר...

סעיף 15 — המרכז שולל באופן מוחלט כל מעורבות של התנועה, האזורים וקיבוציה בכל פעילות פיננסית בעלת אופי ספקולטיבי.

סעיף 16... על הוועדה לתיאום פיננסי יוטל לתאם ולפקח על ניהול תיקי הנכסים באמצעות התאגידים הכלכליים.

סעיף 18 — יש לקיים חובת דיווח הדדית בין התנועה לקיבוצים בתחום הפעילות הפיננסית והכלכלית.

להזכירכם, כל ההחלטות הללו, הן של השולחים, חברי הקיבוצים, כלפי שליחיהם.

ולתזכורת התאריכים:

ינואר 83: נפילת המניות החופשיות, אירועי ריגר־פישמן.

מרץ 83: מרכז התק"ם בנושא מדיניות פיננסית (המצוטט בחלקו).

יולי 83: מרכז התק"ם בנושא מבנה ארגוני של המערכת הכלכלית.

אוקטובר 83: מפולת המניות הבנקאיות.

ינואר 85: מפולת בלאס.

יוני 85: מינוי ליבאי.

אוגוסט 85: מרכז התק"ם נצר סירני.

אם אלו היו ההחלטות במרכז במרץ 83, מדוע הן לא התקיימו עד ינואר 85? האם אלה אינם כללי הפעולה שנקבעו במשותף? מי האחראי? מה טעם להחלטות ציבוריות, כאשר השליחים לא ממלאים אותן?

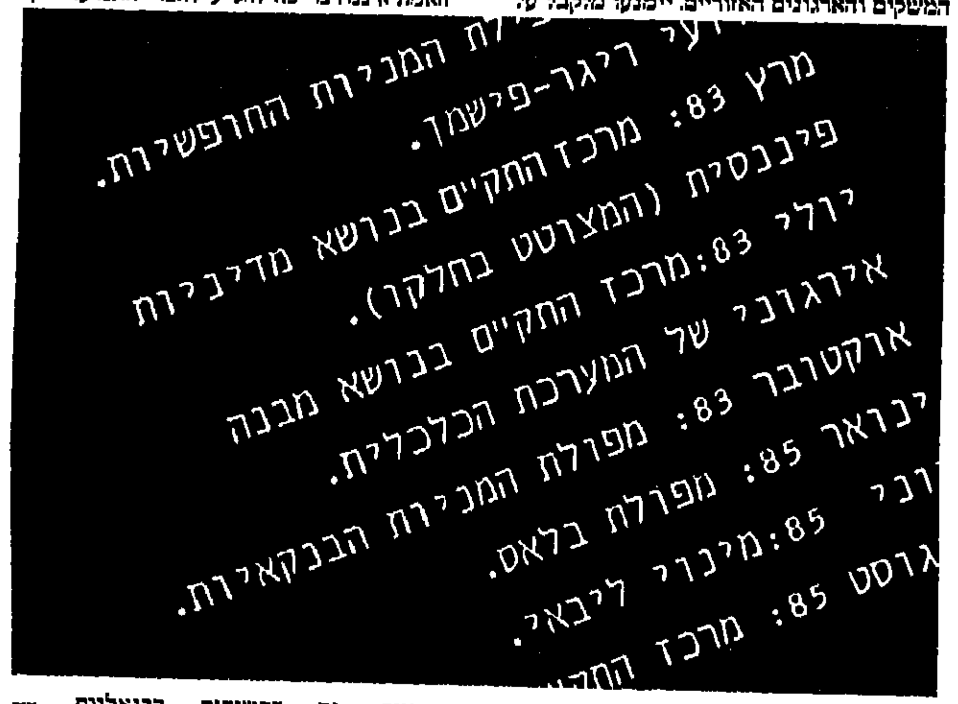

האמת איננה צריכה להגיע לחברי התנועה דרך העיתונות. גם התשובות הבנאליות — „אינפורמציה תזיק למו"מ". „ההסדרים ייפגעו כתוצאה מפירסום" — הוכחו כלא נכונות. והרי נתפרסם. המשטרה חוקרת, דיונים משפטיים ושיטת המעצר פועלת. וכסף אין... לפחות אחד משני המזכירים יודע, כמה לחץ הופעל עד שהובאה התלונה במשטרה.

האם מישהו מחברי הקיבוצים יודע, כמה כסף הפסידה התק"ם בהגיעה להסדר עם „דיסקונט"? כמה שילמנו עבור נזילות? כמה זמן ביזבזנו בדרכי טיפול עקלתוניות (ליבאי), במקום בדרך הישר (משטרה).

שיטת „כולנו אשמים"

סדרת השאלות, שניתן לשאול, היא ארוכה. ושיטת התשובות בעיתונות התנועתית לא תצליח לענות על כולן ולבטח לא תגרום נחת לקוראים ולכותבים. על כן הצעתי דיון ציבורי לגבי העתיד ולא הזכרתי במילה את נושא השכר והעונש. השארתי זאת לדיון והכרעה ציבורית.

כנראה, שאלת האחריות האישית היא סכנה כאשר לא מוכנים לקחת אחריות. כל חבר הנוטל על עצמו תפקיד לתקופה מוגדרת, שלא בהקשר המקובל של תגמולי סטאטוס וחומר, יודע מה יכולתו, מהי מגבלתו. ונותר עליו להתפטר ולא לעסוק יותר בענייני ציבור — במידה וקיבל עליו אחריות אישית למילוי האחריות הציבורית — אין קל מזה. אלא — אם הוא מצליחן מצוי, אשר איננו מכיר בכשלונותיו ורק הוא עצמו רואה את הצלחותיו.

אשר לתופעת הכיסוי, העומדת כאבן־נגף בפני חברינו בעלי האחריות ליוזמה ולפיתוח וההעזה, ניתן לומר על דרך השלילה, כי בתנועה אסור שיקרה מצב, בו „להצלחה אבות רבים, והכישלון יתום הוא". ועל כן, העוסקים בענייני ציבור וודאי בכספי ציבור, חייבים לדאוג לקיום גופים וועדות בעלי סמכות והכרעה ציבוריים, עם מנגנוני בקרה וביקורת, אשר יתוו דרכם של הנועזים ויהיו שותפים להצלחות ולכשלונות. שיטת „כולנו אשמים" פסה מארצנו לאחר מחדלי יום הכיפורים, ואין צורך לשוב אליה.

רק מי שאינו עושה, אינו נכשל. זה ברור מאליו. יחד עם זאת, יש כאלו, שעשו ולא נכשלו ולא חייבים להיכשל תמיד, ויש גם דוגמאות כאלו...

כנראה, שהלק בקיבוצים המצליחים למדו מטעויות העבר, תיקנו דרכיהם והרי הם עושים ולא נכשלים, ואין מדובר בחיפושי נפט, או בהטלת מטבע והימור על כספים עתידיים בשוק אפור, אלא בעבודה אפורה, ועל כן זכאים הם גם להצגת תנאים על־פי דרישות חבריהם.

מדוע זכאית התנועה לגזור תנאים על קיבוצים, הזקוקים לעזרה, ואיננה מוכנה לקבל עליה תנאים בעת פנייתה לעזרה. „הרווחה היום כאוויר לנשימה". האם תנאי דוגמת אחריות אישית והצגת תוכנית העזרה התנועתית בפני הקיבוצים, המוכנים לעזור, זהו מנגנון שבר ועוני? זוהי בקשה צנועה מול הנטל הציבורי והאחריות האמיתית של היציאה מן הבוץ. אבל כל פעולה ציבורית, הבאה לדרוש מן הציבור, מחייבת לפנות, להסביר ולקחת אחריות כלפי אותו ציבור. אין ולא תהיה דרך אחרת. כל ניסיון להציג קיבוצים אלה, כעומדים מנגד, איננו רציני, לא מכובד ומחייב שיפור השפה התנועתית.

בתנועה, למרות ניגודי אינטרסים ומניים ומישתנים, יש יחד אחד ארוך ויקר לכולם. אחרת זו איננה תנועה, אלא מפלגה, ובזו כללי המשחק הם אחרים. עד שנגיע לדיון בסוגיית האחריות, נצטרך, כנראה, ללבן דעותינו מעל דפי העיתונות. אף שאינני הסיר שיטת דיון זו — אשתדל להתמיד.

בן־ציון וינר ■

אורות פיל א.ב (1985) בע"מ

יבואני גופי תאורה
מפאר תוצרת גרמניה
הושטט, זולקין
הספוטים הנמכרים ביותר
מבצע!!!
★ 15% הנחה
★ תשלום ל־30 יום
אבן גבירול 89 ת"א (ליד עירית ת"א)
טל': 03-247359, 03-225845

רופא – רווק
168/30
מעוניין להכיר למטרה רצינית
רווקה אקדמאית דומה
נא לציין כתובת ומספר טלפון
לת.ד. 129, נהריה

מבוקשת!
מטפלת חמה ואוהבת לתינוק
קומבינציה מגורים/שכר
רמת־אביב
טל. 03-429720, 03-490092
(אורן)

סולרואיד
רולר בלינדס בע"מ
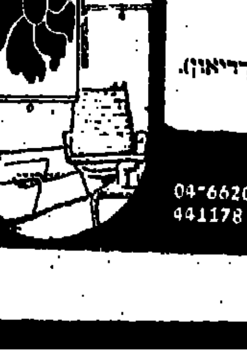
✦ וילונות גלילים.
✦ מסכי הקרנה.
✦ מסכי האפלה.
✦ ״ספית ״ויטרקליים.
✦ דלתות הרמוניקה (אקורדיאון).
✦ סנליים (מחיצה יפנית).
דיזנגוף 282, ת"א
י־ם 02-244132, חיפה 04-662017
המפעל: טל' 252953 חנות 441178

משרד הביטחון
אגף הנוער והנח"ל
כנס הנח"ל לדורותיו
פארק הירקון, 24.9.86
מזכירי הקיבוצים שקיבלו חוזרים בנושא הכנס מתבקשים להגיע לפגישה בבית הקיבוץ הארצי, רחוב לאונרדו דה וינצ'י 13, ת"א, בתאריך 17.7.86, בשעה 09.30

מוסך מסמיה בע"מ
צומת מסמיה
טל': 84500, 87340, 83568, 035-86881
אזור תעשיה הריטוב, טל: 02-916112 א־נ־י
לכל לקוחותינו באזור הדרום
אנו שמחים להודיעכם, כי הגענו להסכם עם ארגוני הקניות הארציים (קיבוצי השומר הצעיר, התק"ם ומשקי הדרום) על ביצוע תיקוני רכב מכל הסוגים במוסך מסמיה בע"מ
(מכונאות בנזין ודיזל, פחחות וצבע)
שירות למכוניות וליווין פרונט
נשמח לראותכם בין לקוחותינו

משלוח לחו"ל או לארץ
זה אמבסדור

שרות העברת מטענים מדלת לדלת לכל יעד בעולם
אריזה ● עמילות מכס ● ביטוח
DOOR TO DOOR SERVICES
PACKING ● INSURANCE ● DOCUMENATION
„אמבסדור", בית נגור 116, תל־אביב
טלפונים 03-650959, 03-650939

נ. שיווק אופקים בע"מ
רח' המלך דוד 4, נתניה, טל' 053-42151-2
החברה לשיווק והפצת ספרים
סוכנות מורשה של הקיבוץ הארצי, תק"מ ותנועת המושבים
✱ הספקת כל סוגי הספרים כולל ספרי לימוד במחירים מוזלים
✱ מבצעים, עריכת בזרים ותערוכות.
✱ שירות מהיר ואישי
✱ הספקה עד למקום
מתקבלות המחאות של ארגוני הקניות וההתיישבות העובדת
בדבר פרטים נא לפנות למירי ששון או נורי

בחופשת לידה

לאן זה נעלמה ממרקענו המגישה הבלונדית של מגזין הווידיאו „הגשה עצמית", מודאגים מאות האוהדים, המתקשים להסתגל לתחליפים.

אין מקום לדאגה, מרגיעה דינה ברנשטיין מקיבוץ מגן, לאחר חופשת לידה קצרה („נורא מעניין את החברים בקיבוץ הארצי, איך נכנסתי להריון בדיוק כשהתחילו התכניות"), היא תחזור למרקע.

דינה ברנשטיין (29), כוכבת וידיאו מקומונית, זוכה להרבה פירגון וגם למעט קנאה: „החברות מספרות לי איך נראיתי, והחברים — מה אמרתי". למגן שבנגב המערבי הגיעה מהעיר הגדולה לפני חמש שנים בלבד. נערה צפון־תל־אביבית מצויה שהלכה לצופים, „טבולה ראסה" מוחלטת בטרמינולוגיה השבטית־תנועתית. עדיין מתקשה להבחין בין חזן ליערי, בין „קרן השומר הצעיר" ל„קרן תל־חי". ולאונרדו דה־וינצ'י בשבילה הוא צייר מהמאה השש עשרה. אך בשעת מבחן, בזכות האילתור והספונטניות — שני כלים הדרושים, לדבריה, לכל מגיש — וקצת חוצפה תל־אביבית, ידעה מה שתשיב גם לנשיא.

— מי גילה אותך?

— הגשתי במגן את התכניות הפנימיות של המגזין שלנו. יש לי גם רקע של שנתיים לימודי תיאטרון וספרות באוניברסיטה — ושיחקתי וביימתי פה ושם. זה הרקורד. חיפשו מגישה ל„הגשה עצמית" ואמנון גולץ, המפיק, ראה והתרשם, כנראה, ושאל, אם מוכנה לנסות. בהתחלה לא כל־כך רציתי, אבל אחרי שעשיתי תכנית אחת או שתיים נדלקתי. אני מוכרחה להגיד, שיש במדיום התקשורתי הזה משהו שתופס אותך. אחר־כך קשה לצאת. עכשיו אני בדיוק בהפוגה ומרגישה שחסר לי מאוד „להיות בעניינים". בשלב הזה של זרימת האינפורמציה.

קשה ללחוץ על קיסר

— כשירות לקיבוצניקיות אחרות, החולמות על קריירה. מה כולל תגובו?

— יום בשבוע בסך־הכל... ביום ראשון מדי שבועיים נסיעה לתל־אביב לקבלת התחקירים ואינפורמציה על הנושאים והמרואיינים וביום שני, למחרת, בחמש בבוקר, יציאה לגבעת־חביבה ליום הקלטה. להקלטה עצמה, המתקיימת אחה"צ אני מגיעה ממש סחוטה. שם עובדים עם הבמאי על הצד הטכני: איפה יעמדו המיקרופון והמצלמות, מה המלה האחרונה שאני אגיד, כשהאחד יוצא והשני עוד לא נכנס, וכמובן האיפור...

— אין ספונטניות; כל המעברים והשאלות נכתבים מראש?

— בדרך־כלל — אין ספונטניות. בעיקר משום שכמעט אין עריכה, אלא במקרים של פישולים נוראים. למשל, אם מישהו נכנס לך לאולפן ואומר חמש דקות: א...א...א... אז חותכים ומקליטים עוד פעם. בראיונות על מישור אישי יש יותר ספונטניות ואני משתדלת לקלוט את המרואיין ולהתנהג בהתאם.

אבל כשיושבים מול נשיא — אי־אפשר לשאול שאלות של סחבק.

— נראה לי מהתרשמות אישית, שאת רכה מדי עם מרואייניך. מאפשרת להם יותר מדי למכור לך.

— מטבעי אני בהחלט אדם יותר תוקפני. אבל מודה, שקשה לי ללחוץ על פיגורה מסוגו של קיסר, אותו ראיינתי בוועידה. חסרים לי כלים וגם לא יהיו לי שפנים בכובע, כשיכניס לי תשובה, שלא אדע מה לעשות איתה. בראיונות אישיים אני יותר משוחררת, ואז אני יותר קוטעת ונכנסת.

— איזו אישיות נחוצה למגישה ומראיינת — מרגיעה, או תוקפנית?

— ... מה זה אישיות מרגיעה...? לפעמים נחוץ להיות מרגיע ולפעמים אתה צריך לעורר ולהרגיז. אינני חושבת, שיש לי אישיות מרגיעה, למרות שאני מרבה לחייך ולא רק על המרקע. אף כי לאחר חמש שנים בקיבוץ אני מחייכת הרבה פחות... נכון יותר לדבר על תכונות של מגיש או מנחה.

מנחה צריך, שיהיה לאדם נוח לדבר בפניו, שמעורר אמפטיה, שיהיה לו כושר אילתור, תושייה לצאת ממצב מביך בצורה מכובדת, ולי, לדעתי, יש תכונה כזו. חשוב, שתהיה ספונטניות, כמובן. ובעניין זה הדוגמה שלי היא רם עברון, להבדיל מירון לונדון, שאני ממש שונאת את הדרך שבה הוא מתייחס למרואייניו.

הנשיא לוחץ ולוחץ...

חשובה מאוד האווירה באולפן. למזלי, באולפן של גבעת־חביבה האווירה נורא מרגיעה וזה מקל עלי. היחידי שאני רואה אותו בזמן ההקלטה הוא מנהל הבמה, גיל מגן־שמואל, והפידבקים שאני מקבלת ממנו מוציאים אותי מהלחץ. כל מי שהיה שם יודע, שעד דקה לפני ההקלטה זה בית־משוגעים, אבל ברגע שמתחילים — שלווה!

מנהל הבמה זה האיש, אם אתה רוצה „קטע", אני קוראת לו הגינקולוג... יש שם שניים, איש הקול ומנהל הבמה, שכל הזמן רבים, מי ישחיל לי את החוט. מי יכניס לי את „ההתקן"... (חוט המיקרופון, משחילים אותו מתחת לחולצה כדי שלא ייראה). הם מספרים לכולם, שנכנסתי להריון, בגלל שהוציאו לי את החוט לפני הזמן... טוב, בכל השיגעון שם והמתח צריך קצת התפרקות. אגב, להרגיע את כל החולמים על „ניהול במה" — בסוף, את ההשחלה הדרמאטית אני עושה לבד...

— ראיינת את הנשיא, פתחת את הוועידה ה־14. למה עוד מגישה יכולה לצפות?

— בוועידה ה־14, בכפר־מנחם, היו לנו שלושה ימים מרוכזים, מהבוקר עד הליל, של שידורים בלי הפסקות וראיונות עם כל מיני מכובדים, שלא פוגשים כאלה בסתם „הגשה עצמית": קיסר, שילנסקי, שהזדמן לשם, והנשיא, כמובן. טוב, מגיע הרצוג ולי אין זמן לדבר איתו מלה אחת לפני כן, ואני תמיד משתדלת להחליף עם המרואיין כמה מלים לפני ההקלטה. נופל עלי הנשיא בלי הקדמות ואני שואלת על התנועה הקיבוצית, השאלות הרגילות. והוא מחמיא: לא היו ולא נבראו ולא יהיו כמוכם... הכי מוכשרים והכי יפים... מה שמתבקש מנשיא המדינה, שמדבר על קיבוץ.

— לא ביקר כנראה בהרבה קיבוצים...

— יתכן... נגמר הראיון, אבן כבדה נגולה מליבי ואנחת רווחה נפלטה מפי ואני יוצאת, יורדת שם במדרגה והנשיא רץ אחרי תופס אותי בחולצתי ואומר לי, כולו נרגש, לא פחות ולא יותר: „תגידי לי, מה בחורה כמוך עושה בקיבוץ... הולכת לאיבוד בקיבוץ?" ואני רואה את רפי בן־שלום, המלווה שהצמידו להרצוג עומד שם, מוכן לקבור את עצמו באדמה.

„אדוני הנשיא", אמרתי לו, „עשרים וחמש שנים הייתי בעיר אנונימית לגמרי ומאז שאני בקיבוץ אני מפורסמת". רפי בן־שלום, שהוא צ'כי, כמו אבא שלי, ובשבילו אני „הבת של מאיר לורוג", כל־כך התרגש מהתשובה, שרץ ונתן לי נשיקה והרצוג עצמו המשיך לעמוד שם, אוחז אותי בשתי הידיים, לא כל־כך יודע מה לעשות עם זה ובוהה לניר, הצלם. עומר שם ומכוון ומכוון... ואני כבר רוצה לברוח משם וצועקת לבועז תלחץ... תלחץ...! והנשיא לוחץ ולוחץ ולוחץ לי את הידיים...

דינה ברנשטיין: „הנשיא תופס אותי בחולצה ושואל, כולו נרגש, לא פחות ולא יותר: „תגידי לי, מה בחורה כמוך עושה בקיבוץ..."

ג'ומס לא שם

עוד סיפור מהוועידה? בבקשה: ביקשו ממני לפתוח את הוועידה של הקיבוץ הארצי בכפר מנחם. עמדתי שם מאחורי הקלעים רועדת מקור ובעיקר מהתרגשות, מגודל הכבוד והמעמד, ופתאום ניגש

„מטבעי אני אדם יותר תוקפני. אבל מודה, שקשה לי ללחוץ על פיגורה מסוגו של קיסר"

אלי אדם כסוף שיער ומוריד מעליו ז'קט, שם לי אותו על הכתפיים ואומר לי: „קחי את זה עד שתעלי על הבמה"; ראה את המצב שלי. אמרתי לו לא נורא ולא צריך והכל בסדר... בקיצור אני עולה על הבמה ומזמינה את מזכירי הקבה"א, ג'ומס ופרויקה, לפתוח את הוועידה ואני רואה, שאותו אחר, ששם עלי את הז'קט, זה לא אחר מאשר פרויקה, מזכיר הקבה"א...

— ומי שלא שם זה ג'ומס...

— מסתבר... אבל ברצינות, בהחלט חסר לי גם רקע אידיאולוגי וגם הכרת האישים שמשחקים על המפה התנועתית. מצד שני, לא חושבת, שהיום מעניין, ובוודאי לא אותי, לתפוס את מישהו, שאמר משהו ב־1924. אולי חוסר הידע שלי יכול להיות גם יתרון... מכל מקום, אני לומדת...

— מצביעים עליך באצבע, יש מחזרים חדשים, טלפונים ממעריצים?

— עוד לא קרה לי, שישבתי ב„רב־חן" ומישהו יצביע עלי. עם כל הרקורד של „הגשה עצמית", אני עוד לא ריטה... אולי, פה, באולם אשכול, אני מוכרת יותר מקודם... קצת יותר חשופה מאשר קודם. ולמה טלפונים...? אומרים לי את הדברים בפנים... הרבה קיבוצניקים עוד לא תפסו, שהטלפון הוא מכשיר לגיטימי. באים אלי אנשים ותיקים, שיש להם בוודאי ביקורת על בחורה צעירה, היושבת מול נבחרי התנועה ומביעה דעות והערות משלה, ואומרים מה שיש להם. ובכלל, פיד־בק בקיבוץ זה עניין קשה יותר מאשר אצל קהל אנונימי. מכיוון שאלו אנשים, שאתה תפגוש אותם מחר ומחרתיים. אבל נוכחתי, שלא עושים חשבונות כאלה.

לפעמים באים אלי בטענות, שאין לי תשובות עליהן, לא יודעים שאת המדיניות, את מי להביא לאולפן, את הנושאים — לא אני קובעת. „מה פתאום", שואלים אותי, „את מראיינת אחת שקוראת בקלפים...?!" הצלחתי, לקראת הסוף לפחות, להיות שותפה לשלב של ההכנות. זה היה תנאי שהתניתי אותו מלכתחילה: לא מוכנה להיות שבויה לענייני דיבור. דבר שלא מעניין אותי, שאני לא מתמצאת בו — אני לא יכולה לשאול. כמו שחקן בתיאטרון, שצריך לעשות רפליקה בשפה זרה. דרשתי והצלחתי להיות שותפה בשלב ההכנה; בעניין הזה של איך לגשת לאדם, איך לנסח את השאלות למרואיין. אני מנסחת את השאלות בשפה שאני מדברת בה, וזה החלק העיתונאי של התפקיד וזה חדש בשבילי ומרתק אותי.

— הספת ל„כוכב", גם יפה וגם מופיעה. יש נביאה בעירה?

— יפה...? מספיק שתכתוב פוטוגנית... באמת, הופתעתי לטובה. אולי משום הלוקאל פטריוטיזם של מקום קטן ורחוק, אנשים שמחים לראות מישהו מתוכם מקבל ביקורות טובות ומופיע בכל חור בתנועה. הילדים הכי נהנים והבת שלי, שלוש וחצי, כבר מחקה אותי. יש דור המשך.

עמירם כהן ■

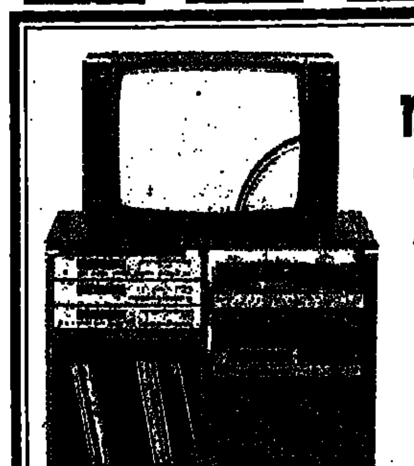
אסמור בע"מ
מערכות סטריאו
טלוויזיות וידיאו ורמקולים

סטיפונים	מ־ 95	ש"ח
רסיברים	מ־ 140	"
טייפים — דק	מ־ 155	"
מערכות סטריאו משולבות	מ־ 345	"
מערכות בחלקים	מ־ 595	"
רמקולים HIFI + תיבות		
מ־20W — 120W	מ־ 79	"
רדיו טייפים ניידים	מ־ 95	"

המחירים הזולים ביותר מכל מרכזי הקניות בארץ
בוא אלינו והשווה מחירים
„אסמור" — העליה 25, תל־אביב
טלפונים: 830605, 03-384910

צבי לפידות
• כלי הרמה, כבלים ושרשרות
• מנופי חשמל ויד
• ציוד חילוץ וגרירה
• אביזרי הרמה תוצרת קרוסבי
• כבלי פלדה מתוצרת מסילות
• מענבים להרמה (סלינגים) מיוצרים מכבלי פלדה ורצועות ניילון בהתאם לדרישות הלקוח
• שרשרות מפלדה מסוגסגת (ALLOY) למערכות שינוע והרמה.
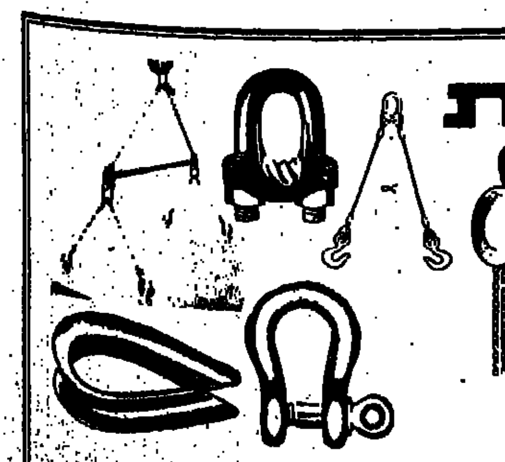
צ'לנוב 5, ת"א
370473·373939

מה הולך

תן לאצבעות ללכת...

למרות כל מה שנכתב, הקיבוץ עודנו עסק אטרקטיבי, כך מסתבר. עדות לכך ניתן למצוא במערכת של „דפי זהב" השוקדת בימים אלה על התקנתו של מדריך הטלפונים הקיבוצי.

כמו כל הספרים של „דפי זהב", המחולקים חינם לכל דורש, גם המדריך הקיבוצי אמור להיות ממומן באמצעות מודעות מסחריות, שבמקרה הקיבוצי

מקור מרכיתן דווקא בספקים וביצרנים חיצוניים. העובדה, שיזם פרטי (חברת „השפעה", ר' ב„דף הירוק", 192) כבר מיהר והוציא לאור מדריך טלפונים קיבוצי, אינה משפיעה על זרימת המודעות ל„דפי זהב". נראה, שמרבית הגורמים מעוניינים להימצא בכל בית קיבוצי.

אבנר לידור, האחראי בהנהלת „דפי זהב" על הפקת הספרים. מדוע יש צורך בהכנת ספר מיוחד לתנועה הקיבוצית?

— לפי תקנות ל„חברת „בזק", מופיעים בספרי הטלפונים הכלליים רק מספרי טלפונים של מנויים, ללא פירוט השלוחות, המחוברות למרכזיות של המנוי. לפיכך, בספרים הכלליים מקבל כל קיבוץ מספר שורות בהתאם למספר המנויים שלו. עד עכשיו יכלו הקיבוצים לקבל שורות נוספות, בתשלום, במדריך הכללי. כעת, עם הוצאת המדריך הקיבוצי, אנו מקווים ליצור כלי, שיסייע לפיתוח התקשורת בין הקיבוצים, שיוכלו להחליף את ספרוני הטלפונים הפנימיים, שכל קיבוץ נוהג להכין לעצמו וייקל גם על המתקשרים מבחוץ אל הקיבוץ.

— מה יכלול המדריך של „דפי זהב"?

— כמו כל ספרי הטלפונים, הרואים היום אור בהוצאת „דפי זהב", גם המדריך הקיבוצי יכלול חלק כללי, ובו לפי הסדר האלפאביתי של הקיבוצים, ללא הפרדה לתנועות שונות — מספרי השלוחות בכל קיבוץ וקיבוץ, לפי רשימה אלפאביתית של בעלי הטלפונים, חברים ומוסדות.

בראשיתו של חלק זה — הקדמה מגוונת על כל המוסדות הקיבוציים ועל שירותים שונים, שאפשר לקבל במסגרות הכלליות, התנועתיות והבין־קיבוציות.

חלקו השני של הספר יהווה מדריך מסווג, במתכונת הרגילה של „דפי זהב". יופיעו בו ברישום חינם, כל הגופים הכלכליים של הקיבוצים, לפי הסיווג המקצועי העיקרי שלהם, וכן מודעות פרסומת של ספקים ויצרנים פנימיים וחיצוניים, שאינם מן התנועה הקיבוצית.

במדריך כ־400 עמודים, על פורמט נוח, שגודלו כמחצית הפורמט של ספר טלפונים רגיל. החלק הכללי על נייר לבן ואילו החלק המסווג על נייר צהוב.

— האם מדובר בהוצאה חד־פעמית?

— מעתה ואילך יופיע הספר בהוצאה עדכנית כל שנה ושנה ויחולק חינם לכל מכשיר טלפון בכל קיבוץ וקיבוץ, לפי הרשימות שבמדריך עצמו. לכן, אם נוספו שלוחות, או חלו שינויים — מומלץ לעדכן אותנו, אף כי תמיד יהיה ניתן להשיג את המדריך ללא הגבלה.

מ. עד ■

גוונים

(המשך מעמוד 3)

עמד דום, במשך דקות, והיו שבכו, ידענו שזה היה חשוב, שעשינו משהו". משה הראל (חבלן), מנהל מקהלת הקבה"א, התנגד, כרוב חברי המקהלה, לפרישה משורות־המקהלות בזמרייה, ואינו שלם עם ההחלטה שנכפתה על זמרי התנועה. „להפגין, למחות — כן, בהחלט. ודווקא דרך מפגש, שיחה, הסברה. תעשה הפגנה במסחר, אל תמכור לדרא"פ. אל תיסע לשם במשלחת, תתרים כסף לשחורים. חסרות שיטות? האמריקנים לא נסעו למוסקבה, או האולימפיאדה לא התקיימה? בשוה"צ חינכו אותי לאחוות עמים. השלב הבא יהיה שיאסרו עלי לשיר בשפות מסויימות. צריך גם להיזהר מכדור שלג. אותנו סירבו לקבל בזמנו לאירופה קנטאט, בגלל שנציג אלג'יריה צעק: „סברה, שתילה", וכעת אנחנו עושים דבר דומה: מערבים פוליטיקה בתרבות ובאמנות. את מי הענשנו. את דרום־אפריקה? לא, רק את הזמרייה, מפעל נהדר, שמאגד מקהלות מכל העולם, גם מגרמניה. ואתה יודע, איזה קשרים יש לנו עם מקהלות בגרמניה".

— מכל מקום — לא תפסיקי לשיר.

— בוודאי שלא. המקהלה תמשיך לפעול, וכיום היא בטופ, כפי שאתה יודע.

ארנון לפיד

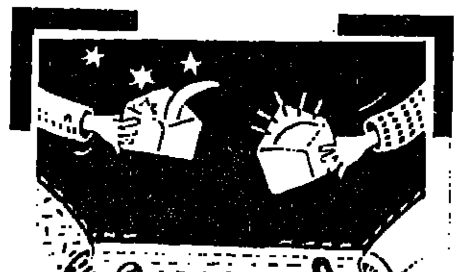

כותבים לדף

על הדשא ועל האור

קראתי את הכתבה שהתפרסמה ב„דף הירוק" מספר 191: „רחוק מחוף מבטחים". ואינני יודעת, אם לצחוק או לבכות. מעניין לבדוק בהזדמנות זאת, אם „חוף־הכרמל" שאתם מדברים עליו, זה אותו „חוף־הכרמל" שבו אני לומדת.

קודם כל, בעניין הדשא המפורסם: בביה"ס ישנו דשא ועליו ניצבים לתפארת מספר דקלים, אבן ויצינ.

במשך שעות היום יושבים עליו תלמידים מכל מיני סיבות: לפעמים זו הפסקה, לפעמים מורה לא הגיע ושיעור התבטל ולפעמים... מתפרפרים!

מידת ההתפרפרות והישיבה על הדשא תלויה בחבר'ה. אבל אם הם לא מספיק „אחראים" אחריותו של המחנך היא לדאוג שתלמידיו יישבו בכיתות והמחנך לא צריך להסתובב כמורי שוטר לכבוד העניין. מכאן ועד לכותרת: „ערימה של חבר'ה על הדשא" — הדרך ארוכה.

אם כבר כותבים על שיטת בחירת המערכת וחסרונותיה — ההיגיון דורש להתייחס גם ליתרונות. לא? מכיוון שאף אחת מן הנפשות הפועלות (חוץ מיהודה הופרט, שדבריו נבלעו) לא טרחה לציין את יתרונות השיטה הזאת, אני אציין אותם:

א. כמו שחשבו מעצבי ביה"ס בתחילת דרכו, כשתלמיד בוחר בעצמו מה ללמוד — יש לו יותר מוטיבציה.

ב. כתוצאה מבחירת המערכת, ישנה אפשרות להגיע לדברים שבביה"ס אחר לא הייתי מגיעה אליהם: קולנוע, פלסטיק, עיצוב המוצר, מדעי הרפואה (וזה חלק קטן), לצד מקצועות הבגרות, שאותם הייתי לומדת בכל מקרה.

ג. כמו שצויין בכתבה, הדשא מחולק לפינות פחות או יותר לפי הקיבוצים. לפי שיטת הבחירה, את כל אחד מהמקצועות אני לומדת עם חבר'ה אחרים ושנה אחרי זה שוב מתחלפים כולם, כך שבמשך שלוש שנים, עד סוף י"ב יוצא לי להכיר לפחות 90% מהחבר'ה.

ד. במידה שהתקבצה קבוצה לא מוצלחת, יש אפשרות לפרוש עד סוכות ולמלא את המשבצת הריקה בשיעור אחר. ואם בכל־זאת נשארתי באותה הקבוצה שנה, אחר־כך מתחלפים כולם בלאו־הכי.

ה. קורה לפעמים, ששני מורים טובים „נופלים" על אותה שעה באותו יום. אבל בניגוד לכתבה, נדמה לי, שיש לפחות עוד שני מורים טובים חוץ מאותם השניים. בנוסף לזה, כשאני בוחרת בשיעור, אני גם בוחרת במורה, אתו אני הכי מסתדרת.

ו. תלמידים, שהיו נפלטים מכל בי"ס אחר, מוצאים את מקומם ב„חוף־הכרמל" לאחר שבחרו את המערכת שמתאימה להם.

לסיכום, יש עוד הרבה דברים יפים ב„חוף־הכרמל", למשל היחס בין מורים לתלמידים, שעליו מישום מה לא נאמרה מלה. יש גם דברים רעים ופחות יפים, אבל מנסים לתקן אותם ולהתמודד.

לא קשה למצוא תלמידים, שנהנים בביה"ס, ומורים, החושבים שהשיטה נכונה מיסודה. ובהזדמנות זו — ריילי הוא אומנם מורה ומחנך ותיק אבל הוא עובד בבי"ס „מעגב" ולא ב„חוף־הכרמל".

אחרי שנתיים ב„חוף־הכרמל" וההיכרות מקרוב ומבפנים, ההתרשמות שלי מביה"ס היא שבכל אור יש כמה נקודות חושך. הכתבה הציגה את „חוף־הכרמל" כמצב של חושך, שבו קיימות כמה נקודות אור בודדות וכמעט לא נראות, חבל!!!

ובפעם הבאה, נוכל להתייחס באובייקטיביות ולעיצות חושבים, אפילו שלקטול זה יותר פופולארי.

אמירה בין,
עולה לי"ב,
מגל

מוסיקה

קולו של יופיטר

„אופרה" ו„קיבוץ" לא נשמעות כמו מלים שהולכות ביחד. אבל השבוע, באולם של קיבוץ העוגן, הולכת אופרה. אופרה ממש. „קאסטור ופולוקס" של המלחין הצרפתי ראמו.

הקרדיט מגיע למרגרט יקותיאל, תושבת חופית, פרופסור לפיזיותראפיה, המדריכה כבר כמה שנים חוג קאמרי לאופרה בעמק־חפר. מרגרט לקחה אופרה מהמאה ה־18, קיצרה אותה כמעט כדי מחציתה ועם החוג הקבוע שלה, מתוגבר בזמרים שהתקבצו מכל קצות הארץ — עשתה זאת: העלתה אופרה: עוזר לה כמפיק ניסן אלפנבאום, חבר בחוג שלה.

כנראה אין די קיבוצניקים, כדי למלא בהם אופרה שלמה. אבל במה כאלה יש גם כאן. שני חברים קבועים בחוג הם תלמה נשיא מעין־החורש ואהוד טחנאי ממעברות. אליהם הצטרפה מרג'י דור מגבעת־חיים (איחוד) וראוי לציון מיוחד — מלבד הופעתו — איזי בורנשטיין מארמית, שבשבוע האחרון, לאחר החזרות, חזר כל לילה לצפון לעשות משמרת לילה, ובערב התייצב מחדש לחזרות.

איזי „התגלה" רק במאוחר, לאחר שהליהוק כבר הסתיים, אך בשבילו במיוחד נגאל מן הקיצורים תפקידו של יופיטר. המנסה לשכנע את פולוקס, בנו, שלא ירד לשאול. עם קול כמו שלו הוא לא מצליח כעניין בנו. אבל אותי שיכנע מאוד.

תמר דן

קרניטל בע"מ
מבחר מתקני היגיינה!
הספקה למוסדות!

1. מתקן מפיג־ריחות "דרי גייר"
2. מתקן לסבון נוזלי "סאפור"
3. מתקן נועל ניר טואלט "סאפור"
4. מתקן לאג קוו סבון "סאפור"
5. מתקן למגבות ניר "סאפור"
6. מייבש ידיים חשמלי "באגה"
הספקה למוסדות
יבואנים ומפיצים בלעדיים בישראל:
קרניטל בע"מ
ת"ד 6244, חיפה 31062
טלפונים: 04-255038/04-388028

יוסף את נחמיה בע"מ
בית מלאכה מיכני
★ ייצור ושיפוץ מכונות וציוד למטבחים גדולים
★ עבודות חריטה וכירסום ויצוא גלגלי שיניים ושרשרות
לקיבוצים • בתי הארחה ומלונות • מוסדות • בתי אבות • מושבים
שרות מיידי לכל חלקי הארץ
אחריות מלאה
אזור התעשיה, אור עקיבא, טל. 063-61235, ת.ד. 229, אור עקיבא

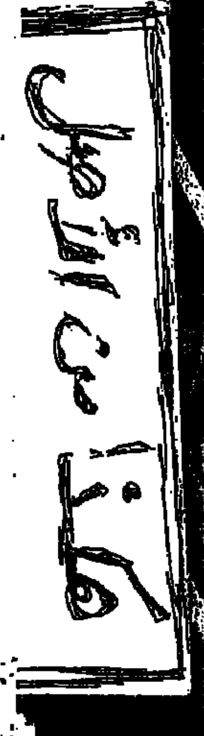

סימה באר

אספקה קטנה

397
טמפרמנטית, רצינית, עצמאית. מסורה מאוד ל־עצמה ולמשפחתה. עם כל התכונות הפנימיות הללו היא גם נאה מאוד ואפילו משמשת כריילת יופי.

נולדה ב־1944 (תעשו חשבון), אך נראית פחות מגילה. חלק נכבד מזמנה היא מקדישה לריקוד, שירה וטיולים בארצנו הקטנה, אך גם מעסיקה עצמה בחוגים. מרחיבה אופקים ומגדלת בן אחד. ואחרי כל אלה רוצה לתת עוד, מכל מה שאצור בה, לאיש נוסף. שיהיה אחד וחכם, חם, כנה ובערך בגילה (ועשיתם חשבון?). אלה שלושה דברים, שעליהם היא לא תתפשר! כעת היא חיה במרכז הארץ, ותמורת המחיר הנ"ל מוכנה לשנות צורת חיים, שבעיקרון אינה זרה לה.

398
כבר לא צעירים, בני הארבעים, ובכל זאת, נשאר עוד נתח חיים, אז בוא נתגבר ונגלה קצת יותר סבלנות, הבנה ורוחב לב וניצור לנו נווה של שקט וחמימות — אתך, הנאה, בלי כרס בבקשה, הדינמי, בעל היוזמה, פיקח, בעל חוש ההומור. אותך מחפשת בגרות נאה האוהבת כל מה שיש בו פשטות ושאינו מזויף, כמו הטבע, למשל (הרבה טיולים בכל וריאציה).

בעלת חוש אסתטי מפותח ורגישה ליופי, שקטה, אך לאו דווקא צייתנית ונכנעת. איכפתית וערה לסביבה. לא פעם לוקחת ללב יותר מדי. צנועה מאוד בדרישותיה החומריות והחסכנית. אך ככלות הכל, מוכנה לנעוץ שיניים בכל דבר שיש בו עניין.

הסטאטוס המשפחתי: גרושה, תפקיד: אם לשניים, בעלת חלומות עם קורטוב נאיביות, מאמינה, שבקצת איכפתיות אפשר וצריך לעשות את החיים טובים ויפים יותר.

קיבוצניקית מקיבוץ בצפון. אם אתה מוכן — אתה מוזמן!!!

399
פעם חרותי: „סטודנט רפואה בשנתו השנייה, זה כרטיס הביקור השטחי עד אימה". מאז חלפו כחמש שנים וכרטיס הביקור היום: רופא צעיר בן 29, וגם הוא אינו אומר רבות. עירוני, כן בכלל לא קיבוצניק. אבל מתבונן בהערכה רבה על התנועה הקיבוצית וגם שומר פינה קטנה בלב לאפשרות של חיים במסגרת זו — אולי פעם.

על התוכן קשה לפרט. אבל מבטיח, שיש איכויות מהסוג הנדיר יותר באשר לקופסה האוגרת את התוכן: גבוה, 179 ס"מ, רזה, ממושקף, פנים אינטליגנטיות, יש אומרים, בכלל לא דומה לשחקן קולנוע.

מחפש אחת שתתאים (ברוך כנראה), כמעט ולא מיוחדת: יפת־מראה, חכמה וטובת לב. נשמע כמו סיפור אגדה. אך מה שחשוב באגדה זו — מי היא זו, שתצליח להצית בו את ניצוץ האהבה.

ואם עד שתכתבי לו תסתיים שביתת האחיות והוא יהיה קצת פחות לחוץ, הוא מבטיח להיות ג'נטלמן ולהגיב לעניין. היום הוא בתל־אביב.

400
„סימה שלום. אני רוצה להגיד לך דברים פשוטים ואת המפורטים יותר לספר רק לזו שתרצה בי באמת. באופן אישי אני חבר משק מהדרום. בן 53, 168 גובה. נולדתי בארץ. רוצה להכיר חברת משק מגיל 45־53, לא אכנס לוויכוח בקשר לשנה פה ושנה שם.

מחפש חברה פנויה, שילדיה כבר גדולים ובזכות עצמם — אסתדר גם עם עולה חדשה, הדוברת את השפה האנגלית, זו שתוכל לבנות איתי בית אמיתי לה ולי. יש לי תחביבים ויש בי תכונות וזה אעשה כאמור איתה ולבד..."

401
בת 28 + ילד קטנטן, לא ביישנית, אבל באה במבוכה בקלות. נולדה, גדלה והתחנכה בקיבוץ במרכז הארץ. בילתה קצת בגולה, למדה באוניברסיטה ומנצלת את תוצאות הלימודים לתעסוקתה היום.

נראית טוב מאוד, 1.55 גובהה, שוקלת בהתאם, נעימת מראה, אוהבת אנשים, שיש בהם נועם, עדינות, טוב לב; שמחה ויופי. אוהבת לצחוק, לרקוד; ללמוד, לדבר, לאהוב ולחשוב. בכל היופי הזה נכללים הקיץ, הים והאינטימיות, והרשימה, תאמינו לי, עוד ארוכה.

שונאת: לבשל, ואולי עוד קצת דברים, שאינם בולטים, כדי להכלילם ברשימה.

אם אתה בן 25־35 ומוכן לקחת סיכון — מוכנה אתך, ביחד.

402
אם אנחנו כבר בסימן של החופש הגדול, הרי להזכירכם: המורות בחופשה, ויש להן רגע זמן לעצמן.

חברתנו, העוסקת בהוראה בצפון הארץ, קשורה לקיבוץ וכרגע היא קצת בעיר צפונית, היא בת 29. „רי" נאה, כך היא מעידה על עצמה, וקצת מלאה, בעלת גובה, המתנשא ל־165 ס"מ. אוהבת את החיים ואת הטוב שבתוכם, כולל מוסיקה וריקודים, מכל הצבעים, מכל הגוונים.

אוהבת ספרות יפה. אוהבת את הטבע וקרובה לו — גם בנפש. אוהבת אנשים, אבל לא המונים. מעדיפה בילויים עם אנשים במספר מצומצם.

שונאת מלחמות, רכילות, וולגריות וטיפשות ורוע.

מחפשת אותך: חם, חכם, נאה, יציב, רגיש משהו, שתוכל להרגיש את דופק החיים איתה, שתדע לתמוך ולהגן, ואם תהיה שווה זאת, היא תהיה שווה למופת.

403
אחרי הרבה שנים של נסיונות חיים בחוץ, בכל הווריאציות האפשריות, חזרה לחום ביתה שבקיבוץ בצפון, שם מגדלת באהבת נפש את בנה יחידה. היא בת 34. מרגישה ונראית צעירה. לא גבוהה ולא שמנה. מיניאטורית משהו.

מעריכה את עצמה מאוד. מבסוטה מאיך שהיא נראית ומאיך שהיא חושבת. עוסקת בהוראה. וזה חשוב, אבל לא הכי בחיים. שכן נשאר מקום לך: נבון, מבין, נאה ו„שמעניין לך בחיים".

היא בפירוש בחורה רגילה, אבל לא שגרתית. לכן, אם אתה שגרתי באורח חייך, אבל זרוק ומיוחד, תוכלו בהחלט למצוא שותפות — ביום־יום. כדאי לנסות.

404
בת 26 וכבר מבטיחה להיות רצינית. קצת ביישנית וסגורה; אבל הנה יצאה מהמעגל, ובכל זאת כתבה.

רזה ונאה, 168 גובהה. סובבת ומוקפת באהבה לחיות מכל הסוגים.

מבטיחה לכל בחור נאה (לא לכל אחד), המעוניין להיות איתה בקיבוצה שבצפון, הרבה תשומת לב וכמובן אהבה...

405
הוא חמוד לאללה, כך התרשמתי בפעמים של דקות ספורות, שנפגשתי איתו. טיפוס שאיכפת לו מעצמו ורגיש לנעשה סביבו. נאה וגבוה, בן 27, גרוש + אחד. בן שאוהב מאוד.

היום — סטודנט באוניברסיטה, בעיר הדרומית. מגלה סימני עייפות אחרי לילה מפרך של עבודה, שאת פרי עמלו משקיע בלימודי היום.

מעבר לזמן של עייפות, עבודה וריכוז של לימודים, הוא „מקשקש בציור", כך הוא אמר. עוסק בספורט (יש לו גוף אתלטי). יש בו חוש הומור והוא רוצה ברצינות להיות קשור — בלב וגם בנפש בקיבוצניקית שתרצה בו, הוא גר בעיר הדרומית. ונכון להיכרות... אגב, הוא די גבוה.

406
בן 26, כשכל הג'וקים המקובלים: קבע; חו"ל — כבר מאחוריו — נשאר הקטע של בעל, אבא, וכד'. 172 גובהו.

רוצה את זו שאליה יוצאת נפשו; חבר קיבוץ בצפון הקרוב.

*

בגיליון הקודם חל בילבול מסוים במספור. כתוצאה מכך יתכן וחל גם בילבול מסוים במכתבי הפניות. לכן, אם מישהו/י חש/ה שהמפגש אינו עם מי שחשק/ה נפשו/ה — נא לשוב ולכתוב למדור, והכל יבוא על מקומו בשלום.

המען למכתביכם: סימה באר, „אספקה קטנה", מערכת הדף הירוק, „על המשמר", שירות שק דואר נעול, ת"א. פניות טלפוניות לא תענינה. דיסקרטיות מלאה מובטחת!

גרדה כהן

ארוחת ארבע

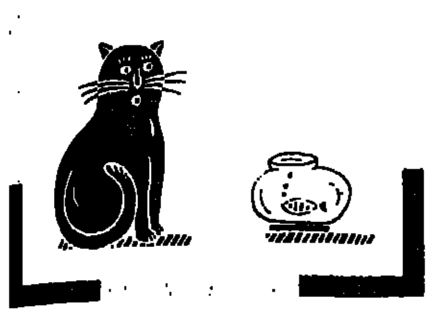

עוגה מימי הצנע!

ידעתי שהיא תגיע ולא שכחתי לה חסד נעורים. זו היתה עוגת הפאר שלנו בימי הצנע והיא הופיעה כל פעם בלבוש אחר, בצבע אחר ובטעם שונה, כמו זיקית. ומכיוון שהצנע דופק על דלתנו ורבים כועסים על מתכוני היוקרה שלי — הנה היא ונזכר נא שוב.

עוגת הצנע שלי

החומרים:
½ חבילה מרגרינה, 1 כוס סוכר, 3 ביצים מופרדות, 1 כוס נוזלים (וכאן הסוד הגדול — לפי הנוזלים משתנה העוגה. הנה לפניכם כל האפשרויות: לבן, יין, קפה, קקאו, מיץ תפוזים), 2 כוסות קמח עם 1 חפיסה אפיון.

ההכנה:
מקציפים את המרגרינה עם מחצית הסוכר, מוסיפים תוך בחישה את החלמונים, אחר־כך את

הקמח (המעורב באפיון) והנוזלים חליפות (מתחילים עם קמח וגומרים עם קמח), ולבסוף את הקצף היציב של החלבונים.

אופים בתנור רגיל, 180°, כ־¾ שעה.

אחרי האפייה אפשר גם לקשט. את עוגת התפוזים מקשטים בזיגוג של מיץ מחצי תפוז וכוס אבקת סוכר. על עוגת הקקאו מגררים חצי חפיסת שוקולד. לעוגת הלבן מוסיפים קצת צימוקים, ולעוגת הקפה קצת אגוזים גרוסים (אם יש). עוגת היין מסתפקת בסתם אבקת סוכר מסונן.

בתיאבון!

מכירת חיסול של תקליטים קלאסיים וג'אז
הגיעו אלפי תקליטים קלאסיים במחיר 4.50 ש"ח
קומפקט דיסקים במבחר עצום!
כל סוגי התקליטים והקסטות במחירים הזולים ביותר
אלחוט, אבן גבירול 21 ת"א, טל' 03־233298

מלון
היכל המלך דוד
בנתניה
החלה ההרשמה לקיץ
★ חדרים עם שרותים צמודים
★ טלוויזיה בכל חדר
★ על חוף הים
מכבדים המחאות קניה של ארגוני הקניות
רח' דוד המלך 4, נתניה, ת.ד. 1060,
טל. 2־42151־053
לקיבוצים וחברי קופ"ח פנסיון מלא
40 שקל + מע"מ

הגבירו את הווליום
יש מבצע
בסטריאו פלוס
באולם התצוגה הגדול בארץ תוכלו למצוא מבחר של כ־100 פריטים ממיטב החברות המובילות בסטריאו:
Sansui, Kenwood, Pioneer, JVC, Bose, Tamo, Dual, Luxman, Marantz, Philips, Tannoy, Akai, Onkyo, CEC, ADC, Teac, Hitachi
★ רק למי שיש מבחר כזה, יכול להציע לך
שילוב שיתאים לתקציבך וטעמך האישי
★ השרות הטוב ביותר ★ המחירים הזולים ביותר
★ הנחות גדולות למזומן ★ על כל קניה מתנה
סטריאו פלוס
ת"א, אידלסון 7 פינת בן יהודה 9 ק"ב טל' 656027 (פתוח במוצ"ש)

מכנסי "רפי"
Rafi
להיט לכל גיל
עכשיו בחנות החדשה בבית רומנו.
סוכנות לתיקי "הדר" לכה"ס בסיטונות וליחידים

★ מכנסי ג'ינס, קצרים וארוכים
★ מכנסי כותנה סטון־ווש וצ'ינס במידות עד 54
מבצע עודפי ייצור וסוג ב'
★ מכנסיים ארוכים רק 15.— ש"ח
★ מכנסיים ארוכים לילדים רק 10.— ש"ח
★ מכנסיים קצרים רק 5.— ש"ח
מ. ברבר ובנו
בית חרושת למכנסיים „רפי"
לגברים, נשים, וילדים
ת"א, דרך יפו 9, בית רומנו טל. 03-658539-656458